Eina kartą per mėnesį. | 1923 m. | IV METAI.

Kovo–Balandžio mėn.

MEDICINA

LAIKRAŠTIS, SKIRIAMAS MEDICINOS TEORIJOS IR
:-: PRAKTIKOS REIKALAMS. :-:

Nr. 3—4

TURINYS:

LEIDŽIA: Gydytojų sekcija prie Lietuvių Mokslo Draugijos ir Kauno Medicinos Dr-ja.

Redaktorius **D-ras J. Staugaitis.**

Lėšos: K. M. D. Fondo medicinos raštams leisti.

:-: Redakcijos ir Administracijos adresas: KAUNO LIGONINĖ, KAUNE.

SKELBIMŲ KAINA: už eilutę arba jos vietą 25 centai.

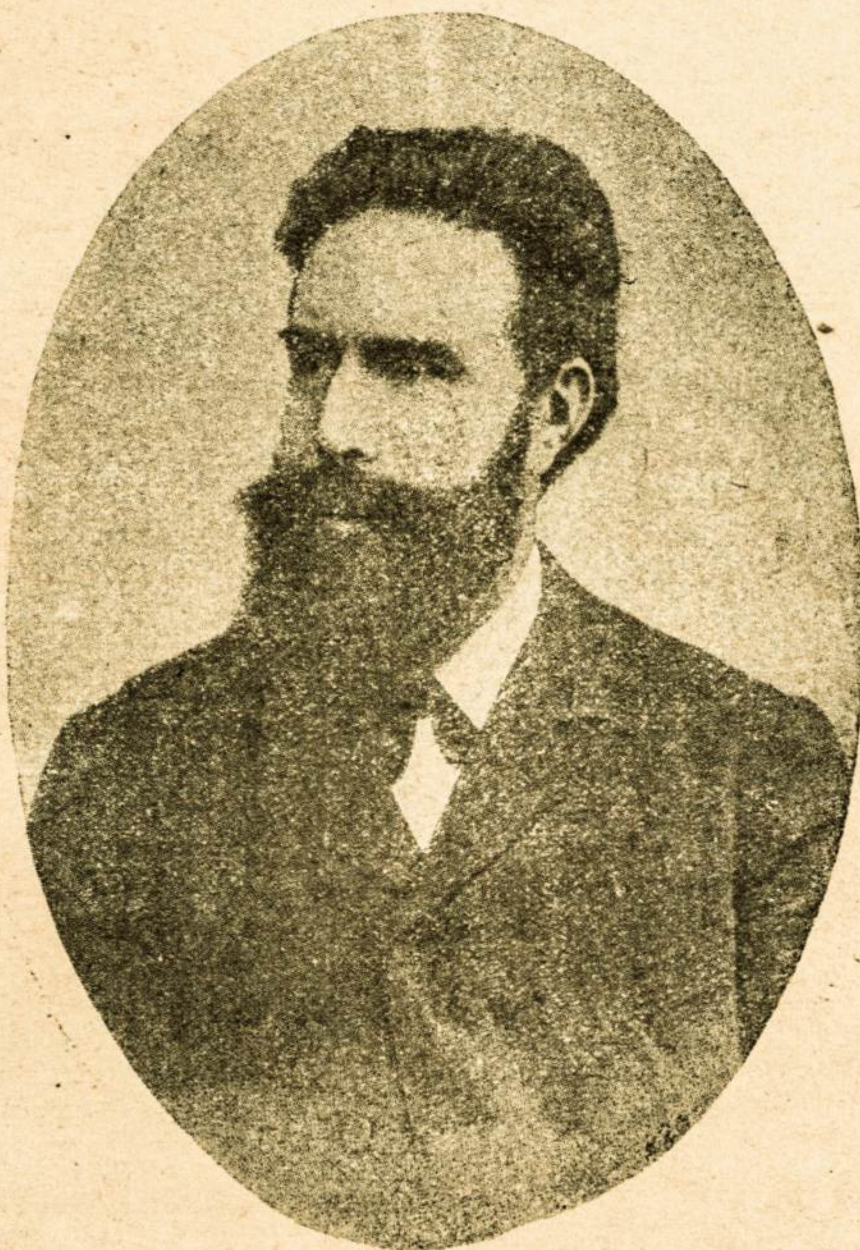
PRENUMERATOS KAINA: metams 30 Litų, pusei m. 15 Litų.

Šio numerio kaina 5 Lit.

MEDICINA

Laikraštis, skiriamas medicinos teorijos ir praktikos reikalams.

IV met. | 1923 m. Kovo—Balandžio mėn. | Nr. 3—4

Dr. W. C. Röntgen.

† Prof. Wilhelm Condrad von Röntgen,

žinomas visam pasauly fizikas, ypačiai pagarsėjęs X-spindulių, nuo jo vardo paprastai vadinamų Röntgeno-spinduliais, išradimu, mirė 1923 m. vasario 10 d. Münchene po trumpos ligos, sulaukęs beveik 78 m. amžiaus.

Prof. W. C. v. Röntgen yra gimęs 1845 m. kovo 27 d. Lennepe miestelyje (Reino krašte), kame jo tėvas yra buvęs pirkliu. Veliuonis iš pradžios mokslus ėjo Apeldorne (Holandijoje), kame jam tekę praleisti savo jaunystės dienas. Toliau jis mokosi Züricho politechnikume, ypačiai studijuodamas fiziką pas prof. A. Kundt'ą. Tenai jis yra parašęs pirmą savo darbą filosofijos daktaro laipsniui gauti. Kaipo prof. A. Kundt'o asistentas, veliuonis 1870 m. persikėlė Würzburgan, o 1872 m. Strassburgan, kame 1874 m. yra parašęs antrą savo darbą. 1876 m. jis čionai yra išrenkamas ekstraordinariu profesoriumi fizikos katedrai. 1879 m. veliuonis tapo pakviestas ordinariu profesoriumi fizikos katedrai Giesseno universitetan, o kiek vėliau Strassburgo universitetan. 1888 m. veliuonis tokią pat vietą užima Würzburgo universitete, kame besidarbuojant mokslo srityje 1895 m. jam pavyksta padaryti epochinis X-spindulių išradimas. 1900 m. jis pereina Münchenan, kame išbuvo fizikos ord. profesoriumi ligi 1919 m. rudens.

Röntgen'o X-spindulių išradimas, labiau negu kiti, gan greit yra parodęs visiems taip mokslo vyrams, taip ir paprastiems žmonėms, ką reiškia akylus gamtos tyrimas ir kaip šis gali padidinti žmonijos labą. Tik nedaugelis išradimų savo praktikine reikšme gali būti statomi greta su Röntgen'o išradimu. Iš naujųjų mokslo išradimų X-spindulių išradimas galima palyginti su galvanizmo ir elektromagnetizmo išradimais, kurie irgi turėjo milžiniškos įtakos į mokslą ir taip pat kaip ir netyčia tapo atrasti. Arčiau prisižiūrėjus betgi nesunku pastebėti, kad tarp Galvani ir Oersted'o iš vienos pusės ir Röntgen'o iš kitos yra didelis skirtumas. Galvani savo išradimą negalėjo moksliškai pamatuoti ir turėjo tą darbą pavesti Volt'ui. Oersted'as yra pastebėjęs tiktai magnetinės adatos nukrypimą, o jo aiškinimą ir elektromagnetizmo dėsnių išradimą greitu laiku yra atlikę kiti tyrinėtojai. Röntgen'as, pastebėjęs vieną sužibusį taškelį ant pripuolamai ten esamo barijaus-platinos-cianūro (cheminio junginio, kuris dabar Röntgen'o širmoms vartojamas), ne tik tuojau nuodugniai toliau sekė, bet su didžiausiu atsargumu ir stebėtinu akylumu tuos naujus įvykius taip vispusiškai visose jų ypatybėse ištyrė, jogiai pusantro· dešimtmečio praslinko, kol buvo galimas šioj srityj naujas žingsnis.

Kiek gero iš Röntgen'o išradimo yra sulaukusi medicina, ypačiai diagnostikos, o dabar jau ir terapijos atžvilgiu, nekalbant apie įtaką į kitus mokslus, ypačiai į fiziką ir chemiją, sunku būtų net išdėstyti.

Dabar nei viena bet kiek geriau įrengta ligoninė negali apsieiti be Röntgen'o kabineto.

Ir be X-spindulių išradimo, Röntgen'as, anot jų įpėdinio prof. W. Wien'o, būtų buvęs vienas žymiausiųjų mūsų laikais fizikų. Röntgen'as ligi paskutinių dienų savo gyvenimo dirbo mokslui, kuris sudarė jo gyvenimo turinį. Röntgen'o tvariniuose pasižymi stiprus jo būdas. Röntgen'as buvo tiesą mylįs, tiesioginis, didelio savęs kriticizmo ir be galo kuklus žmogus. Nežiūrint nepaprastų pagerbimų, kurių jis yra sulaukęs iš pasaulinių akademijų ir mokslo institucijų, paskyrusių jį savo nariu, o taip pat ir iš valdžios, suteikusios jam geheimrato, ekscelencijos ir bajoro laipsnius, Röntgen'as nei kiek nebuvo pakeitęs savo mokslininko kuklumo, kuris jį vertė laikytis vis nuošaliau, nes tiktai darbas viskas, garsas gi nieks. Pažymėtina, kad Röntgen'as nėra paėmęs nei vieno skaitiko už jo taip plačiai visų išnaudojomą išradimą.

Ant laidotuvių vasario 13 d. buvo susirinkęs skaitlingas mokslininkų būrys, kad pagerbus veliuonį ir tarus jam padėkos žodį už jo nuopelnus mokslui ir kenčiančiai visuomenei. Buvo atvykę atstovai nuo Müncheno, Würzburgo, Giesseno ir k. universitetų, nuo Vokiečių Mokslų Akademijos ir daugelio kitų draugijų, taip pat nuo Müncheno universiteto studentų, buvusių veliuonio mokinių, nuo valdžios bei visuomenės atstovų. Vainikų vainikai puošė veliuonio karstą. Tautos Teatro kvartetas pradėjo ir užbaigė šią liūdną, bet nepaprastai gilaus įspūdžio teikiančią iškilmę, kuri irgi liūdijo, kad nors Röntgen'as yra miręs, bet jo darbai, jo nuopelnai yra nemirštami.

Pr. Užupis.

Münchenas. 1923 m. vasario 18 d.

Isterijos su somnambulizmu atsitikimas.

Dr. Vl. Kutorga (Kaune).

Isterijos esmės klausimas jau senai interesavo neuropatologus ir psichiatrus. Bet to, su šia liga, del jos simptomų ir apsireiškimų įvairumo, tenka nuolat susidurti ir kitiems specialistams. Šiai ligai yra parašyta daugybė darbų, tačiau, tyrinėjant isteriją, dažniausiai aprašinėta įvairios jos formos ir simptomai, arba šie simptomai sistematizuota ir grupiruota. Nepaisant stropiausių tyrinėjimų, nepavyko surasti ligai jokio anatomo — fiziologinio pagrindo. Pirmas pradėjo rimtai moksliškai studijuoti isteriją Charcot Salpêtrier'e, ir tiktai nuo to laiko isteririjos tyrinėjimas įgyja, taip tariant, mokslinio pagrindo; vienok dar iki šios dienos pažiūros, aiškinančios isterijos esmę, labai prieštarauja kita kitai, o vienodos, visų priimtos pažiūros, vis dar nėra. Galima tik pasakyti, kad veik visų yra priimta psichologinis ligos kilmės aiškinimas.

Charcot matė isterijoje savotišką psichozą, kylantį iš grynai psichinių priežasčių. Charcot manė, jog ši liga sukeliama tam tikrų vaizdų ir glūdi būtinuose fiziniuose reiškiniuose.

Bernheim[1]) (Nansy) žiūrėjo į isterijos reiškinius, kaip į sugestijos reiškinius. Pasak Bernheim'o, charakteringų isterijai požymių galima esą pastebėti ir pas normalius asmenis, pergyvenančius bet kokią intensyvią emociją. Isterijos priepuolis, jo nuomone, yra tai vien emocinės reakcijos paaštrėjimas, kuris galima užtikti pas kiekvieną žmogų. Bet, jei tokie priepuoliai įvyksta jau ne del tiesioginės emocijos įtakos, o savystoviai, t. y. autosugestijos rezultate, tada jie gauna palinkimo pasikartoti. Dažnas priepuolių pasikartojimas sukelia tikrą „isterinį diatezą", kitaip tariant — jau pačią ligą. Tokie reiškiniai, kaip asmenybės dvilypumas, abulija, sąmonės siaurumas, psichinių bei organinių refleksų pakitėjimas, Bernheim'o laikomi tik daug perdėtomis normalėmis reakcijomis į emociją. Tokiu tat būdu isterijos pagrindan Bernheim stato stiprų emocinį pergyvenimą ir asmens pakitėjimą autosugestijos, resp. prisiminimo, rezultate. Įtikimoji idėja keičia asmenį, nes isterikai vaizduoja įvykius taip, kaip kad juos yra supratę sugestijos dėka. Bernheim siūlo net visai mesti terminą „isterija", palikus jį vien tam tikriems priepuoliams pažymėti.

Panašiai žiūri Babinski[2]), apibrėždamas isteriją, kaip sugestijos arba autosugestijos reiškinius. Jo norima taip pat išsižadėti vardo „isterija", priėmus „pitiatizmo" terminą (nuo graik. žodžio „peido" — įtikinėju), kad parodžius, jog isterijos simptomai gimsta sugestijos rezultate ir pražūva per įtikinimą.

Priešingai, Dejerine[3]), palikdamas sugestijai antraeilės vietos isterijos reiškiniuose, duoda jam labai mažutėlės reikšmės, beveik jokios, pačiame šių reiškinių geneze. Isterijos pagrindan, kaip ytin svarbų ir beveik vienintėlį patogenezinį faktorį, jis deda emocijos šoką. Isterijos simptomas yra tai liekana — emocijos pėdsaka. „Visa, kas gali būti emocijos sukelta, kaip netikėtas ir pereinąs įvykis, isterijos gali būti užtęsta" (332 p.). Priepuolis, pasak jo, nesąs tai specifinis isterijos reiškinys, o vien tiktai staigus emocijos išsipalaidavimas. Visgi Dejerin pripažįsta ypatingos psichinės konstitucijos įtaką ir laiko labiausiai charakteringą šį dissocijuojantį emocijų veikimą, neskaitant dar palinkimo stipriai reaguoti. Visai kitaip negu neurastenijoje, kur psichinės fiksacijos priežastimi esti emocijos sužadinimas, isterijoje, sulig Dejerine, po emocijos įtaka gali išslysti valiai ir sąmonei kai kurios funkcionalės grupės. Pasak Dejerine, psichologiniai koordinacijos mechanizmai esti „blogai sumeg-

---

[1] Bernheim. Hypnotisme et suggestion. 1910.

[2]) Apie Babinskio pažiūras — žiūr.: a) Cухановъ. Патологическіе характеры. Исторія II-3. Petrogradas. 1912. ir b) Себрскій. Психіатрія 1912.

[3]) I. Dejerine. Funkcionaliai psichoneurozų reiškiniai.

sti". Anestezijos, paralyžiai ir p. reiškiniai jo aiškinama taip pat asmenybės išsisklaidymu. Sužadinimo pagamintas vaizdas įsiskverbia į ligonio psichiką, pastarajam nesipriešinant ir nyč nieko apie tai nežinant; šis vaizdas ieško įsivyrauti asmenyje. Pasak Dejerine, „isteriko psichiką apibudina visiškas jos pasyvumas greta ryškių koordinacijos trūkumų". Tasai psichinių ryšių silpnumas, tasai pasyvumas ir išaiškina isteriko palinkimą sugestijoms. Išrodo, lyg emotyvis šokas perskirtų tam tikras psichines ir fiziologines grupes. Jos pradeda funkcionuoti autonominiai nuo bendros sąmonės, sekdamos tą impulsą, kurs kilęs disociacijos atsiradimo momentu. Dabar matome, jog Dejerine pažiūra yra lygiai grynai psichologinė — disocijuojamoji emocijų įtaka.

A. Binet[4]), tyrinėdamas isterikus grynai psichologinėje srityje, gavo patirti, kad mūsų „aš" normalūs sudėtiniai elementai gali rastis dezagregacijos stovyje. Sąmonė laikosi jų, norint priprastas mūsų „aš" juose nenusimano. Patologijos stovyje šie elementai spiečiasi į antrinius asmenis, kurie nuo pamatinių visiškai skiriasi. Posąmonės sfera turi čia pirmaeilės reikšmės.

Ypatingon atydon reikia imti pažiūros Pierre Janet. Šio gilaus psichologo, laikomo patologinės psichologijos kurėju, pažiūros turi nepaprastos reikšmės ir įdomumo, duodamos galimybės klininiems isterijos reiškiniams išaiškinti.

Pierre Janet ypatingą dėmėsi kreipia — į somnambulizmo stovį. Savo darbuose[5]) jis paduoda daugybę šio stovio aprašymų. Pasak jo, somnambulizmo pagrinde glūdi tam tikra ideja arba visa suma vaizdų, jausmų ir judesių, kurie iš sąmonės išsprunka ir yra asmens nekontroliuojami. Tokio stovio ypatybė esti ne tiktai nepaprastai įsigalėję klejojimas (kliedėjimas) ir galiucinacijos, bet taip pat ir taisyklingas, šabloninis jų pasikartojimas. Šitoje padėtyje ligonis nenusimano niekame, kas nepriklauso vyraujančiai esamuoju laiku idejai. Klejojimui pasibaigus, ligonis grįžta savo priprastan stovin, neatmindamas nieko, kas buvo atsitikę. Amnezija apima ne tiktai klejojimo periodą, bet paprastai ir pačią ideją, kuri klejojimą iššaukė, o taip pat visa, kas jai priklauso. Iš vienos pusės čion matome emancipaciją tam tikros idejos iš asmens sąmonės kontrolės, bet ne pilną jos pranykimą, nes ideja gali apsireikšti visu ryškumu iš naujo ir nepriklausyti likusiai asmens grupei, iš kitos vėl pusės ji sukelia nuolatinį trūkumą individumo sąmonėje. Panašių požymių nėsama jokiame kitame psichopatologiniame stovyje. Tokį atskyrimą, emancipaciją funkcijų, kurios nepranyksta, bet tiktai atsipalaiduoja nuo asmens valdymo, galima tėmyti ir kituose isterijos simptomuose. Panašiai P. Janet aiškina isterijos

---

[4]) Alfred Binet. — Les alternations de la personnalite.
[5]) Pierre Janet. Automatisme psychologique. П. Жане. Неврозы и фиксированныя идеи. П Жане. Неврозы ir k.

paralyžius, išeidamas iš psichikos skilimo, — „paralyžius galima pavadinti amnezija: kadangi visų narių judesiams atatinka eilė tam tikrų vaizdų sąmonėje, tai, kad nustojus mokėjimo judėti, užtenka šiuos judesių vaizdus pamiršti... Tačiau reikia pridėti, jog ši amnezija bus tos pat kategorijos kaip kitos, t. y. čia greičiau — prisiminimų dezagregacija, negu jų žuvimas; reikalinga prileisti, kad šių vaizdų buitis besitęsia, ir jie sudaro dalį kitos daug-maž koordinuotos psichinių reiškinių grupės“. (Psichinis automatizmas. 342 p.[6])

Mažiau intensyvus isterinio somnambulizmo priepuolis gali apsireikšti vadinamoje fugoje. Šiuo atsitikimu gaminančioji fugą ideja esti ne tiek emansipuota iš asmens ir pavergia sąmonę ne tarp dideliu laipsniu. Amnezijos panašiame priepuolyje esama ne tiek pilnos. Šion grupėn galima priskirti, pav., ambulatorinio automatizmo atsitikimus. P. Janet paduoda jų ištisą eilę. Kiekviename rankvedyje randame tokių stovių pavyzdžių[7]).

P. Janet laiko tipingu isterijai autonominį tam tikros idejos išsivystymą iki painiam aktui, nedalyvaujant paprastai sąmonei; dėmėsys užima tam tikrą vaizdų grupę visai automatingai — be itempimo. Sąmonė šiuo atvėju keičiasi, ji apima tik atskiras grupes ir susiaurėja. Charakteringa tuo būdu turėsime atsiskyrimą ir atsiribavimą idejų bei funkcijų sistemų, sudarančių asmens visumą. Janet pažiūra į dalyvavimą isterijos kilmėje ypatingo psichinio silpnumo ir emocijos bus dar žemiau paminėta.

J. Grasse[8]) laiko isteriją „suspoligonaliniu skilimu“, t. y. tuo stoviu, kuomet „žemesniojo psichizmo“ (autonominių, nesąmoningų aktų) veikiama savystoviai arba nepriklausomai nuo „augštesniojo psichizmo“ (valios, sąmonės aktų).

---

[6]) Kalbėdamas apie isterinius paralyžius, aš negaliu nutylėti vieną atsitikimą, kurį man nesenai teko stebėti 1922 liepos m. Kedainių apskrityje, pas Dr. Gudavičių. 17 metų ūkininkaitis tapo atneštas neštuvais, turėdamas visiško žemutinių galūnių paralyžiaus reiškinius. Pasak tėvo, keletas gydytojų pripažinę „nugarkaulio smagenų paralyžių“. Ir iš tikrųjų: visiškas žemutinių galūnių paralyžius, esąs jau 6 mėn., padidinti refleksai, prasidedąs decubitus ir jautrumo sukrikimas, — visa tai tipinga, kad ir skersam mielitui. Vienok užteko į ligonį pažvelgti, kad patyrus, jog reikalo turima su tikrąja isterija. Be jokio hipnozo, tik čia pat įtikrinus ligonį, kad jis galįs kojas valdyti, o gal jam tuo įsitikinus, atneštasis pirma atsisėdo, vėliau atsistojo ir galop nuėjo prie vežimo, kuriuo buvo atvežtas, didžiai nustebinęs gimines ir kitus tą matančius. Šiomis dienomis esu gavęs Dr. Gudavičiaus pranešimą, kad šis vaikinas esąs ir dabar sveikas.

[7]) Čia priklauso, pav., klasinis Charcot atsitikimas, kai tulas ligonis užmigo Paryžiuje, o po sąvaitės pabudo Breste, atlikęs per tą laiką visą eilę painių veiksmų, ir francūzų komersanto nuotikis, kuris visiškai be tikslo nukeliavęs kalbamame stovyje Indijon, nieku neapreikšdamas patologinio savo stovio, ir atsipeikėjo, patsai nustebęs, Bombejos uoste.

[8]) J. Grasse. Физіологическое введеніе въ философію. Гл. IV § 26.

Psichologinį isterijos aiškinimą duoda taipogi prof. Raymod (Paryžiuje), Schnyder (Berne) ir к. F. Paulhau [9]) mato isterijoje psichinių sistemų išsisklaidymą — disociaciją. Nuošaliai stovi Sollier, rasdamas būtina laikytis anatomo - fiziologinio pagrindo ir laikydamas isteriją savotu nervų sistemos, o ypačiai smagenų žievės reakcijos būdu.

Vokiečių neuropatologuose ir psichiatruose (Oppenheim, Binswanger. Kraepelin ir k.) apribotų, charakteringų pažiūrų nerandame, Isteriją jie tyrinėjo, tik stropiai aprašinėdami simptomus, grupuodami juos ir sistematizuodami. Oppenheim tiesiog sako, kad isterijos esmė paslėpta tamsumoje. Beveik panašiai sako ir Binswanger. Visa tai, žinoma, neliečia Freud'o mokyklos ir apskritai vad. psichoterapeutų.

Freud'o pažiūros didžiai pragarsėjo, išsiplatino ir daugelio tapo pripažintos. Freud išeina iš hipotezės apie viršutinę ir apatinę sąmonę (sąmonės ir pasąmonės sferas). Prileisdamas tam tikro palinkimo ėsimą, jisai isterijos kilmės pamatan deda psichinį sąjudį. Jei šisai sąjudis, t. y. tula vaizdų grupė su savo afektu liko nenureaguota — nenugyventa iki galui del nesuderinimo su sąmone — asmenim, tuomet gaunamas konfliktо ir vaizdų kompleksas yra išstumiamas iš sąmonės sferos į posąmonės sritį. Vienok šio nesąmoningo „sužnybto" komplekso energija tebeveikia toliau ir nerasdama išeities normalėje reakcije, sukelia eilę patologinių reiškinių. Gaunama „konversija", kame afektas virsta fiziniais reiškiniais, arba ilgai trunkančia afekto ir kitų, jam nepriklausomų vaizdų sąjunga, arba kartais „ligon pasitraukimas". Esmėje čia visgi turima asmens elementų išsisklaidymas, sąmonės daugskaitybė ir iš to kylantieji patologiniai reiškiniai. Skailingų šios mokyklos pasekėjų pažiūros skiriasi nuo jos įkurėjo nusistatymo, bet ne esminiai. Visi už pagrindinę priežastį laiko emociją ir nenormalę reakciją, suskaldančią asmenybę.

Störring [10]) (Ciurich) žiūri į isteriją kaip į „dvasios ligą, kurioje gali atsirasti fizinių sukrikimų, priklausančių nuo psichikos faktorių. Psichikos sukrikimai isterijoje esti emocionalio pobūdžio; sąrišyje su šiuo fizinės atmainos, lydinčios jautimus ir ypačiai improvizuotus jautimus, pasiekia nenormalio intensyvumo"... „Išaiškinimui vienkart įvykusio sąmonės skilimo, nėra reikalo griebtis viršutinės ir apatinės sąmonės teorijos. Šį reiškinį aiškina nenormaliai intensyvūs jautimai, ypač improvizuoti"... „Galėjimo įtikinti sąlyga yra sąmonės susiaurėjimas. Tasai sąmonės susiaurėjimas atsiranda isterikuose todėl, kad sąmonės energija intensyviais jautimais ir jų turimais vaizdais per daug sunaudojama"... — „nepaprastai didelis gabumas sukoncentruoti dėmėsį vienon kryptin".

---

[9]) F. Paulhau. Психологія характера. 48 pusl.

[10]) Störring. Психопатологія в примѣненіи к психологіи. 1903 m. 120 r sek. pusl.

Darkševičius [11]) mano, jog „isterija tai tikrasis neurozas — perdidelio nervų sistemos jautrumo sekmė tame jos skyriuje, kurs renka žadinimus, gaunamus periferinių jaučiamųjų aparatų“ (545 p.). „Somnambulizme sąmonė esti paralyžio stovyje; posąmonės sfera įtemptai dirba kaip refleksas, kurs, nustojęs valios įtakos, tapo daugiau intensyvus; lokomocija... gimsta kaip reflektorinis atgarsis į žadinimus, gaunamus iš nesąmoningų psichinių smagenų veiksmų sferos“.

Tokios yra trumpai išdėstytos tik kai kurių autorių pažiūros. Bendrai imant, pastaruoju laiku nieko rimta joms neprisidėjo. Isterijos esmė bendrai šiaip apibudinama: isterija yra tai dvasios liga, kame tinkamoje dirvoje, sukeliančios ilgai tveriantį žadinimą emocijos įtakoje, įvyksta emancipacija kai kurių vaizdų ir funkcijų, atatinkamų vyraujančiai idejai bei pradinei emocijai. Šios sekmėje gaunama didesnis ar mažesnis išjungimas sistemų, sudarančių savo visumoje asmenį, ir sąmonės susiaurėjimo reiškiniai. Atsparumo, koordinavimo stoka, susižadinimo gabumas, amnezija, fiziniai reiškiniai ir kitos isterijos charakteringosios žymės reikalinga taipogi priskirti emocijų disociacijos įtakai, paliekant ir ypatingo psichinio silpnumo pagrindą.

Galutinai: kardinaliais isterijos elementais yra konstitucija, emocija ir disociacija.

Šios disociacijos laipsniai ir formos, o taip pat paeiną iš jų asmens pakitėjimai esti įvairūs. Somnambulizmas — asmens daugskaitybė — yra tai ryškiausioji panašaus skilimo išraiška. Todėl kitų asmenų atsiradimams visada buvo skiriama taip didelio dėmėsio. Visiškų asmens skilimų, t. y. atsiradimų eilės įvairių asmenų prie pilnos amnezijos visokiame stovyje, nedaug aprašyta. Daug dažniau atsitinka nevisiškas skilimas ir nepilnoje amnezijoje. Dažniausioji somnambulizmo reiškinių forma yra tai noktambulizmas — vaikščiojimas bemiegant.

Pirma negu pažinti mūsų trumpu laiku patirtą atsitikimą (galiu sakyti — priepuolamą), aš priminsiu keletą geriausiai žinomų asmens daugskaitybės atsitikimų.

Pirmą kartą toks atsitikimas buvo aprašytas Mac — Nisch'o ir pasirodęs 1816 metais [12]); nuo to laiko jį paduoda daugelis autorių. „Tula jauna amerikietė, labai išsilavinusi, netikėtai giliai ir ilgam užmigo. Pabudus, ji pasijuto užmiršusi visa, ką žinojo ir ko mokėsi. Jos atmintis tapo lyg „tabula rasa“. Ji turėjo visa mokytis iš naujo: skaityti (pradžioje skiemenimis), rašyti, skaičiuoti, pažinti aplinkinius asmenis ir vietas. Keletai mėnesių praslinkus, jinai vėl giliai užmigo, o pabudus tapo vėl tokia, kokia yra buvusi iki pirmajam migimui: jai grįžo visos buvusios žinios ir atsiminimai iš jos jaunystės, tiktai neprisimindavo to, kas įvyko tarp pirmojo ir antrojo migimų. Vė-

---

[11]) Даркшевичъ. Курс нервныхъ болѣзней. Томъ III.
[12]) Aprašyta Taine'o „De l'intelligence“, I, 165 pusl.

liau abu šiuo stoviu periodiniai jai pasikartodavo visada po ilgaus ir gilaus miego. Ji nesuvokdavo savo asmens skilimo, lygiai kaip 2 atskiru asmeniu nesuvokia skirtinų savo ypatybių. Savo sename, sveikame stovyje ji turėdavo visas įgytas žinias. Naujame gi stovyje jinai žinodavo tik tą, ką pramokdavo per ligos laiką: senoje padėtyje ji turėjusi gražų rankraštį, naujoje padėtyje — rašiusi blogai, vaikiškai ir t. t. Tokie stoviai tęsėsi pakaitomis ištisus metus, ir ligonė, pagalios, priėjusi prie to, jog nelabai vargdavo del savo dvilypinio asmens gyvenime ir šeimyninėse pareigose.

Kitas atsitikimas — tai D-ro A z a m'o (iš Bordo) patyrimai del Felidos X. Šitas, lygiai garsus atsitikimas skiriasi nuo aprašytojo kitokia amnezijos rūšimi ir buvo labai stropiai sekamas per 30 su viršum metų [13]). „Felida gimė 1843 m. Bordo m. iš sveikų tėvų; turėdama apie 13 metų amžiaus, ji pradėjo rodyti simptomų, charakteringų isterijos pradžiai. Jinai buvo gera darbininkė (siuvėja) su išvystyto proto gabumais. Turėdama $14\frac{1}{2}$ metų amžiaus, Felida gaudavo smilkinių skaudėjimą, su kuriuo atsirasdavo depresija, labai panaši į miegą. Toksai stovis trūkdavo 10 minučių. Po to jinai pabusdavo ir atsidurdavo antrame stovyje; tasai stovis trūkdavo 2 valandi, paskui vėl ateidavo miegas, ir Felida atsidurdavo savo paprastame stovyje. Šie priepuoliai pasikartodavo mаž-daug kartą sąvaitėje. Jos tėvai, tėmydami dukters elgėsio pakitimą ir visišką antrojo gyvenimo atminimų stoką pabundant, pradėjo laikyti ją už proto ligonę. D-ras A z a m pradėjęs ją sekti 1858 metais. Ji buvo liūdno, net melancholinio būdo, mažai kalbėjo, kalba jos būdavo rimta, ji buvo labai stropi mergaitė. Ji skundėsi daugeliu skausmų, bet kalbėdavo apskritai nenoromis. Ji taip stipriai užmigdavo, kad joks triukšmas, žadinimas, dūrimai negalėdavo jos prikelti. Pabudusi, jinai būdavo gyva, linksma, daug ir karštai kalbėdavo, dirbdavo, dainuodama, skausmais nesiskūsdavo vaikščiodavo ir linksmindavosi kaip visos sveikos mergaitės. Šiame (antrame) stovyje ji atmena puikiai visa, kas atsitikdavo kitais panašiais gyventais stoviais, o taip pat ir visa, kad ištikdavo normaliniame gyvenime. Pirmame ir antrame savo stoviuose Felida turi visas proto ir moralines jėgas. Įdomu tai, jog A z a m'o patyrimais antrasai jos stovis yra aukštesnės kategorijos, jos gabumai yra daugiau prasilavinę ir pilniau apsireiškia, ji pilnai supranta visa, kas atsitiko abiejuose perioduose, o pirmame stovyje ji nieko iš antrojo stovio neatmena. Laikui bėgant perėjimas iš vieno stovio antran darėsi vis lengvesnis. Nesąmonės priepuoliai (miego) pastarąjį laiką trukdavo mažiau sekundos. 23-iais metais jos amžiaus antrasai sąmonės stovis pradėjo pavergti pirmąjį ir gyveniman įsivyravo. Šisai stovis ir savo rūšimi buvo tobulesnis už

---

[13]) Šitas atsitikimas cituojamas taip pat ir T. R i b a u t „Atmintis jos normaliame ir liguistame stovyje". II sk. 2 d. 2 §.

pirmąjį, kurs tapo jau ligonei nemalonus del atminties trūkumų. Pav. vieną kartą 2-jo asmens į 1-ajį pasikeitimas atsitiko karietoje, niekam nepastebėjus, važiuojant į laidotuves. Pribuvus į laidotuvių vietą, ligonė negalėjo suprasti, kas iš jos pažįstamų yra miręs. 32 metų amžiaus Felida jau buvusi šeimos motina ir krautuvės savininkė. Kartais ji turėdavo dalinų paralyžių, ekstazo priepuolių. Į senatvę pamažu abu jos stoviu būdo atžvilgiu susilygino ir skyrėsi tiktai atmintyje. Be minėtų dviejų stovių, Felidai atsitikdavo dar 3 sis (vyro pranešimu, apie 30 kartų, bet Dr. Azam radęs jį tiktai 3 kartus). Ateina tasai 3-sis stovis šitaip: 2-me stovyje ji užmiega, bet pabusdama pereina ne pirman, kaip visados, stovin, o naujan, kurio ypatybė yra stiprus baimės jausmas. Ji gali pažinti tuomet tiktai vyrą. Tokia pusiau - kliedesio padėtis neilgai trunka.

Panašus į aprašytąjį yra D-ro Dufay (Bloua) atsitikimas, kurį autorius tyręs per 15 metų. Čia ligonė turėjusi noktambulizmo („veiklaus miego") priepuolių ir, be to, gana dažnai įkrisdavo kitan sąmonės stovin, kurio paskui neatmindavo. Antrame stovyje atsidurdama, jinai vadina normalinį stovį „kvailu". Permaina įvyksta po trumpo sąmonės nustojimo ir apsireiškia būdo bei asmens pakitėjimu[14]).

Nepaprastai įdomus atsitikimas yra aprašytas D-ro Camuset 1883 metais[15]). Šisai ligonis buvo taip pat ilgus metus sekamas psichologų ir gydytojų. Tai buvo sūnus-isterikas isterikės motinos. Iš mažens jisai buvo valkata ir nuteistas kalėti pataisos kolonijoje. Tenai, vynuogyne dirbdamas, jisai kartą labai persigando (gyvatė apsirietusi jo ranką), apalpo, po to gavo priepuolių, iš kurių atsirado visiškas kojų paralyžius. Proto gabumai paliko pilnoje tvarkoje. 1880 m. jisai tapo perkeltas Bonneval'io miestan. Iš ligos istorijos matyti, jog ligonis yra atviraus, simpatingo veido, minkštos būdo, jisai jaučia dėkingumą už rūpesnius. Ligonis smulkiai išpasakoja savo nedoro gyvenimo istoriją, prisipažįsta vogimuose, kurių gėdinasi ir kuriuos nemaloniai prisimena. Kaltina blogus savo draugus, apgailestauja praeitį ir pasižada būti doras. Pradedama jį mokinti siuvėjo amato ir, kaip paralizuotą, jį nešioja dirbtuvėn. Po 2 mėnesių jisai jau labai gerai dirba ir visus patenkina. Bet štai kartą jam atsitinka ligos priepuolis, kurio pasekmėje dingsta paralyžius; jisai rengiasi eiti vynuogynan dirbti, ir visiems aišku, kad ligonis mano, esąs pataisos kolonijoje. Jokių atminimų iš periodo po priepuolio jame nebeliko. Nei asmenų, nei daiktų bei vietos jis nebepažįsta. Pasakojimus apie jo gerąjį, darbštų gyvenimą laiko melu ir pajuokimu. Dabar jisai storžievis, nemandagus, godus, vagia savo draugų porcijas (anksčiau atiduodavęs

---

[14]) Smulkiai aprašyta Binet'o „Les alternation de la personnalite". 1 sk. 1 d. 2 §.

[15]) Žiūr. H. Bourru et P. Burot „Variation de la personnalite". Šitas atsitikimas aprašytas taipgi Ribot'o („Asmens ligos"), Binet'o ir k.

jis savąsias). Galop kartu su vogtais daiktais ir pinigais jisai bėga. Jį pagauna, bet dalį turto jau jis pragėręs. Sulaikytas, jisai mušasi, kandžioja, siunta. Toliau atsiranda trukčiojimų priepuoliai, kontraktūros ir anestezijos. Nėra galimybės kad ir trumpai aprašyti jo tolimesnį gyvenimą, kupiną nepaprastų ir netikėtų įvykių, kaip fantastinis romanas. Daug kartų jisai pakliūdavo į ligonines ir kalėjimus ir todel jo stovio aprašymas yra gana smulkus. Šio ligonio sekimo istorija yra viena painiausių ir turiningiausių iš visų mums žinomų. Tačiau įdomiausia yra tai, kad Liudvike B. atsirasdavo šeši įvairūs sąmonės stoviai, kurių jis nei vieno neatmindavęs kitais periodais ir kuriuos jis, — priešingai, puikiai prisimindavo tam tikruose stoviuose. Kiekvienas naujas stovis skirdavosi nuo pereitojo svarbiausiai trejomis ypatybėmis: 1) atminties stoviu, 2) ligonio būdu, 3) jautrumo ir judėjimų stoviu.

Galima būtų dar priminti Weir-Mitchell'io atsitikimą, kài 20-ais ligonės amžiaus metais, panašiai kaip Felida, po miego jinai įkrito naujan, kitan negu normalus, stovin, užmiršdama beveik visa, ką žinojusi. Ji turėjo išnaujo visa mokytis. Įdomu, kad pradėjus jai mokytis rašyti, ligonė rašė iš dešinės kairėn (veidrodžio atvaizdas). Būdas jos lygiai pakitėjęs: iš melancholinio ir pądoraus jos būdas virtęs linksmu, triukšmingu, akiplėšišku. Po naujojo miego prasideda pirmasai stovis, kuriame patėmyta visiška apie antrąjį stovį amnezija. Kiek laiko praslinkus vėl miegas ir vėl 2-sai stovis ir taip be galo daug kartų per daugelį metų. Pasimirė ligonė, turėdama 65 metus[16]).

Aš teiksiuosi duoti trumpų ištraukų iš žinomo Mesnet patyrimo. Tai yra visiems psichiatrams žinomas vad. „seržantas iš Bazeilio“[17]). 1871 m. 27-ais m. amžiaus jis buvo sužeistas galvon kulka ir nuo žaizdos pasitaisė. (Šis atsitikimas traktuojamas, kaipo traumatinė isterija). Jisai taip pat gyvena dviejuose stoviuose, — vienas normalus, kuomet jis dirba (pardavėju) ir yra pilno proto. Patologinėn fazėn jisai įkrinta momentaliai ir svarbu, kad jo išoriniai jautimai išorinių žadinimų nepažįsta; aplinkinis pasaulis jam neegzistuoja, jisai gyvena vien savo asmens gyvenimu. Gyvendamas tą laiką visai atskirai nuo visuomenės, jisai veda gyvenimą lyg ir normalaus žmogaus ir dažnai neduoda progos pašaliečiams nenormalių reiškinių pastebėti. Klausa, skonis, uoslė dingsta. Matymas išoriniems įspūdžiams uždarytas. Lieka tvarkoje tik lietimo jausmas. Permaina įvyksta nejučiomis. Aš cituoju aprašomojo stovio charakteristikai tiktai du epizodu, aprašytu Mesnet'o: „...norėdams užsirūkyti jisai prikiša prie papiroso uždegtą dektuką; aš dektuką užpučiu ir prikišu jam degantį dektuką, prikišu taip arti, kad vos neapdeginau jam blakstienų: jis ir dabar nieko nemato ir

[16]) Aprašyta William'o Yames'o „Psychology“ I, 383.
[17]) Šis atsitikimas smulkiai aprašytas Binet'o. I t. 2 d. 1 §.

net nemirkčioja. Jis uždega antrą dektuką, aš kartoju tą patį, aš degančiu dektuku paliečiu papirosą, jisai nemėgina traukti dūmą... Iš to matyti, kad aplinkiniai daiktai jo matymui neprieinami..." „...Jis paėmė keletą lakštelių popierio rašymui, kurie gulėjo vienas ant kito; jis rašė pirmame lakšte, bet kai mes jam tą lakštą ištraukėme, jisai toliau rašo antrajame lakšte ir baigia savo sakinį, nerodydamas daugiau nieko, kaip tik mažą nusistebėjimą. Jisai parašęs 10 žodžių antrajame lakšte, o kai mes ir antrąjį ištraukėme, jisai rašo toliau trečiame lapelyje, pradėdamas iš tos vietos, kur plunksna buvo apsistojusi. Tokiu būdu mes jam atėmėme 5 lapelius. Jis pasirašo tuščio lapelio apačioje, žiūri jo viršun, būk tai jį perskaitydamas, įvairiose puslapio vietose prideda kur skirsniuką, kur raidę, žiūrėdamas orfografijos, ir kiekviena šių pataisų tikriausiai atatinka tai vietai, kur stovi reikalingas pataisymo žodis esamuose mūsų rankose lapeliuose". Čia ypač charakteringa yra tai, kad jo neprieina tie žadinimai, kurie nesurišti su duotojo momento vyraujančia ideja. Jisai nemato nieko, ką neaprėpia valdančios jį mintys.

Panašių aprašytiems atsitikimų tenka nekartą sutikti literatūroje. Charakteringi yra S c h a r c o t, K o r s a k o v'o ir daug kitų atsitikimai. P i e r e J a n e t aprašo lygiai tokį dvilypį asmenį. Tai atsitikimas su Leonija B., stropiai aprašytas ir giliai išnagrinėtas puikiausiame J a n e t'o darbe „Psichinis automatizmas". Ši ligonė nuo 3 metų amžiaus turėjusi somnambulizmą. Antran stovin įkrinta savystoviai arba po hipnozo. Ir čionai turima du visai savystoviu asmeniu su savystove atmintimi ir absoliučiai skirtingais gabumais ir būdais. Kiekviename stovyje, kurs atsiranda kartu su amnezija, ligonė tvirtai neigia kito savo asmens ir savęs pačios vienumą. Be to, joje atsiranda dar ir trečiasis asmuo.

Mano atsitikimas, žinoma, negali būti palyginamas su aprašytais iš pakankamo sekimo atžvilgio. Pakol kas tai yra tik vienatinis stebėjimas. Be to, reikalinga pastebėti, jog panašūs atsitikimai, kad ir nedažnai, bet visgi kiekvienam neuropatologui pasitaiko. Tačiau kad ir tokioje išvaizdoje isterinio skilimo atsitikimas turi kai kurio intereso.

Ligonė G., 28 metų amžiaus, kreipėsi į mane 1922 m. spalių mėn. del nervų sukrikimo. Jos anamnezas, vyro žodžiais, yra šis. Ligonė kilusi iš pusiau-inteligentinės šeimynos; įgijusi šiokio tokio išsilavinimo; įpėdinybė patenkinama. Vaiku būdama pasižymėjo neramiu, gyvu būdu, kartais rodydavo kvailų kaprizų. Turėjusi gerų gabumų. Visumet jai trūkdavo normalės lygsvaros. Sauvalės ir suerzinimo priepuoliai lengvai pasikeisdavo paklusnumu ir atgaila, reikalaujingumas — taikumu. Ligonė, nors karšto būdo, bet buvo gera ir atjaučianti. Ypatingai pasižymėjo dideliu dievotumu, siekiančiu ekzaltacijos. Prievolių ir moralumo sąvoka siekė joje aukšto laipsnio. 20-ais metais amžiaus ištekėjo. Į moterystės ryšį žiūrėjo labai rimtai:

ne tiktai kaip į atsakomingą prievolę prieš sąžinę, bet ir prieš Dievą. Iš jos didelio dievotumo, lygiai panašiai jinai žiūrėjo į neštumą. Apskritai, jos dievotumas nuo to laiko dar lyg padidėjęs. Karo laiku, priverstas bėgti Rusijon, vyras su moterim apsigyveno nepažįstamame mieste. Materialės gyvenimo sąlygos tapo nepakenčiamai sunkios. Jiedu turėjo 2 vaiku ir kilo mitybos klausimas. 1918 m. užgimė trečias kūdikis. Tuo laiku gyvenimas taip pasunkėjęs, kad nebuvo ko valgyti, prasidėjo tikra beturtė ir badas, tekdavo dažnai nustoti visai vilties. Vienas vaikas pasimirė. Neišgalėdami maitinti savęs ir vaikų, jie pradėjo bijoti neštumo. Kuomet ji pastojo dar trečiuoju kūdikiu, jai kilo mintis apie abortą, bet ligonė atstūmė tą mintį, kaip sunkų nusidėjimą. Antrojo vaiko mirtis atsitiko, anot jų, iš bado, todėliai gimus trečiam kūdikiui, jau paskiau ji sutiko, nors per didelę vidujinę kovą, apsisaugoti nuo neštumo. Daug maž nuo šio laiko ji pradėjo bijoti ir biaurėtis lytiniu gyvenimu. Jos būdas irgi pakitėjo. Ji tapo baili, sukrusdavo, atsirado nervinis drugis, ji dažnai verkdavo, apalpdavo, nemiegodavo, jausdavo galvos skaudėjimą. Visą laiką jausdavo sunkų ilgesį, prikaišiodavo sau ir aplinkiniems daugybę ydų, kalbėdavo apie savižudybę, sielvartos priepuolyje raudavo rėkdama sau plaukus, krisdavo ant grindų ir t. t. Sužadinimo stovis pasikeisdavo nuliūdusiu ir blogu ūpu, ir jinai tyliai verkdavo, visų gailėdavosi, daug melsdavosi. Gerame ūpe tuo metu niekados nebuvusi. Šeimyninis gyvenimas tapo baisus ir, žinoma, neatatiko jos pažiūroms į moterystės ryšį. Vienok kalbamos permainos pradžios laiką tikrai nustatyti nėra galima.

Viename tokiame ilgesio stovyje, ji sėdėdama užmigo, kaip miega didžiai nuvargęs žmogus. Miegojo taip kietai, kad nepasisekė jos pažadinti ir paguldyti lovon. Kuomet ji pabudo, tai tapo visai nenormalė. Ji tapo, tiesa, rami ir net tyli, bet tuoj parodė savo šaltą atsinešimą į vaikus ir ūkį. Be tikslo ir tylėdama, ji vaikščiojo po kambarį ir judino daiktus. Į klausimus beveik neatsakinėdavo, arba tyliai ištardavo atskirus žodžius. Anot vyro žodžiais, ji buvo „užsimasčiusi arba kaip pasigėrusi". Protavimo vienok nenustojusi: ji akuratiškai pavalgydavo, nusiprausdavo ir t. t. Kaip galima spręsti iš vyro pasakojimo, jinai jautėsi lyg svetima savo namuose ir nustojo domėtis tuomi, kas pirma ją gyvai interesavo, žadindavo. Naktimis nemiegodavo, sėdėdavo arba vaikščiodavo po kambarį, žiūrėdama kur tai į tolį ir ką tai šnibšdėdama. Anksti rytą, kai vyras norėjęs jau kreiptis į gydytoją, ji užmigo, išmiegojo iki vakaro ir pabudo paprastame nerviniame, neramiame stovyje.

Kai kuriam laikui praėjus, paminėtas stovis vienok pasikartojo ir pradėjo kartotis 1—2 sykiu mėnesyje, nereguliariai — tai dažniau, tai rečiau. Laike tų priepuolių ligonė kartais iš namų išeina, apsilanko pas pažįstamus, krautuvėse, bažnyčioje. Ji elgiasi visiškai ramiai, beveik nekalba ir, jei atsako, tai tyliai, bet teisin-

gai. Jokių nesąmoningų atsakymų neduoda. Kartais atsitikdavo, kad įeidavo be tikslo krautuvėn ir išeidavo. Veido išreiška tuo laiku — užšalusi. Nors ir pastebiama, kad ligonė daug ką pamiršta, tačiau svarbiausius gyvenimo įvykius atsimena puikiausiai. Žino, kur kokie daiktai guli, net teisingai atlieka arba užbaigia kai kuriuos naminės ruošos darbus, tik visa darydama kaip tai šaltai ir užsimasčius. Sugrįžus normalin stovin, priešingai, — visai nieko neatmena, ką yra dariusi priepuolyje ir pyksta, kodel be jos žinios tai ar kita yra padirbta. Sprendžiant iš kai kurių vyro paduodamų faktų, galima manyti, jog priepuolio stovyje ligonė atmenanti gerai tai, kas jai atsitiko pereitais panašiais stoviais. Pav., kartą vyras pastebėjo, kad ligonė priepuolyje ieško muilą visai nepaprastoje, kur ji šitą muilą buvo padėjusi pereitame panašiame stovyje. Vyras susekė, jog, laikui einant, jo žmona tapo net „sumanesnė" laike tų priepuolių.

Gryžus Lietuvon, norint sąlygos iš karto pagerėjo, vis tik šie reiškiniai tęsiasi. Bendrai imant, tas mažai kliudo ligonei ir aplinkiniems. Visi prie to priprato ir nesibijo, nes niekumet ji nedariusi nieko pikta. Nervingumas, suerzintas jos būdas, blogas ūpas, galvosukis ir t. t. daug daugiau trukdo jos pačios ir aplinkinių ramybei. Kaunan vyras su moterimi pribuvo su reikalais ir tarp kitko kreipėsi į gydytoją.

Tyrinėjant ligonę, randame ją vidutinio mitimo esant. Matomosios gleivinės yra blyškios. Iš vidaus organų pusės nukrypimų iš N nepastebėta. Pulsas — 98. Alsavimas — 28. Dermografizmas. Kelio refleksas — su bendru krustelėjimu. Apskritai gi sausgyslių refleksai padidėję. Gomurio reflekso nebėra. Konjunktyvos refleksas — silpnas. Patologinių refleksų nebėra. Skausmo jautrumas visur bent kiek padidėjęs. Žiūrėjimas gyvas, vyziukai platūs, į šviesą ir akkomodaciją gerai reaguoja. Ligonė kalba apie save kaip apie nervais sergančią. Skundžiasi suerzinimu, neramumu, baime, pailsimu, blogu apetitu, neramiu miegu, blogu ūpu. Lygiai nusiskundžia galvos skaudėjimais, galvosukiu, ledakumu, kojų skaudėjimu, skausmu liemenyje, akyse mikčiojimu. Kliedesio idejų ir intellekto apsilpimo neparodo. Del priepuolių sako kartais užmieganti ir nieko neatmenanti, kas su ja dedasi; gauna tai sužinoti tik iš kitų pasakojimų. Ir prieš priepuolį ir po jo jokių specifinių pajautimų neturi. Apskritai žiūri šaltai į šiuos stovius, nes tasai jai gyventi nekliudo. Po priepuolio puikiausiai atmena, kas įvyko prieš užmigsiant. Apie priepuolius pasakoja net nusišypsodama. Visi tai žino ir ypatingo dėmėsio į tai nekreipia. Ligonė kalba logingai, tiksliai. Bendrai yra pasakiusi tą pat, ką vyras, išėmus intiminius šeimyniško gyvenimo dalykus. Sako, kad didžiausia gyvenimo nelaimė — tai kūdikio mirtis; Rusijoje buvę sunku, bet žmogus turįs kentėti, toksai jo paskyrimas. Aplamai iš jos žodžių reikia ją charakterizuoti kaipo išlavintą, dorą, dievotą moteriškę. Myli vaikus ir vyrą, nors šie labai ją erzina ir ji kartais per daug

suerzina del ištvermės stokos. Laikosi gana ramiai, norint kartais aiškiai sujunda, bet susilaiko. Pravirko, kalbėdama apie vaikelio mirtį. Iš jos žodžių matosi, kad jinai labai domisi ir yra net atsidavusi savo šeimynai ir pakankamai gerai atlieka savo pareigas motinos ir šeimininkės.

Mano atsitikime matome įgimtas funkcionales nervų sistemos anomalijas, ilgai tveriantį afektą ir isterinį asmens dvilypumą — somnambulizmą. Somnambulizmo priepuolis pas mūsų ligonę turi šių ypatybių. Laike priepuolio ji atmena visus pereitus panašius stovius ir dalinai savo normalaus gyvenimo įvykius. Sąmonė yra vis tik susiaurėjusi: matomai, iškrinta visa eilė vaizdų iš normalaus gyvenimo, ypačiai visa, kas sukelta sunkių emocijų. Tasai faktas ypač yra svarbus patogenezui. Normaliame stovyje ligonė nieko neatmena iš to, kas somnambulizmo priepuolyje atsitiko. Vis tiktai mes čia matome keitimąsi dviejų asmenų, turinčių skirtiną būdą ir atmintį. Ligonė pereina iš vieno stovio kitan, matomai, nejučiomis. Abi fazi viena nuo kitos atskirtos giliu, nenormaliu miegu. Ligonė somnambulizmo stovyje yra, matomai, tyli, padori moteris, darbšti, nesierzinanti ir be ilgesio priepuolių. Matyti, aplinkiniai asmenys pastebi tiktai kai kurį sąmonės neaiškumą. Be to, kaip yra pasakyta, ligonė neatjaučia daugelio iš to, kas paprastame normaliame gyvenime jai turi nemažos svarbos. Ji tada nekalba ir neprisimena kūdikio mirties, neliūdi del ūkiško gyvenimo, nesierzina vyru ir vaikais, nerodo savo dievotumo. Žodžiu tariant, visa vaizdų eilė iškrinta iš jos sąmonės, tasai faktas keičia jos asmenį, darydamas iš vienos pusės visai nepanašiu jos būdą, iš kitos gi pusės ji parodo daug defektų, glūdinčių tame, kad ligonė nejaučia jokio susidomėjimo tam tikrais žadinimo objektais.

Istorinai ligos vystimąsi galima atvaizduoti šiuo būdu. Ligonė išgyveno daug sunkių smūgių: bėgimas iš okupuoto krašto, vargas, baimė už šeimą, ateitį, badas, kūdikio mirtis ir t. t., ir, kas gal būt svarbiausia, — konfliktas su dievotumo jausmu bei, apskritai, su pagrindiniais įsitikinimais ir pažiūromis. Gal būt, ji turėjo pasirinkti kai ką vieną iš savo gilių jausmų, tikėjimo, svajonių, etinių pažiūrų, pažiūrų į šeimos esmę ir į savę kaip į žmoną ir motiną, o iš kiios pusės iš nepriimtinų jai seksualių nenormalumų arba gal ir kitų jos sąžinei prieštaravimų, kuriuos užkraudavo jai sunkus medžiaginis gyvenimas. Šį konfliktą nuraminti nepasisekdavo. Matomai, ji turėjusi noro išsiliuosuoti iš slėgiančių ją minčių. Ir kaip ten ne būtų, ligonė jautėsi bevilčiame nuolatinio nerimastavimo arba sunkios depresijos stovyje. Susitaikinimo nebėra. Psichinis nuolatinės dvasinės kovos ir kančios stovis — šis ilgai tveriantis afektas, staiga virsta ilgu giliu ir nenormaliu miegu, po kurio ji įkrinta antran, patologiniai susiaurintos sąmonės stovin. Čia jau slėgiančių, bauginančių vaizdų nėsama, ir ši disociacija tulam laikui jos asmenį keičia. Tiesa, smulkaus psichoanalizo nebuvo daryta ir

sunku yra nutarti, kokią rolę vaidina patogeneze šis konfliktas, tačiau pradžios susirgimo sąryšis su psichine trauma yra vis tiktai neabejotinas.

Mūsų pažiūros į šį atsitikimą šiek tiek skiriasi nuo klasinių Freid'o mokyklos pažiūrų. Čia išstūmimo procesas lyg ir periodiniai įtraukia ligonę somnambulizmo stovin, o paprastame gyvenime turima vien jaudinimos ir ūpo anomalijų ir psichinės traumos žinojimas. Vis tiktai ir čia konfliktas turįs didelės reikšmės. Toliau — visiškai yra bereikalingas darbas panašių atsitikimų aiškinimui pasinaudoti aukštutinės ir žemutinės sąmonės hipoteze. Nenormaliai įtemptos emocijos nuolat iškylančios sąmonėje sukelia disociaciją, asmens skilimą, radimąsi naujos sąmonės, dalinai nuo pirmos nepriklausomos ir skirtinos visai kitu vaizdų sąstatu; bet vis tik čia esama dalinos amnezijos. Ryšis su pereitais stoviais pasilikęs,—tai nėra „posąmonės automatizmas".

Kai kurios patologinės konstitucijos būta ir mūsų ligonėje, matomai, dar ilgai prieš atsirandant somnambulizmui. Kame gi šios konstitucijos esmė? P. Janet išmanymu (Psich. autom. II d., IV sk.), yra tai ypatingas „psichinis silpnumas", susilpnėjęs atsparumas patogeniems emocijoms — afektams. Šitai yra sintetinių gabumų apsilpimas, kurio dėka psichinė vieneta gali skilti į atskiras grupes, pasekmėje palikdama ypatingą sąmonės susiaurėjimą. Tokiu būdu — juo mažiau šis „psichinis silpnumas" yra išreikštas, juo stipresnė turi būti patogenė emocija ligai sukelti ir atbulai. Žiūrint į to „psichinio silpnumo" laipsnį, asmuo tulam laikui savo vienetą išlaiko, kaip mūsų ligonė, bet ateina momentas, kuomet emocijos jėga taps pakankama disociacijai sukelti.

Šisai skilimas nėra tai sužadinimas, bet depresija arba apsilpimas. Idejos, tokiam sintetiniam silpnume esant, atskyla nuo vieno centro ir pagamina naujus asmenis. Gabumas koncentruoti, sujungti, suvokti, sutaikinti prieštaravimus tokiame subjekte yra daug mažesnis. Bet „emocija perskelia kiekvieną psichiką, nusilpnina sintetinį gabumą ir daro žmogų laikinai silpnu" (l. c., 425 p.). Kai nemalonus atminimas sveikam žmogui greit išdyla, silpna psichika veltui mėgina savo valdymą atstatyti. Žinoma, sunku yra pasakyti, kuris šių momentų turėjęs čia pirmaeilės rolės, bet, kaip ten nebūtų, abu šiuo momentu akyvaizdoje turima.

Somnabulizmas yra tai svarbus, bet toli gražu ne būtinas simptomas; jis yra tik ryškiausias apsireiškimas disociacijos, kuri taip typinga isterijai.

Pastaruoju laiku, kai paskiausieji ypač vokiečių psichiatrinių laikraščių numeriai yra perpildyti darbais ir pranešimais apie okkultizmą, somnabulizmo arba psichinio automatizmo mokslinis tyrinėjimas įgyja ypatingo intereso, nes tokie stoviai, be abejonės, turi reikšmės spiritizmui, mediumizmui ir k.

Negalima dabar apsistoti smulkesniam šių reiškinių nagrinėjimui ir įvairių teorijų kritikai. Apskritai žmogaus psichika kaip normaliame, taip ir ligūstame stovyje yra taip painus dalykas, kad jos apsireiškimai neišsitenka įvairiausių sistematinių klasifikacijų ribose, kad ir garsių mokslininkų sudarytose.

Panašūs, kaip mūsų, atsitikimai parodo tiktai, jogei kartais net blogai suvokiamos idejos jėga gali būti nepaprastai didelė ir duoti net grynai fizinių apsireiškimų.

Psichopatologijoje idejos jėga todėl turi nepaprastai didelės vertės. Ir negalima nesutikti su žinomuoju filosofu[18]) mintimi, kad ideja yra ne vien abstraktinė galimybė, bet jau realiai veikianti jėga.

Encephalitis lethargica.

Med. kand. A. Jurgelionis (Paryžiuje).

I.

Pasirodžius miego ligos (letarginio encefalito) epidėmijai Lietuvoje[1]), bus pravartu susipažinti nors bendrais ruožais su šita liga.

Medicinos literatūroje žinių apie miego ligą randame jau gana senai. Taip, 1712 metais Tübingene (Vokietijoje) siautė epidemija, pavadinta miego liga. Gaillet 1875 metais yra aprašęs miego ligą, kuri tęsėsi beveik 5 mėn. Kiek geriau šią ligą klinicistai ištyrė po 1880 m. Bakteriologai Wernick, Oppenheim ir k. šitą ligą priskaito prie encefalitų rūšies. 1890 m. visoje Europoje siautė gripo epidemija, kurioje buvo pastebėta miego ligos susirgimų.

Letarginiai simptomai, k. a.: gilus miegas, pakilusi temperatūra, akių paralyžiai, — buvo pastebėti 1917 m. Austrijoje. 1918 m. dr. Netter matęs kelis letarginio encefalito atsitikimus Paryžiuje; tais pačiais metais buvo pastebėta šios ligos atsitikimų Anglijoje ir jos kolonijose. 1919 m. gydytojai Strauss, Hirschfald ir Loewe, darant bandymus su bezdžionėmis, pastebėjo, kad susirgusio nosies ir gerklės liaukose randasi „virus" (ligos antkritis) aktyviame stovyje. 1920 m. d-rams Levadit'ui ir Harvier'ui pavyksta įskiepyti letarginio encefalito „virus" kralikui, įšvirkščiant jam į nugarkaulio smagenis mirusio nuo šios ligos žmogaus smagenų emulsiją. Kralikas po 4—6 dienų inkubacijos suserga: liga pasižymi galūnių elektrinėmis konvulsijomis, nystagmus'u, — ir gyvulėlis sustingsta; kelioms gi dienoms praėjus, jis padvėsta.

---

18) *Fouillee.* „Psychologie des idėes - forses".

1) Sveik. Depto žiniomis ligi šio laiko letarginio encefalito susirgimų skaičius Lietuvoje siekia iki 40. Dauguma jų serga Kaune. Red.

Šio virus'o inokuliacija į akies ragenos žaizdelę iššaukia taipgi letarginį encefalitą, bet dažniau tik tam tikros rūšies keratitą[1]). Virus'o injekcija į veną ar po oda, o taipgi jo įvedimas per virškinamąjį traktą lieka be sekmių.

Teoretiniai daleidžiama buvimas „ultravirus" savo primityvėje formoje — „epiteliotropinėje" (virus de l'h'erpe's), kuris, būdamas nevienodai virulentiniu, tam tikromis sąlygomis gali išplėsti savo virulenciją ir tapti nauja forma — „neurotropine" (virus l'encephalite), įgijant galės atakuoti smagenų narvelius (L e v a d i t ir H a r v i e r)

Iš autopsijos ir patologinės anatomijos patyriama, kad opiausia vieta yra mesocephalum, kame įvyksta įdegimo procesai, bendradarbiaujant mononukleariams limfocitams. Įdegimo žydiniai neturi tam tikrų formų. Histologiniai labiau apibrėžtas formas turi žydiniai smagenų pilkojoje substancijoje, greta aqueductus Sylvii ir 4-ame skrandelyje.

Pedunculi cerebri- ir bulbo-protuberantiae srityse randama pilkosios substancijos degeneracija: histologiniai konstatuojama daug hialininių narvelių ir žymi infiltracija polinukleariniais leikocitais. Taip pat randama tose smagenų srityse žymus sustorėjimas kraujo indų sienelių (Iš apžvalgos Patologinės Anatomijos muzėjaus Paryžiuje).

Išeinančių iš galvos kiaušo nervų paralyžius yra tiesioginė sekmė patologinio proceso smagenyse. Žydiniai „pedunculi cerebri" srityje pasižymi III ir IV porų nervų paralyžiumi; žydiniai bulbo-protuberantiae srityje pasižymi paralyžiumi šių nervų: n. oculomatorius ext., n. facialis, n. trigeminus, n. gloso-pharyngeus ir n. hypoglossus (S a i n t o n).

Labai apribrėžtas Patologinis procesas gali, žinoma, lokalizuotis vien tiktai miegamojo centro srityje (sritis ligi šio laiko dar disputuojama), ir atvirkščiai, esant nervų paralyžiam, hypnotiniai centrai gali būti nepaliesti. Iš to jau aišku, kiek gali būti įvairi šios ligos simptomatologija, prie kurios mes dabar ir eisime.

Letarginis encefalitas dažniausiai prasideda ūmai, netikėtai: šalčio krėtimas, didelis galvos skausmas, žymiai pakilusi temperatūra, kartais vėmimas; rečiau ligonis dar inkubacijos periode jaučia nuovargį, melancholiją ir skundžiasi, kad sunku alsuoti.

Miegas apima ligonį jam pačiam nenusimanant: vokai susimerkia be ligonio noro, ligonis įkrinta į kokią tai nejautrumo padėtį. Jei taip užmigusį ligonį pažadinti, iš lengvo jį krutinant, tai jis kartais pabunda, pasako kelis žodžius, gali net šiek-tiek užvalgyti, bet vėl tuojau užmiega. Sunkesniais atsitikimais ligonis užmiega taip giliai, kad negalima jį prižadinti; ligonis reikia valgydinti; virškinamojo trakto refleksai pasilieka, bet dažnai defekacija ir šlapinimasis esti tolydžio.

---

[1]) „Presse medicinale" 1921. R o u i l l a r d.

Miegas daugumoje atsitikimų ramus; bet nemaža ligonių klieda, gestikuliuoja, keliasi iš lovos ir t. t.

Didelės svarbos diagnozui turi akių stovis, kuris gali būti vadovaujančiu faktoriumi pačioje inkubacinio periodo pradžioje. Pirmučiausiai akies raumens (išoriniai dažniau, negu vidujiniai) nustoja veikę. „Ptosis" — viršutinio voko raumenų parezas konstatuojamas visada; ptosis gali būti kartu su strabizmu ir diplopija del III ir IV poros nervų parezo. Dažnai konstantuojamas nystagmus. Kiek vėliau pastebiama ir vidaus akies raumenų parezas: vyziukų nevienodumas, mydriasis, myosis.

Jei daugiau yra nukentėjęs nervus hypoglossus arba net ir nervus spinalis, tai ligonis negali nieko nuryti, įvyksta dysarthria — neaiškus žodžių ištarimas. Šie nenormalumai suteikia ligoniui tam tikrą išvaizdą, prilyginamą myopatikų išvaizdai, įvykus pas šiuos pastaruosius viršutinės veido dalies parezams.

Prie viso to prisideda vidurių užkietėjimas, dvokiąs kvapas, temperatūra 30^0,0—40^0,0 su menku tik kritimu rytais. Tačiau lengvesniais atsitikimais pakilusi temperatūra gali būti tik pačioje pradžioje ligos.

Letarginis encefalitas gali būti m y o c l o n i n ė j e formoje, kuri pasižymi nesistematinga raumenų kontraktura, normale temperatūra ir bendru normalaus žmogaus stoviu.

Aštri forma gali ilgam laikui pereiti į p s e u d o p a r k i n s o n i n ę formą (rankų drebėjimas, raumenų rigidumą ir t. t.) su dideliu palinkimu prie katatonijos.

Pas kai kuriuos gi ligonius esama konvulsijų priepuolių ir net dalinų epileptinių priepuolių.

Kai del prognozo reikia būti labai atsargiam. Aštrios letarginio encefalito formos, kurios pasižymi ilgai tverianti aukšta temperatūra, giliu letarginiu miegu, liūdijančiu apie gilią infekciją, drebėjimu, šlapinimosi ir defekacijos reguliatorių sukrikimu, — pasibaigia mirtimi per kelias (5—6) dienas.

Lengvesnėse formose su mažiau dramatine pradžia, su nežymiai padidinta temperatūra ir su neaškiai išreikštais kitais simptomais, liga tęsiasi kelias sąvaites, ligonis dažniausiai pagija, bet kai kurie defektai pasilieka ilgam laikui

Kai del gydymo, tai gerų rezultatų gauta nuo ol-terebinthini injekcijų, vartojamų sulig F o u c h i e r'o metodu. Daktarai N e t t e r ir C u s h i n g matę gerų rezultatų nuo urotropino didelėse dozose; bet ilgesnis urotropino vartojimas gali sukelti dysuria ir net hematuria, ir todel pradėjus nuo didelės dozos, toliau doza reikia mažinti. Buvo vartojama taipgi adrenalinas, bet kiek geresnių rezultatų nepastebėta.

II.

Žemiau paduodama, paskutiniai gydymo būdai, pavartoti prof. C a r n o t'o (Paryžiuje), kurie davė greitų ir teigiamų rezultatų.

P i r m a s l i g o n i s — panelė 18 metų, atsiųsta į prof. C a r n o t'o kliniką 1922 m. gruodžio 12 d. su diagnozu „chorea acuta“.

Ligonė jau 3 mėn. jautėsi nepaprastai, nusiskųsdama tai dideliu nuovargiu viso kūno, tai labiausia kojų, tai sunkumu atgauti kvapą. Bet štai gruodžio 10 d. ūmai pakyla temperatūra ligi 39°,0 ir atsiranda didelis galvos skausmas su pasikartojusiu vėmimu per 2 dieni.

Atvežtos ligonės kūnas sustingęs, galūnių judesiai bevaliai ir ūmūs: ligonė suriečia kojas ir kiek palūkėjus ūmai ištiesia, mušdama užkulniais į lovą; rankų pirštai tai plačiai išskečiami, tai vėl suglaudžiami ir suriečiami. Ligonė nuo kelių dienų negali paimti noriamo daikto.

Nuoliatiniai viso kūno trukčiojimai ir veido grimasos: ligonė tai pakelia vokus, tai varto akimis, tai judina lūpas, tai ūmai atidaro burną. Visi šitie judesiai yra nesinchroniniai ir nesimetriniai. Ligonė negali pastovėti net nusitvėrus lovos. Raumenų hypotenia labai žymi; taipgi aiški diplopia ir akomodacijos paralyžius. Ligonė nei valandos nemiega ramiai: kliedi ir gestikuliuoja. Šlapinimasis ir defekacija bevaliai. Temperatūra 38^0,6.

Laboratorijos daviniai: punctio lumbalis — skystimas tyras, padidėjusio spaudimo, baltymo kiekis nepadidėjęs; 1,6 limfocitai 1 kub. milimetre; gliukozos 1,2. Kraujo kultūra ir Wassermanas neigiami. Kraujo tyrimas: nieko ypatingo.

Gruodžio 13 d. ligonės stovis blogėja: ant viso kūno pasirodo ecchymozai, ligonė dar daugiau gestikuliuoja, rėkia; prisieina apvilkti tam tikrus marškinius.

Ligonei paskirta du kartu per dieną šalti viso kūno vystymai ir didelės chloralo dozos.

O kaipo specifinis gydymas, pavartota intraveninės injekcijos natrii salicylici. Nuo gruodžio 12 d. ligi 17 d. ligonė gavo 22 gramu minėto skiedinio (po 4,5 per dieną). Nuo gruodžio 14 d. ligonės stovis gerėja. Gruodžio 15 d. t^0 krinta ligi 37^0,4 nuo 38^0 su keliomis dešimtomis. Bevaliai judesiai sumažėja; ligonė ramiai užmiega 3 valandas. Gruodžio 17 d. visi minėti nenormalumai išnyksta: ligonė protingai kalba, bet amnezija pilna — ligonė nežino, kas su ja darėsi visą savaitę ir delko ji pateko ligoninėn. Taip žymiai pagerėjusi ligonė išbūna 8 dienas.

Nelaimei, pradedant nuo gruodžio 17 d. ligi 26 d. prisiėjo ligonei paskirti natrium salicylicum „per os“ po 6,0 per dieną, nes injekcijų nebuvo galima toliau tęsti del pasidariusių galūnių venose perforacijų ir sukietėjimų nuo pavartotų labai koncentruotų skiedinių natrii salicylici.

Todėlei ligonė, jau beveik visiškai pasitaisiusi, gruodžio 25 d. atkrinta: visi augščiau minėti simptomai pasikartoja dar aštresnėje formoje. Injekcijų del minėtų priežasčių daryti nebuvo galima. Šalti vystymai, chloralas ir morfina — bejėgiai. Ligonė gruodžio 28 d. prie temperatūros 41^0, 1 miršta.

Išvada: ūmus ligos pagerėjimas sąvaitės laiku, kaipo intraveninių injekcijų natrii seliacylici sekmė; vietinis venų sugedimas neleido toliau tęsti gydymą; po 8 dienų atkritimas ir mirtis.

Antras atsitikimas. 1923 m. sausio 25 d. buvo primtas prof. Carnot'o klinikan berniukas, 16 metų, darbininkas prie autobusų, su diagnozu „miegūstumas ir astenija". Jau nuo 1922 m. gruodžio mėn. vaikinas, buvęs ligi to laiko visiškai sveikas, pradėjęs jausti nepaprasto noro miegoti, taip jogiai kartais užmigdavo bedirbant. Gruodžio 22 d. vieno gydytojų buvo konstantuota lengvas dešinės rankos parezas — ir tiek. 1923 m. sausio mėn. prasidėję laikotarpiais galvos skausmai ir svaigimai. Sausio 21 d. ligonis pastebi blogai tematąs, nebegalįs skaityti laikraščio, be to žymiai nusilpnėjęs ir nebegalįs kovoti su miegūstumu. Tokiame stovyje ligonis įstoja prof. Carnot'o klinikan.

Sausio 26 d. konstatuojama letarginis mesocefalitas su visais savo tipingais simptomais: Ligonis, paguldytas aukštininkas, lieka visai indiferentus tam, kas darosi aplinkui; žadinamas atsako tik „oui" arba „non" ir vėl miega. Ptosis abiejų akių vokų; taipgi konstantuojama akies obuolio konvergencijos parezas ir akomodacijos paralyžius: ligonis nemato net didelių raidžių laikraštyje; vyziukai vienodo didumo, nors išplėsti (mydriasis), gerai reaguoja šviesai. Temperatūra 38^0,1. Šiaip daugiau nieko ypatingo.

Laboratorijos daviniai: punctio lumbalis — baltymo 0,35; cytologija — 5,6 limfocitų, gliukozos 1,01. Skystimas tyras, padidėjusio spaudimo.

Ligoniui paskirta kasdien intraveninės injekcijos natrii salicylici. Pradedant nuo sausio 26 d. ligi vasario 3 d. ligonis gavo natrii salicylici 50,0 (iš pradžios buvo vartojama skiedinys 50$^0/_0$, o tris paskutines dienas 10$^0/_0$). Injekcijos iššaukia tas pačias nemalonias komplikacijas venose, kaip ir pirmame atsitikime, tik silpnesniame maštabe, ir paskutines injekcijas jau buvo sunkoka daryti.

Rezultatų gi nuo šių injekcijų gauta kuo geriausių. Jau sausio 28 d. t^0 krinta ligi 37,^{0}2. Ligonis pabunda nežadinamas, pradeda kalbėti. Sausio 29 d. ligonis pats pavalgo; ptosis išnyksta ir ligonis ligi vasario 2 d. tiek pasitaiso, kad gali lengvai skaityti laikraštį. Galvos skausmai ir svaigimas išnyksta. Reikia tik pažymėti įdomią poliuriją: ligonis pradedant nuo sausio 28 d. šlapinasi vis daugiau, taip kad vasario 3 d. buvo surinkta šlapimo 6 litrai.

Nuo vasario 4 d. ligi 8 d. ligonis gavo kasdien „per os" natrii salicylici po 6,0.

Vasario 8 d. ligonis išsirašė iš klinikos ir ligi šio laiko yra visai sveikas.

Išvada: mesocephalitis lethargica, su miegu ir akių paralyžiumi, pagerėjo trumpiausiu laiku, gavus ligoniui natrii salicylici 50,0.

Prof. C a r n o t mano, kad šiuodu atsitikimu, būtent chorea acuta encephalitica — biauriausia iš encefalitinių formų, ir kitas encenfalitas letarginio tipo, pagerėję nuo natrii salicylici, — duoda teisės tęsti bandymus ir toliau, kad suradus specifinį vaistą nuo miego ligos.

Kad išvengus nemalonių komplikacijų delei venų sukietijimo ir vietinių perforacijų, galima daryti skiedinius 20% ir 30%, kurie eksperimentaliai ant gyvulių davę kuo geriausių rezultatų.

L i t e r a t ū r a: 1) „Presse medicale" 1921 m.; 2) „Le progrés Medicale" 1920—1921 m., 3) „Patologie medicale M. Journe." 1923 m.

Intrakardialės Adrenalino injekcijos.

D-ras V. A. Gusevas (Panevėžyje).

Praktikoje dažnai tenka matyti atsitikimų. kuomet organizmas žūva ne todel, kad vienas svarbių gyvybei organų būtų ligos proceso sunaikintas pirm jo funkcijai pasiliovus, bet tiktai todel, kad laikinų ir pereinančių sąlygų dėka jis buvo sustabdytas savo veikime. Ir jo išėmimas, kaip gyvybei svarbaus, veda paskui save likusių organizmo funkcijų žuvimą. Visų tankiausiai tai atsitinka su širdimi.

Laikinos priežastys, k. a.: šokas, refleksas nuo odos, hypnotiniai vaistai, — iššaukdami širdies sustojimą, priveda prie organizmo žuvimo, jei širdis priklausančios jai automatijos dėka nepradės tam tikru laiku vėl veikti.

Mūsų priemonėmis, sužadinančiomis tiesioginiai širdį (masažius per krūtinės ląstą arba betarpiai per diafragmą, faradizacija ir t.t.), toli gražu ne visada pasiekiama tikslo.

O tuo tarpu fiziologija nurodo, kad širdis be galo gaivi. Prof. K u l i a b k o bandymai su atgaivinimu izoliruotos širdies, praleidžiant per jos indus maitinamąjį skystį, parodė, kad širdį pavyksta atgaivinti dar po 24 val., jei tik ji buvo laikoma ledinėje.

Prof. W i n t e r s t e i n padarė panašius bandymus atgaivinant neišimtą iš organizmo širdį. Jis perleido per art. carotis užmuštų šalčiu gyvulių Ringer-Locka skiedinį, pridėjus Suprarenin'o, ir kartu darė dirbtiną alsavimą. Širdies atgijimas šiuo atvėju buvo tėmijamas po $2^1/_2$ val. nuo gyvulio žuvimo. Kai kuram laikui atsirasdavo net alsavimas ir refleksai. Atskirais atsitikimais pavykdavo gauti ilglaikinį gyvulio atgijimą, išvirkštus šio skiedinio į art. thyreoidea po 5—10 min. paliovus širdžiai veikti. Šitas laiko maksimumas priklauso nuo to, kad smagenų išemija sukelia tolimesniai jų strukturos žuvimą.

1905 m W i n t e r, remdamasis bandymais su gyvuliais, pasiūlė įvesti Adrenalin'ą tiesiog į širdį, o sekančiais metais V o n d e n V e l d e n padarė pirmą intrakardialę šio vaisto injekciją. Nuo to laiko pastangos pritaikyti šį būdą atgaivinimui sustojusios širdies tęsiasi ir pažymiama taip metodika, taip ir

indikacijos jo pritaikinimui. Kai del vaistų, tai buvo išbandyti visi sužadinantieji širdį vaistai: Coffein'as, Digitalis'o preparatai, Strophantin'as ir Adrenalin'as. Kofeinas pasirodė, matomai, mažai tinkamu, nes mažose dozose tiesioginis jo veikimas į širdį persilpnas, o didesnėse vartojimas pavojingas, nes gali įvykti tetaninis širdies susitraukimas. Digitalis'o preparatai rado taip pat mažą pritaikinimą, kaip ir Strophantin'as, nuo kurio smarkesnės koncentracijos širdis gali sustoti sistoloje. Ol. camphorae nebuvo vartojama dėlei pavojaus riebalinės embolijos. Geriausių rezultatų buvo gauta nuo Adrenalin'o (Suprarenin'o) dozoje 0,005, kuri netrukus gali būti pakartota, nes dėlei greito sunaikinimo adrenalino organizme vargu yra kumuliacijos pavojus.

Injekcijų technika gana lengva. Tam yra reikalingas tik atatinkamas švirkštas ir adata 8—10 ctm. ilgumo.

Duriant į širdį reikia pasisaugoti svarbių fiziologijos atžvilgiu vietų, k. a.: 1) sulcus atrioventriculare, 2) His-Tavara pluoštų sritis, 3) Spanguroff'o sritis (viršutinis ir vidurinis trečdalis pryšakinio sulci longitudinalis anterioris rajono), 4) vieta įėjimo abiejų venae cavae.

Kaipo dūrimo vieta, siūloma 4—5 šonkaulių tarpas iš kairės; tačiau reikalinga arba laikytis prie pat kairiojo krašto krūtinkaulio arba $2^1/_2$—3 ctm. kairėn nuo jo, kad nesužeidus art. mammaria interna. Adata patenka į dešinįjį skrandelį; tačiau kai kurie autoriai randa reikalingu įšvirkšti adrenaliną į skrandelio ruimą (kraujo aspiracija), kiti gi pasitenkina injekcija į širdies raumenį. Antra vieta dūrimui siūloma širdies smailgalys; tokiu būdu adatos dūrimas daromas 5—6 šonkaulių tarpe atatinkamai vietai spėjamo širdies trinksnio. Duriant ne prie krūtinkaulio krašto, neišvengiamas sužeidimas pleuros maišelio; jei švirkštas ir adata pripildytos skysčio, tai jokio paojaus, matomai, nėra, atvirkščiai gi gali įvykti pavojingas pneumotoraksas (E s c h).

Kaip parodė skrodimai, prisilaikant augščiau pažymėtos metodikos, didesnių širdies sužeidimų ir kraujoplūdžio nepastebėta.

Iš esamos literatūros galima padaryti išvadą, kad intrakardialėms injekcijoms vartoti labiausiai atatinka atsitikimai, kuomet širdis staiga sustoja esant nors bet kokiam alsavimui ir kuomet paliovus periferiniam kraujotakiui paprastas sužadinančių vaistų įvedimas būtų visai nenaudingas. Nors bet kokio alsavimo buvimas prognozo atžvilgiu turi labai didelės svarbos. Tankiausios indikacijos bus šios: 1) sunki Syncope narkozuojant ir vietinai anestezuojant, 2) širdies sustojimas prie kollapsų, 3) kollapsas smarkių kraujoplūdžių laiku, kad išlošus laiko fiziologinio skiedinio įleidimui, 4) kai kurie nunuodymai (chloral hydratas, toksinai), 5) perkunijos trinksnys ir pakenkimas elekrine srove ir 6) nušalimai.

Literatūroje galima rasti apie 16—17 atsitikimų pavykusio vartojimo kalbamųjų injekcijų su ilgalaikiniu rezultatu.

Mano praktikoje buvo taipgi vienas atsitikimas, kuris, mano manymu, laimingai pasibaigė tiktai intrakardialės injekcijos dėka. Buvo operuojamas ligonis 46 metų del įstrigusios kirkšnies - mašnos kylos. Ligonis atvyko po 14 valandų nuo kylos įstrigimo labai sunkiame stovyje. Smarkūs skausmai, išblyškimas, prakaitas. P. 80, vidutinio pilnumo, baisus sužadinimas ir neramumas. Operacija po liemens stuburkaulio smagenų anestezija (III—IV L. Novocoin 5%—0,1). Gera anestezija. Odą pjaujant pablogėjimas, o po to pulso prapuolimas. Operacija skubiai atipiškai užbaigiama. Ligonis kvėpuoja labai retai, pulso nėra. Vyziukai išsiplėtę, nereaguoja. Raumenų tonuso nėra. Išblyškimas. Paprastos priemonės atgaivinti be pasekmių buvo vartojamos dar prieš pasibaigiant operacijai. Todel dūris į 5—6 šonkaulių tarpą į vidų nuo kair. speniuko. Adata įeina į širdies raumenį. Įšvirkščiama sol. Adrenalin'i (1:1000)—1,0. Po kelių sekundų atsiranda pulsas, o po to netrukus ir normalis alsavimas. Po kelių minutų ligonis atsipeikėjo jau lovoje ir klausia, ar jau padaryta operacija. Odos anestezija iki šonkaulių lanko. Toliau gijimas be komplikacijų. Pirmomis 3 dienoms išklausant širdį girdima lyg perikardijo trinimosi užesis.

Literatūra: 1) Vogeler K. Die intracardiale Injection. D. med. Woch. 1920, Nr. 27.

2) Förster W. — Ueber die Schmerzbetäubung bei Kropfoperation u. einen erfolgreichen Fall vom intracardialen Injection. M. med. Woch. 1920, Nr. 31.

3) Vogt. — Ueber die Grundlage u. die Leistungsfähigkeit der intracardialen Injection zur Wiederbelebung. 45 Vers. d. Deutseh. Ges. f. Chir. 1921.

4) Fränzel H. — Bakämpfung des Narcoseherzstillstandes durch intracardiale Adrenalininjection. M. med. Woch. 1921, Nr. 24.

5) Blau R. — Die intracardiale Injection. D. med. Woch 1921, Nr. 20.

6) Guttman H. — Intracardiale Einspritzung von Adrenalin — Strophantin bei acuten Herzlähmungen. M. med; Woch. 1921, Nr. 24.

7) Vogt E. — Ueber die Grundlagen u. die Leistungsfähigkeit den inntracardialen Injection zur Wiederbelebung. M. med. Woch 1921. N 24.

8) Schulze W. — Zur intracardialen Injection. Therapie d. Gegenwart. 1921, N 9.

9) Grenel W. — Zur intracardialen Injection. Berl. Woch. 1921 Nr. 47.

10) Schmidt F. — Ueber die intracardiale Injection. Ref. Z. bl. f. d. G. Chir. Bd. XVI. S. 216.

11) Vogt E. — Anatomische u. technische Fragen z. intracardialen Injection D. med. Woch. 1021, Nr. 49.

12) Kneier G. — Ueber die intracardiale Adrenalininjection bei acuter Herzlähmung. D. med. Woch. 1921, Nr. 49.

13) Bliedung C. — Intracardiale Adr. injection bei Narciose herzstillstand eines Säuglings. M. med. Woch. 1922, Nr. 9.

14) Herlitzka A. — Zur intracard. Injection. Klin. Woch. 1922, Nr. 19.

Gydymas sunkių širdies veikimo dekompensacijos formų kraujoleidžiu.

D=ras J. Skliutovskis.

Kadangi gydymas sunkių širdies dekompensacijos formų vaistais neduoda, galima sakyti, jokių rezultatų ir kadangi, nežiūrint švirkštimų ir vartojamų vidun įvairių cardiaca, širdies dalis, esamoji užpakalyje kliūties ir išsitempusi daugiau, negu leidžia jos elastingumas, sunkios naštos nebeišlaiko, ir ligonis miršta, tai aš esu dažnai galvodavęs apie gydymą tokių širdies dekompensacijos formų senuoju, vis daugiau pamirštamu būdu, — kraujoleidžiu iš venos.

Kadangi aš esu priėjęs tos minties grynai aprioriniai, o patikrinti ją praktikoje galimybės nėsu turėjęs, tai aš ir pasiryžau atspausdinti šį mano straipsnelį, kad atkreipus į ją domės kolegų, kuriems klininė medžiaga yra prieinama.

Mano įrodymai yra šie:

1) Kaip yra žinoma, mitralinio vožtuvo ydose, kairiajame prieširdyje — to vožtuvo užpakalyje atsiranda stasis del kraujo pertekliaus. Šisai stasis pereina į mažąjį kraujotakos ratą, paskui į dešinąją širdį ir į didžiojo rato venas.

2) Vis didėjant „atliekamo" kraujo kiekiui, kurs susirenka dešinėje širdyje, pastaroji yra verčiama vis daugiau ir daugiau plėstis; čia prisideda dar suprantamas širdies raumens apsilpimas, taip pat didinąs išsiplėtimą ir sunkiais atsitikimais privedąs prie to, kad dešinioji širdis išsitempia daugiau, negu leidžia jos elastingumas.

3) Didžiojo rato venose kraujospaudis vis didėja, o tuo pačiu laiku arterijose vis mažta.

4) „Atliekamas" kraujas, apsunkinąs didžiojo rato venas, be išlyginimo abiejose širdies pusėse spaudimo, aplamai netarnauja organizmo maitinimui, nes deguonio ir mitimo dalykų neatneša; tokiu tad būdu, jei organizmas šio „atliekamo" kraujo netektų, jis mitimo ir jėgos atžvilgiu nieko nenustotų.

5) Asmeniniuose šiuo klausimu pasitarimuose man nuolat kiti prieštaraudavo, sakydami, kad širdies liga sergančiuose ir be to esama žemo kraujospaudžio, o aš dar patariu leisti kraują. Šis įrodymas stovi žemiau kritikos, nes, kalbėdami apie žemą kraujospaudį, mes galvoje turime spaudimą arterijose. Venose gi, kaip yra žinoma, spaudimas normaliai turi būti labai žemas, — apystova, leidžianti dešiniajai širdžiai kraują siurbti; todėlei kraujospaudžio sumažėjimas venose kalbamais atsitikimais yra labai geistinas, ir kalbėti, kad terapeutinis kraujoleidis iš venų, esant perpildytai dešiniajai širdžiai, galįs pamažinti spaudimą arterijose, visai netenka.

Panašius atsitikimus gydydami mes privalome turėti tris uždavinius:

1) Išplėčiant koronarinius širdies indus, pagerinti širdies

raumens mitimą; tai atsiekiama vaistais, kurie specialiai išplėčia širdies indus, k. a.: sperminas (arba testikulinas) ir theobrominum natrio-salicylicum, nevykusiai pavadintas diuretinu (diurezas, vartojant šį preparatą, yra ne svarbiausias, bet pašalinis reiškinys).

2) Pakelti didžiajame rate spaudimą, stiprinant, kaip galima, širdies veikimo jėgą; — tam pagelbiama įvairiais cardiaca su digitalis'u priešakyje.

3) Sumažinti spaudimą didžiojo rato venose ir tuo pačiu palengvinti dešiniosios širdies darbą, kam, be abejonės, užtektų kraujoleidžio iš venos. Juo labiau pabraukiu šią priemonę, nes tuo būdu mes sumažiname centralinę kliūtį, kuri glūdi pačioje širdyje, kai ši išsitempia daugiau, negu elastingumas tai leidžia. Kad širdis, išliuosuota iš, taip tariant, „onus a tergo", galėtų geriau į digitalis reaguoti, daugiausiai racionalu yra paleisti iš venos kraują antrą digitalis'o vartojimo dieną, nes yra žinoma, kad minėtas vaistas pradeda veikti baigiantis antrai parai.

Suprantama, kad iškarto reikalinga leisti tiktai tiek kraujo, kad palengvinus dešiniosios širdies darbą, nes, sumažinus sunkų balastą ir davus išorinės paspirties (cardiaca), pasieksime tai, kad širdis pati apgalės likusį venozinį kraują ir pervarys jį į arterijas. Todėlei, atsižvelgiant į ligonį, galima išleisti nuo 100 iki 200 ccm. — apskritai priimtas kiekis darant venesekciją Nebereikėtų gal čia minėti dar tai, kad prieš ir po kraujoleidžio ligoniui švirkščiama keletą kartų kofeinas, kad visą šį laiką ligonis yra reikalingas absoliučio ramumo ir t. t.

Kalbėdamas apie kraujo leidimą, aš visą laiką turėjau galvoje tik mitralinį vožtuvą; aortalinio gi vožtuvo ydose tokia priemonė, mano išmanymu, yra nereikalinga nes šiuo atsitikimu svarbos centras glūdi netiek dešiniojoje, kiek kairiojoje širdyje, kur susirenka atliekamas arterialis kraujas (dešiniojoje širdyje atmainos čia ne taip yra ryškios), antrą vertus galima abejoti, kad stiprus skrandelis išsitemptų daugiau, negu leidžia elastingumas.

Neturėdamas klininės medžiagos, aš neturiu progos šį gydymo būdą patikrinti praktikoje, bet būdamas labai giliai įsitikinęs tikrumoje ir, taip sakant, „fiziologingume" savo įrodymų, aš norėčiau nukreipti dėmesį ligoninės kolegų šiam straipsniui.

Baigdamas aš norėčiau pabrėžti, kad aš neturiu pretenzijų originalumui šių eilučių. Kraujoleidžio ideja yra toli gražu ne nauja; ji tiktai nedėkingai yra visų užmiršta. Gal būt čia turi dar reikšmės ir toji apystova, kad mūsų minimus ligonius gydo ne chirurgai, bet terapeutai, kurie, kaip yra žinoma, labai nenoriai taiko visokias „kruvinas" priemones.

Apie kamforos-gvajakolio įtaką gydant plaučių tuberkuliozą.

Med d-ras **J. Erdmanas** (Židikuose).

Pastebėjęs, kokią svarbią rolę vaidina odos funkcija gydant tuberkuliozą, aš jau kelinti metai patariu sergantiems plaučių tuberkuliozu, ilgu gripiniu bronchitu ir bronchopneumonia catarrhalis kasdien trinti krūtinę, nugarą ir šonus (masažuoti į odą 10 – 15 min) su šiuo mano sudarytu tepalu:

Rp. Guajacoli puri 0,0
Camphorae tritae subtilissime pulv. 20,0
Mentholi pulv. 4,0
Olei pini pumilionis 3,0
Eucalyptoli 5,0
Balsami peruviani 2,0
Ol. Cupressi sempervirentis 2,0
Axungiae porci ad 100,0
(arba Vaselini, Lanolini aa 50,0, resp. Sapo viridis)
Ol. Lavandulae 1,0
M.f.ung. D. S. Ext.

NB. Gali būti, kad vietoje Axungiae galima būtų paimti Sapo vir. žinant, kokios įtakos turi žaliasis muilas į tuberkuliozo procesus ypač vaikuose.

Visados aš pastebėdavau gerą to trynimo įtaką į tuberkuzo procesą. Ta įtaka apsireiškia taip:

1. Visas organizmas eina stipryn, ligonis jaučias geresnis, stipresnis ir ne toks ištižęs;

2. Naktes prakaitavimas mąžta (gvajakolio ir kamforos veikimas analoginis guajacamphol'io veikimui);

3. Kvėpavimas tampa daug gilesnis ir atkosėjimas lengvesnis (veikimas per odą ir kvėpavimą);

4. Trynimas malšina skausmus, pleurai esant lengvai suerzintai;

5 Ramina ir lengvai migdo (stiprinąs ir raminąs širdį kamforos veikimas);

6, Širdis tampa tvirtesnė (kamforos veikimas), pulsas, contractiones cordis stipresni.

Siūlau tą trynimą gydant plaučių tuberkuliozą kaipo pade-damąjį vaistą (adjuvans) šalia kitų vaistų.

Nepaprastas skrandžio vėžio atsitikimas[1]).

Dr. Iz. Kocinas. (Kaune).

A. Urm. 26 metų, apžiūrėta 1922 m. XI. 17 d. Serga 6 mėnesiai. Susirgimas prasidėjęs, pasak ligonės, skrandžio srityje

---

[1]) Pranešimas, skaitytas Kauno m. Gydytojų Sąjungos susirinkime 1923 m. vasario 7 d.

skausmų priepuoliu, kuris tęsėsi 2 val.; 2 dienom praėjus po priepuolio, ji pradėjo jausti smarkų skausmą pavalgius. Trijų mėnesių laiku kiekvienas valgis, vis vien ar kietas ar skystas, praeidavo su skausmu; paskutiniais trimi mėnesiais skystas valgis kai kada praeidavo be skausmo, bet dažniau su skausmu; pačiu pastaruoju laiku arbata, pienas, skysta sriuba praeidavo be skausmo, bet tirštesnis valgis visada su skausmu. Vėmimo visą laiką nebuvo; be liuosuojamųjų vaistų pagalbos laukan neidavo, kad ir per 4—5 dienas. Smarkiai sulieso: pr eš ligą ji svėrė 3 p. 31 sv., o dabar 2 p. 35 sv. (—36 sv.).

1919 m. ji sirgo dėmėtąja šiltine, 1920 m. maliarija. Gimdė 1 kartą 3 metai atgal; persileido du metu atgal.

Ligonė vidutinio ūgio, labai suliesusi, oda ir gleivinė išblyškusios. Tyrinėjant visi vidaus organai rasta normalūs; naviko pilve ir skrandžio srityje neužčiuopiama; spaudžiant randama nedidelis jautrumas duobukėje po krūtine 3—4 pirštai žemiau proc. xyphoidei.

Pakartoti bandymai ištirti skrandžio sunką po bandomųjų pusryčių nepavyko: išgertasis skystimas valanda prieš tyrinėjimą atgal iš skrandžio į zondą nepatekdavo, ir įpiltasis per zondą vanduo kelių stiklų skaičiuje atgal neišeidavo, net ir tuč tuojau po įpylimo. Tokiu būdu skrandžio sunką ištirti nebuvo galima, nes įvestas skystimas tuojau išeidavo iš skrandžio.

Įvedant zondą vidutinio storumo, jis sustodavo atstume 41 cent. nuo dantų krašto, reiškia, pačioje cardia, ir tiktai vaikų zondą pavykdavo toliau prastumti ir tai paspaudus; be 5—6 kub. cent. gleivuotos masės tamsiai rudos spalvos su kraujo priemaiša, daugiau nieko nepavyko iš skrandžio gauti; nei kongo nei lakmuso popiera reakcijos nedavė.

Peršviečiant R-spinduliais rasta, kad įvesta kontrastinė košė tuojau nueidavo į dvylikpirštę žarną, skrandis neprisipildydavo ir „Magenblase" nepasidarydavo; skrandis išrodė lyg gerklės tęsinys ilgo siauro vamzdelio pavidale ir šis vamzdelis betarpiai pereina į dvylikpirštę žarną, kurios viršutinė dalis labai išplėsta ir, matoma, atlieka skrandžio pareigas. Dvylikpirštės žarnos išsiplėtimu reikia, regis, išaiškinti ir pylorus'o atidarymą.

Lapkričio 22 d. 8 val. r. ligonę operavo prof. Boit'as: buvo rasta didelis suaugusio žmogaus kumšties didumo navikas — vėžys, prasidedąs nuo kardijos ir užimąs $^2/_3$ skrandžio; pasirodė navikas užlindęs už kepenų ir todel negalima buvo jį užčiuopti.

Kadangi navikas yra užėmęs didesnę dalį skrandžio ir be to, dar yra priaugęs prie kepenų, todel jis prašalinti nebuvo galima. Buvo padaryta jejunostomia ir ligonė dabar maitinama per žarnos fistulą.

Bandymai pakeisti auksą dantų gydymo technikoje.

Dantų gydytojas S. Griliches (Kaune).

Šių dienų dentiatrijoje plačiai vartojamas auksas, kadangi jis vienas, be labai brangios platinos, vartojant jį ne žemesniu 72 probos, — tėra pakankamai atsparus visoms esamoms burnoje rūgštims.

Ne vien pastoviose aukso, bet ir grynai kaučuko protezuose mes randame įvairų pritaikymą aukso, pavidale klamerų, kabliukų, apsaugojamų plytelių (kietai kandant), spiruoklių ir t. t. Aukso vainikėlis (korona) dažniausiai yra vienintėlis būdas apsaugoti atskirus pusiau suirusius dantis nuo galutino iširimo. Aukso plombos daug pastovesnės ir naudingesnės, negu farforo, cemento ir sidabro. Trumpai tariant, taip protezų technikos, taip ir klinikos - terapijos dantų gydymo srityse auksas plačiai vartojamas, kadangi protezai ir kiti įvairūs jo pritaikinimai būna pastovūs, patogūs ir higieniški.

Dar praeito šimtmečio pabaigoje buvo padaryti bandymai surasti metalą, galintį pakeisti brangų auksą, idant nenuimamieji metaliniai protezai ir reikalingieji metalo padariniai prie kaučuko galėtų būti prieinamais ir neturtingiems gyventojų sluogsniams. Vartotas prieš karą panašus metalas „Viktoria“ toli neįštesėjo užsitikėtų jame vilčių. Aukso besaikis pabrangimas pasaulinio karo laiku ir po karo dar labiau paskatino surasti pigų metalą pakaitoms brangiam auksui. Mėginimai su sidabru nepavyko, nes jis greitai juodėja, oksiduojasi ir net trupa burnos rūgštyse. Grynas cinkas, mesingas ir aliuminius davė tuos pačius mėginimo rezultatus; be to, cinkas ir aliuminius minkšti ir greitai sudyla. Daug pasekmingesnius eksperimentus davė įvairios kompozicijos trijų paprastų metalų, būtent: vario (Cu), cinko (Zn) ir švino (Pl), kurios prasiplatino ypatingai Vokietijoje įvairiais garsiais reklamų pavadinimais, kaip antai: „Neugold“ (naujasis auksas), „Goldersatz“ (aukso pavaduotojas) etc. Jų išradėjai tvirtino, kad tie fabrikatai gali pilnai pakeisti auksą taip savo spalva, taip ir cheminiu atsparumu burnos rūgštims. Iš visų panašių kompozicijų, pasirodžiusiųjų prekyboje, tinkamiausiomis ir plačiausiai vartojamomis dantų gydytojų, apsireiškė du fabrikatai: „Kosmos“ ir „Randolfmetall“. Jie parsiduoda pavidale skardinių lapelių, vielų ir nitų („pripoj“).

Bet pakanka ištirti cheminę sudėtį „Kosmos“ ir „Randolfmetall“, kad be komentarijų davus neigiamą atsakymą kai del jų galėjimo pakeisti auksą. Einant analizu, padarytu vadovaujant prof. *Schoenebek* Berlyno universiteto odontologijos skyriuje, pasirodė, jogei „Kosmos'o“ sudėtis sekanti (nuošimčiais):

	Cu	Zn	Pl	Fe
Viela	63,88	34,62	0,6	1,44

Skardis	65,02	32,82	0,72	1,44
Nitas	68,77	30,14	1,09	—

Gi rezultatai tyrinėjimo „Randolfmetall" (Generalprobieramt in Wien) tokie: Cu 62,9%, Zn 36,59%, Pl 0,39% (žiūr. „Deutsche Zahnheilkunde" 1921 m. Heft Nr. 45).

Kaip rodo cheminis analizas, „Neugold" ir „Goldersatz" ne vien aukso, bet ir kitokio brangaus metalo jokių žymių nebeturi.

Nežiūrint į beveik vienodą „Kosmos'o" ir „Randolf'o" cheminę sudėtį, pastarasis pasirodė daug geresnis, kadangi negreit juodėja burnoje ir negreit dyla. Toji „Kosmos'o", o ypačiai „Randolf'o" paciento ypatybė, sulig kuria jie burnos rūgštyse ne taip greit juodėja,—dažnai sukiaidina taip pacientus, taip ir dantų gydytojus, del tos priežasties manančius, kad oksidacijos nėra. Vienok, ilgas nejuodėjimas ir dažnai, sąryšyje su seilių ypatybėmis, ir visiškas nejuodėjimas atsitinka tiktai „trauktuose" vainikėliuose ir klameruose (kaučukų protezuose). Lidintuose vainikėliuose, tilto pavidalo protezuose ir abelnai darbuose, kur yra tirpimas, visur pastebimas palyginti greitas patamsėjimas, ypatingai sulidinimo vietoje. Reikia taip pat pastebėti, kad protezai, padaryti dalinai iš aukso ir „Randolf'o" arba „Kosmos'o" (pav. vainikėlis iš „R." arba „K.", o įstatyti dantys iš aukso arba paauksuoti), greičiau ir tamsiau juodėja, negu tie, kurių sud tin įeina tik „K." arba „R.". Man asmeniniai teko dažnai pastebėti aprašytus literatūroje apsireiškimus, būtent: jeigu paciento burnoje yra atskiri protezai arba vainikėlis iš gryno aukso, kiti gi protezai iš „K." arba „R.", tai taip auksiniai, taip ir kompoziciniai protezai apsivelka juoda arba tamsiai melsva spalva, kurią galima nuvalyti tik poliravimo būdu. Toks pajuodėjimas juo stipresnis, juo arčiau protezai arba vainikėliai susisiekia. Atatinkamoje literatūroje toks apsireiškimas aiškinamas elektrolitų įtaka ir esančių seilėse rūgščių (acid. lactis, NaCl) veikimu.

Šitos atmainos spalvoje ne tiek svarbios, kiek tas faktas, kad protezai ir vainikėliai iš „K." ir „R." paciento burnoje sumažėja svoryje. Tai pasisekė ištirti eksperimentaliu būdu, veikiant žmogaus seilėmis į protezus panašiose sąlygose kaip ir burnoje, taip pat pakartotinai matuojant sulyginamą svorį protezų prieš laikinai įdėsiant paciento burnon ir išėmus iš jos.

Sekant atatinkamoje literatūroje aprašytus būdus, man pavyko padaryti sekančius bandymus:

1) Įstačiau vienai pacientei, pagelba gutapercha, „trauktą" vainikėlį iš „Kosmos"; vainikėlis buvo atsvertas ir svėrė 0,534 gr. Po 86 dienų vainikėlis atsargiai buvo išimtas iš burnos, nuvalytas nuo „gutapercha" ir pasirodė tuomet sveriąs 0,525 gr., t. y. nustojo svoryje 1,685%. Išorinė išvaizda ir spalva labai mažai pasikeitė.

2) Tokis pat bandymas buvo padarytas su „trauktu" vainikėliu iš „Randolf", kuris svėrė 0,73 gr. Po 67 d., išėmus iš paciento burnos, jau svėrė 0,721 gr, t. y. nustojo 1,23% savo pirmutinio svor o.

Nežiūrint į tai, kad nurodyti čia atsitikimai palankūs „Kosmos" ir „Randolf", nes tai buvo bandoma su „trauktais" vainikėliais, visgi buvo surastas svorio sumažejimas, kuris sulig tikrinimu daugelio bandytojų lidintuose protezuose ir dar gi vainikėliuose daug didesnis. Jei daleisti, kad svorio sumažėjimas dalinai aiškinamas mechaniniu nudilimu, tai neabejotina, kad oksidacija, iššaukta „K." ir „R." medžiagos dalelėse seilėmis, visgi užima savo vietą. Taigi oksidacija ir cheminis tirpimas palengvina dilimą, ir kiekvienam dantų gydytojui praktikui gerai žinoma, kad protezai ir vainikėliai iš „Kosmos" ir „Randolf" daug greičiau už auksą sudyla.

Todel eksperimentiniuose bandymuose, kur mechaninis trynimasis pašalintas ir kur, sulig bandytojų tikrinimais (Deutsche Zahnheilkunde, Heft 45, dantų gydytojai Dr. Bruno Friebe iš Berlyno-Steglitzo ir Br. Paul. Weikart iš Berlyno), taip pat pastebėtas svorio sumažėjimas. — tirpimas „K." ir „R." medžiagos dalelių, be abejo, išspręstas. O, vienok, mažiausieji cinko tirpimai, ypatingai vario, taip žalingi žmogaus organizmui!

Delto ten, kur eina kalba apie laikinus aparatus (pavyzd. suauginimo žandų, pataisymo iškrypusių dantų), dar leistina „K." ir „R."; bet jo vartojimas protezuose neleistinas: kiekvieną dieną tirpstant, nors minimalėms Cu ir Zn dalelėms, mūsų organizmo rūgštyse gali su laiku iššaukti nuodingus junginius ir toj ar kitoj formoj gali blogai atsiliepti bendrame sveikatos stovyje.

Visi bandymai pakeisti auksą įvairiomis kompozicijomis pavidale „Neugold", „Kosmos", „Randolf" reikia laikyti nevykusiais ir žalingais. Delto reikėtų sveikinti buvusios Rusų Imperijos įstatymą, leidžiantį dantų gydytojams vartoti platiną arba auksą ne mažiau 84 probos, o lidiniuose 72-os. Pas mus Lietuvoj, po įtaka kaimyninės Vokietijos, labai vartojama „K." ir „R." ir rekomenduojama daugelio Lietuvos dantų gydytojų pacientams labiausia delei nežinojimo „K." ir „R." cheminės sudėties bei cheminio atsparumo ir to žalingumo, kurį gali padaryti žmogaus organizmui panašios kompozicijos, ilgainiui esant burnoje. Kaip žiūrės į tą klausimą Lietuvos įstatymdavystė, man nežinoma, bet reikia tikėtis, kad šitas svarbus palaikymui žmogaus sveikatos klausimas atkreips akį mūsų įstatymų leidėjų.

Referatai.

I. Patologija.

4. *E. Lindemann.* — **Ueber die multiple sogenannte Blutdrüsensklerose.** (Apie vad. daugybinį kraujo liaukų sklerozą). (Virch. Archiv 1922 m. 240 t. 1—2 sąs.).

Remiantis plačia literatūra apie vidujinės sekrecijos proble-

mą, tapusią dabartiniu laiku labai modernine, autorius daro šias išvadas:

1) Tarp pavienių endokrininių liaukų tiesioginio tarpusavio veikimo nėra (priešingai senam supratimui); korreliacijos bei interreliacijos ryšiai yra tiktai tarp šitų liaukų sistemų.

2) Šitose liaukų sistemose dominuojančią rolę lošia hypophysis ir gl. thyreoidea.

3) Susirgimas vienos šitų dominuojančių liaukų gali duoti daugybinį (pluriglandularinį), eventualiai visuotiną endokrininių liaukų susirgimą (jei susirgimo priežastis toliau veikia).

4) Ne visi poliglanduliariniai susirgimai duoda vienodas anatomines atmainas. Todel negalima kalbėti apie „daugybinį kraujo liaukų sklerozą“ („sclerosis multiplex“). Tą pavadinimą galima vartoti tiktai tikro „sklerozo“ (t. y. organų sukietėjimo del absoliutinio jungiamųjų audinių padaugėjimo) atsitikimuose, Klininiai turi pasilikti pavadinimas „poligliandulidrinė insufficijencija“.

5) Klininiai tokia poligliandulidrinė insufficiencija gali būti ir prie vienos tik paprastos daugybinės „kraujo liaukų“ (endokrininių liaukų) atrofijos (be sclerozo!). Ir pagalios pats plačiai aprašo vieną tokį tipingą poligliandulidrinės insufficijencijos atsitikimą, iššauktą vien tiktai daugybinės elektyvinės kraujo liaukų atrofijos; įdomūs klininiai simptomai be kitų: hypophysarinė asthma ir sunkus psichozas. *Mackevičaitė.*

5. *K. Nather.* — **Disposition und Krebskrankheit.** (Palinkimas ir vėžio liga). Schw. med. Woch. š. m. 3 Nr.).

Ištyrimai su Freund - Kaminer'o reakcijos pagalba, kuri (reakcija) apsireiškia tame, kad kraujo serumas sugeba ištirpinti atpreparuotus ir izoliuotus vėžio narvelius, parodė, kad sęstančių žmonių — nors jie ir neserga vėžiu — serumas mažiau beturi tos „tirpinančios“ jėgos. Šis tam tikrų serumo ypatybių pranykimas pas sergančius vėžiu ligonis yra tokiu būdu greičiau vėžio priežastis, o ne jo pasekmė. *Mackevičaitė.*

6. *O. Lubarsch.* — **Ablagerung eisenhaltigen Pigments im Gehirn und ihre Bedeutung bei der progressiven Paralyse.** (Geležies pigmentas smagenyse ir jo reikšmė prie paralysis progressiva). (Arch. f. Psych. 67, H. 1).

Autorius nurodo į haemosiderininę pigmentaciją paralitikų smagenyse ir skaito šį radinį, kaipo tipingą reiškinį prie paralysis progressiva. *Mackevičaitė.*

II. Vidujinės ligos.

5. *Dr. Miltner* (aus der Universitäts-Frauenklinik in München). — **Ueber Voluntal, ein neues Schlafmittel.** (Apie voluntalį — naują miego vaistą). (Dt. Med. Woch. 1923 m. Nr. 3).

1832 m. *Liebich* atrado chloral-hydratą, kuris ilgą laiką buvo laikomas geriausiu hypnotiku. Laikui einant paaiškėjo, jog

chloral-hydratas pasižymi savo kenksmingu veikimu į širdį ir kraujo tekėjimo aparatą, pasitaiko oedema, kraujoplūdis iš glitplėvių, apsirgimas virškinimo trakto. Vėliau atrastieji hypnotica k. a : izopral, dormiol, chloral-amid, amillen-chloral, urethan, veronal, luminal, — negali ligi šiol visų gydytojų patenkinti delei jų kartais negeistino paralelio veikimo. Firma Friedrich Baier ir Có, sulig *Villstätter'o* nurodymais, gamina preparatą, vadinamąjį voluntaliu. Autorius davinėjęs minimąjį preparatą apie vienus metus vienam šimtui ligonių - moterų. Autorius pastebėjęs to preparato gerą veikimą ir nepatėmijęs negeistino paralelio veikimo. Voluntalis yra balti, be kvapo kristaliniai milteliai nebjauraus skonio. Veikimas voluntalio prasideda po 1—1½ valandos jį priėmus, tęsiasi gi apie 6—8 valandas. Voluntalis duodamas dozose 0,5—0,25 gr. Voluntalis sulig savo chemine sudėtimi priklauso prie grupės trychloraldehyd-chloralhydrat. Autorius pastebi, kad voluntalį visai lengvai perneša ligoniai, sergantieji širdies ligomis. Autorius niekuomet nepastebėjęs kenksmingo veikimo voluntalio į inkstus, odos funkciją, kepenų funkciją ir t. t. Voluntalio veikimas nepasireiškęs pas 15% pacientų. Gilesniam išstudijavimui voluntalio veikimo reikalingos dar tolimesnės observacijos. *D-ras M. Nasvytis.*

6. *Prof. Dr. Carl Noorden.* — **Ueber hausärztliche Behandlung der Zuckerkrankheit.** (Apie diabeto ligos naminio gydytojo gydymą). (Med. Klin. 1923 m. Nr. 2).

Diabetiko gyvenime turi daug didesnės reikšmės jo nuolatinis namuose užsilaikymas, nei retkarčiais važinėjimas į kurortus; tuo atvėju dideliausios reikšmės turi namų gydytojas.

Profilaktikos atžvilgiu labai yra svarbu, kad diabetikas vyras nevestų diabetikės žmonos, kad palinkimas prie diabeto nepersiduotų vaikams. Pacijentai turi būti saugojami nuo aptukimo.

Labai svarbus yra ankstybas diabeto pažinimas; namų gydytojas privalo daug tankiau tyrinėti šlapimą ant cukraus, nei kad tas paprastai yra daroma. Gydytojai savo ambulatorijose, mokyklų gydytojai turi anksti pastebėti diabeto atsitikimus, darant reikalingą šlapimo tyrinėjimą. Ypatingo dėmesio turi būti kreipiama į turinčius palinkimą prie diabeto diabetikų vaikus po infekcinių ligų. Kraujo tyrinėjimo daviniai yra reikšmingi tuomet, kuomet cukraus kraujuje pažinimui gaviniai yra teigiami. Svarbu išsyk pažinti diabetą, kaipo pasekmę pancreas apsirgimo — kaipo organinę ligą.

75—80% visų pacijentų, kurie patenka pas naminį gydytoją, daugumoje atsitikimų nėra gavę gerą gydymą. Begalo svarbus yra gydymas diabeto pradžioje.

Namų gydytojas privalo nuo pat pradžios patikrinti, kiek organizmas pakelia angliavandenius.

Gydytojas privalo atlikti iš pradžios įvedamąjį gydymą, kad sumažinus įtempimą organų, gaminančių cukrų; privalo būti

paskirta dieta ilgesniam laikui ir turi būti daromi patikrinimai, ar dieta yra pakankama.

2—3 savaičių laiku atlikęs pradinį gydymą, namų gydytojas privalo ar perduoti tolimesnį diabetiko gydymą gydytojui specialistui ar bent gauti nuo specialisto reikalingų nurodymų.

Yra daug dietų, nurodytų diabetikams įvairių autorių, jos negali būti priimamos, kaip ir vaistai, be kritikos. Buvęs ligi šiol pamėgimas bado dietos jau kiek sumažėjęs — *Allens'o* schema. Vietoje jos *Joslin* pasiūlo iš pradžios sumažinti visus tris pamatinius maisto elementus — baltymus, riebalus ir angliavandenius — nuo 1250 kalorijų ligi 80 kalorijų dienai; vėliau padidinama nuo 138 ligi 1830 kalorijų dienai. Gydymas turi tęstis 3—4 sąvaites. Tas gydymo būdas tinka tik klinikai. *Petrens'o* dieta — daržovių-riebalų — naminiam gydymui taipgi netinka. *Falto* dieta — periodiniai mainoma aštri angliavandenų dieta, daržovių dieta ir neturtinga baltymais, bet turtinga angliavandenimis dieta. Diabetiko maistas privalo būti, Norden'o metodu, turiningas avižų kruopomis.

Reikia saugoti diabetiką nuo aptukimo, neduodant jam daug baltymų ir riebalų. Labai gerai, kad pacientas atliktų nesunkų fizinį dabą.

Specifinių vandenų, kurie veiktų į diabetiko ligos procesą, nėra. Naudojimas tokių vandenų turi vien psichoterapeutinės reikšmės.

Iš medikamentų vien opium sumažina glikozuriją, bet jo blogas veikimas yra didesnis negu geras veikimas. Apie tinkamumą vartojimui Insulin'o (pancreas hormonas) ginčai dar nėra baigti. Natrium bicarbonicum yra duodamas perdidelėse dozose; diabetikai be didelės acetonurijos neprivalo naudoti natrium bicarbonicum. Prie lengvos ir vidutinės acetonurijos natrii bicarbonici 10,0 yra augščiausia doza.

Prasidedančios coma diabeticum laiku geriausia: tuojau paguldyti ligonis ir išpliumpuoti skrandis; duodama konjako 150—200 gr. dienai ir vanduo; daugiau nieko; specialis gydymas — Alkalitherapie, intraveninės injekcijos arba lašų klistirai; prie klistirų gali būti pridedama 3% alkoholio; tankiai būna naudingos injekcijos strofantino $^2/_3$ miligram. per dieną. Po 2—3 bado dienų grįžtama prie ankstybesnės dietos.

Dr. M. Nasvytis.

III. Chirurgija.

7. *Prof. Kulenkampff* (Zwikau). — **Ueber die Behandlung der Trigeminusneuralgien mit Alkoholinjektionen.** (Apie n. trigemini neuralgijų gydymą alkoolio injekcijomis). (Zentralbl. f. Chir. 1923. 2 Nr.).

Galinčios sunkiai pakenkti *Schlösser'io* būdu vartojamos alkoolio injekcijos atmetamos; jų vietoje vartojami įvairūs injekcijų būdai, kuriais norima pataikyti tiesiog į ganglion, iš kurio

tik pareina neuralgijos. Į ganglion taikoma per foram. ovale; nesant tam keliui liuosam, einama per foram. rotundum. Kad išvengus pakenkimų, atsargiai ir palengviai įšvirkščiama nedaugiau kaip 1 ccm. alkoolio laike 10—20 minučių. Injekcijoms vartojamas tam tikras 1 c. cm. švirkštas. Adatos kryptis laike injekcijos kartas nuo karto turi būti pakeista. *Kuzma.*

8. *C. Hammesfahr* (Magdeburg). — **Physiologische Gastroenterapexie.** (Fiziologinė gastroenteropeksija). (Zentralbl. f. Chirurg. 1923. 7 Nr.).

Kad prikabintiems pilvo organams turėti plačius jų fiksacijos paviršius, autorius praplatina lig. teres, išpjaudamas kartu su juo peritoneumo ir užpakalinės m. recti abdominis makšties lopą. Tą lopą autorius perskelia per pus; vieną lopo pusę fiksuoja ant užpakalinio skrandžio paviršio ir kitą ant pryšakinio. Jeigu lig. teres yra silpnai išvistytas, tai tuomet autorius išpjauna iš omentum majus 2—3 juostas 2—3 cm. platumo, kurias praveda užpakalyje storųjų žarnų į viršų, prie viršutinio lig gastrocolicum fiksacijos punkto, ir čia prisiuva. Tas pačias omentum juostas pravedęs užpakalyje skrandžio, prisiuva dar prie curvatura minor. ir, nutempęs tolyn į kepenos pusę, prisiuva prie stiprios lig. teres vietos. Technika autoriaus parodyta dviejuose piešiniuose. *Kuzma.*

9. *Prof. O. Rumpel* (Berlin) – **Ueber die Entstehung der Hydronephrose.** (Apie hidronefrozo įvykimą). (Bruns' Beiträge Z. klin. Chir. 1923. Bd. 126. Hft. 1).

Autorius išskiria 3 hidronefrozų grupes:

1) hidronefrozų rūšis, kuri įvyksta prie šlapumo susilaikymo pusléje ir ureteriuose; jinai esti dažniausia iš abiejų pusių ir tuomet abudu ureteriai randami išsiplėtusiais (autorio operuotas 1 atsitikimas).

2) ureterio ir pelvis renalis išsiplėtimas virš ureterio neperėjimo vietos (11 atsitikimų).

3) neaiškios priežasties atsitikimai.

Dažnai hidronefrozų atsiradimas apibendrinamas su inkstų išsivistymo nuo normos nukrypimu ir, ypač pastaruoju laiku, gan reikšmingu skaitomas virškompletinis inkstų indų išsivistymas (2 autorio atsitikimu, kurių 1 duotas paveikslas). Pereidami per virškompletinius indus, ureteriai persilenkia, tampa šlapumui nepereinamais ir duoda tipingus hidronefrozo priepuolius. Prie hidronefrozo pelvis renalis išsiplėtimas daugelyje atsitikimų pareina iš innervacijos iškrikimo. Nuolat išsiplėsdamas ir didėdamas pelvis renalis keičia savo padėtį ir tuo būdu duoda mechaninį, nors praeinantį, šlapumo susilaikymą. Kad ren mobile būtų hidronefrozo priežastimi, negalima įrodyti. Gan dažnai ren mob. atsitikimams esant, vis delto hidronefrozai retai pasitaiko. Tik pelvis renal. išsiplėtimas duoda tikrus hidronefrozo priepuolius. Ir

juo labiau išreikštas hidronefrozas, juo lengviau rasti mechaninį šlapumo susilaikymą.

Šlapumo susilaikymas in pelv. renal. aiškinamas ureterio suspaudimu, pareinančiu iš jo suaugimo su žymiai išplėstu pelvis renalis, perinefritinių jungiamųjų audinių randu atsiradimo, virškompletinių indų ir infekcijos, kurios pasekme gali būti toksinų veikimas, paralizuojąs ureterių veikimą.

Pirmieji hidronefrozo priepuoliai panašūs inkstų akmenų priepuoliams. Čia gali būti haematuria. Pyelografiniai galima įrodyti, kad ankstybinėje hydronefrozo stadijoje randamas pelvis renalis išsiplėtimas. *Kuzma.*

IV. Rentgenologija.

5. *Levy-Dorn.* (Berlin).—**Ein Röntgeninstitut einzig in seiner Art.** (Berl. Kl. Woch. 1921 m. 8 Nr.).

Prieš porą metų tapo įrengtas Petrapilyje mokslo tikslu didelis Rentgeno - ir radiologijos institutas. Institutas padalintas į 2 skyriu — fizikaliniai-techninį ir medicininiai - biologinį.

Fizikaliniai - techninis skyrius turi ypatingas prietaisas R-spinduliams tyrinėti, nuosavą R-lempų fabriką ir radijaus nauglių apdirbimo (išdirbimo) stotį. Skyriuje dirba apie 40 fizikų ir technikų — vedėjas prof. J o f f e.

Medicininiai - biologinį skyrių sudaro Rentgeno centralė, prie kurios yra ambulatorija, 4 klininiai barakai (klininė stotis), patologijos anatomijos skyrius ir 4 laboratorijos. Skyrių veda prof. N e m e n o v'as, laboratorijas prof. M a k s i m o v a s ir L o n d o n a s.

Institutas turi 18 Rentgeno aparatų ir apie 300 mg. radijaus. *Kalvaitytė.*

6. *Bordier.*—**Heilung der Röntgenepitheliome durch Diathermie** (Gydymas R-epiteliomos diatermijos pagalba). (La Radiol. Medica 1922 m. birž. m.; iš Fortsch. a. d. Geb. der Röntgstr. B. XXX H. 3/4).

Autorius turėjęs chroninį rankų Rentgeno dermatitą. Vietomis buvę pasidariusios epiteliomos ir viena didesnė Rentgeno opa. Diaterminės koaguliacijos pagalba autorius pilnai išsigydęs per 2 mėn. laiko. (Man teko matyti panašų atsitikimą Berlyne pas dr. N a g e l s c h m i d t'ą. Jis taip pat išsigydė savo rankų Rentgeno epiteliomą diatermine koaguliacija. Taigi, atrodo, kad bene jau bus atrastas būdas ir Rentgeno sužalojimams gydyti. Ref.). *Kalvaitytė.*

7. *Caffaratti.*-**Quantitative Veränderungen der Blutelemente bei Röntgenologen und Personal in Röntgenistituten.** (La Radiol. Medica. 1922 m. rugp. m.; Fortschr. a. d. Geb. der R strh B. XXX. H 3/4).

Tyrinėta kraujas 50 asmenų (gydytojų ir laborantų), dirbančių Rentgeno įstaigose nuo 5 mėn. lig 24 metų. Visuose

atsitikimuose rasta progresuojanti leikopenija. Ypač mažėjąs skaičius neutrofilų, dalinai gaištą basofilai ir eozinofilai. Pastarūjų skaičius galįs vėliau padidinti. Limfocitų skaičius, priešingai, einąs didyn. Pastebėtas ypač daugėjimas mononuklearų su pasagos formos branduoliu. Aukščiausias įvardytųjų narvelių padaugėjimo laipsnis esąs pastebiamas tarp 3—19 ir 15—19 metų darbo su Rentgeno spinduliais. Bet, pas ilgai dirbančius Rentgeno laboratorijose asmenis, galinti atsirasti ir limfopenija. Autoriaus nuomone, permainos rengenologų kraujuje yra pasekmė Vago-simpatinės lygsvaros sutrikimų del Rentgeno spindulių, nes panašios permainos rentgenologų kraujuje esti prie įvardytosios lygsvaros sutrikimų, nors tie sutrikimai būtų iššaukti ir kitomis priežastimis.

Eritrocitų ir Hemoglobino sudėtyje nepastebėta žymių nei pastovių nukrypimų nuo normos. *Kalvaitytė.*

V. Bakteriologija.

4. *Dr. Hage.*—**Soll und kann eine Verwurmung von Schulkindern bekämpft werden?** (Ar reikia ir ar galima imtis kovos priemonių su kirmėlėmis, aptiktomis pas mokinius?). (Centralb. f. Bakter. 1923, 89 B. 7—8 H).

Tiuringijoje vieno liaudies mokyklų rajono mokiniams buvo ištirtas žarnų turinys, ar nėra jose kirmėlių ir jųjų kiaušinėlių. Iš 300 apžiūrėtų mokinių pas 156 buvo surasta įvairių kirmėlių kiaušinėlių. Buvo inficiruoti:

	berniukai	mergaitės
Ascaris	46 %	34%
Trichocephalus	4,9%	2,6%
Oxyuris	7,5%	2,4%
Taenia	0.	0,7%

Pasirodė, kad vaikai, tiek turtingų, tiek neturtingų tėvų buvo vienodai inficiruoti. Yra žinoma, kad šitų parazitų buvimas atsiliepia organizme ir kad jie dažnai esti įvairių sveikatos sutrikimų priežastis, tiek žarnose, tiek nervų sistemoje; be to, jie gali iššaukti nusilpimą ir anemiją, o kai kada — appedicitis ir kepenų abscesą. Kadangi kirmėlės kenkia tiek vaikų sveikatai, tiek mokinių mokymuisi, tad autorius pataria atkreipti ypatingą dėmėsį į mokinių apžiūrėjimą, ar kartais neturi jie šitų kirmėlių, ir imtis atatinkamų priemonių joms pašalinti iš organizmo. Jis rekomenduoja daryti periodinius visų vaikų apžiūrėjimus visose mokyklose. Kadangi nei apskričių laboratorijos nei mokyklų gydytojai nesuspėja atlikti šito didelio darbo, tad autorius pataria išmokyti mokytojus, kaip reikia kirmėlių atžvilgiu tyrinėti ekskrementus. Tokiu būdu mokytojai kartu su mokyklų gydytojais galėtų atlikti šitą darbą. *Jurgeliūnas.*

5. *Dr. I. Freund u. Dr. V. Andriska.*—**Ueber Ursache und Bekämpfung einer Typhusepidemie.** (Apie priežastį ir kovą su vidurių šiltinės epidemija). (Zeitschr. f. Hyg. 1923, 97 B. 3—4 H.).

Miskolez'o mieste, turinčiame apie 60000 gyventojų, 1922 metais buvo iškilusi vidurių šiltinės epidemija, Kovo mėn. susirgo 30 žmonių, balandžio — 127 ir gegužės 135. Autoriai buvo komandiruoti Budapesto Universiteto Higienos Instituto — kovai su šita epidemija. Vidurių šiltinės diagnozas buvo daugelyje atsitikimų konstatuotas ne tiktai serologiniu būdu, bet ir bakteriologiniu, būtent, gavus iš kraujo vidurių šiltinės lazdelytes. Kadangi patyrinėjus buvo išaiškinta, jog epidemija išsiplėtė tuojau ir kad masiniai susirgimai buvo pastebėti visose miesto dalyse, į kurias buvo pristatomas geriamasis vanduo vandentraukiu, ir tiktai pavieniai susirgimai buvo pastebimi tarp žmonių, kurie gėrė šulinio vandenį, tad autoriai priėjo išvadų, jog epidemijos priežastis esąs vandentraukio vanduo. Ligos užsikrėtimas per valgomuosius produktus buvo atmestas, remiantis padarytais tyrinėjimais. Tokiu būdu spėjimai del epidemijos priežasties dar labiau pasitvirtino. Kontaktinės epidemijos galimumui nebuvo jokių davinių. Apžiūrėjus vandentraukį buvo surasti trūkumai tiek pačiame įtaisyme, tiek švaros priežiūroje. Bakteriologiniai tyrinėjant vandenį, paimtą iš rezervuaro ir iš kranų, buvo surasta daugybė bakterijų, būtent, 1 kub. cent. surasta 150 — 670 kolonijų. Vidurių šiltinės lazdelyčių nepavyko surasti. Bet autoriai, neduodami daug reikšmės šitiems neigiamiems rezultatams, nes visi daviniai kalbėjo naudai epidemijos, kylančios nuo geriamojo vandens, — nusprendė kuo greičiausiai atlikti vandens chloravimą. Vanduo buvo chloruojamas gegužės 25 d. Nuo birželio 3 d. epidemija apsistojo ir tik buvo pavienių susirgimų, reikia spėti, kaipo kontakto rezultatas, nes šitie susirgimai buvo tose šeimynose kur vidurių šiltinė ankščiau buvo sirgta.

Jurgeliūnas.

VI. Akių ligos.

6. *E. Blessig* (Dorpat) — **Ophthalmologische Bibliographie Russlands 1870—1920.** (Acta et Commentationes Universitatis Dorpatensis A. III ir IV. 1922).

Autorius šitame savo straipsnyje yra patiekęs bibliografinės medžiagos apie 5200 monografijų, dizertacijų, pranešimų ir originalių straipsnių, parašytų įvairiomis kalbomis ir tilpusių įvairiuose laikraščiuose, by tik tų straipsnių autoriai, vis tiek kurios tautos, gyveno ir darbavosi Rusijoje, imant jos prieškarinę teritoriją, ir kolei jie darbavosi Rusijoje. Nors del suprantamų, karo ir jo pasekmių sudarytųjų aplinkybių šitas bibliografinis indeksas nėra visai pilnas, ypačiai pradedant nuo 1913 metų, tačiau jis pusėtinai nušviečia klausimą, kiek Rusijos gydytojai yra prisidėję prie akių ligų mokslo išsiplėtojimo. *Avižonis.*

7. *E. Blessig.*—**Richtlinien für eine Blindenzählung in Estland.** Eesti Arst, 1922, № 2, p. 81.

Estijos gydytojų kongrese autorius savo pranešime pabrėžia, kad vienas būtinųjų jaunosios valstybės socialinių uždavinių esąs aklųjų globojimo sutvarkymas. Revelyje buvo 1882 m. įkurta akliesiems vaikams mokykla, bet ji tapo uždaryta 1914 metais. Petrapilio ir Rygos įstaigos del politinių ir kitokių aplinkybių Estijos akliesiems nėra prieinamos. Gi aklų Estijoje priskaitoma į 2000. Žadama sudaryti tam tikra aklų globojamoji draugija. Be to, darbo ir socialės apsaugos ministerija nagrinėjanti klausimą apie įkūrimą valstybinės visos šalies akliesiems įstaigos. Dar būtinai reiktų visos šalies akluosius suskaityti, išaiškinti apakimo priežastis ir išgydomai akluosius atskirti nuo nebeišgydomųjų. Tam reiktų, kad visi esamieji valstybėje aklieji būtų gydytojų resp okulistų apžiūrėti. *Avižonis.*

VII. Odos ir vener. ligos.

6. *E. Lehner und E. Radnai* (Budapest). — **Die Behandlung der Syphilis mit „Trepol".** (Sifilio gydymas „Trepoliu"). (Dermat. Woch. Nr. 42. 1922).

Pastaruoju laiku labai daug kalbama ir rašoma medicinos literatūroje apie lues'o gydymą bismuto preparatais. Ypačiai tasai liečia bismuto preparatą *Trepol'į* — 10% suspenziją bismuto vyno rūkšties kalio ir natrio junginyje, kurs gaminamas Paryžiaus laboratorijoje Cheval ir Douilhet'o (Žiūr. „Medicina" 1922 m. Nr. 9—10).

Autorių gaviniais *Trepol'io* veikimas į luetinius odos ir gleivinių susirgimus yra labai energingas, taip kad visi apsireiškimai labai greitai išnyksta. Epitelizacija pirmojo affekto jau galima patėmyti 48 valandoms praėjus po pirmos injekcijos, o po 2—3 — visiškai užsibaigia. Po 4—5 injekcijų rezorbuojasi ir infiltratas. Antriniai apsireiškimai, kaip antai, makulioziniai - papuliozinės ekzantemos, o taip pat gleivinių plaques išnykdavę po 3—4 injekcijų. Autorių patyrimais, net tuberozinis sifilidas pradėjęs gyti po antros injekcijos, o po 7-os visiškai užsibaigė. Priešingai greitam sifilio simptomų išnykimui, gydant *Trepoliu*, teigiamoji WaR baigdavosi išlėto. Autoriai padarę išvadą, kad ačiu greitam gydomajam veikimui į apsirgusią sifiliu odą ir gleivines, šisai vaistas laikui einant turės užimti žymią vietą lues'o terapijoje. Ypačiai šis preparatas yra brangus tais atsitikimais, kuomet Hg. ir NSalvarsanas reikiamo veikimo neduoda, arba dar daugiau, — kuomet šiems vaistams ligonis įgauna idiosinkrazijos. *M. Šimkevičius.*

7. *Dr. Felke.* — **Wismut bei Syphilis (Trepol und Milanol).** (Bismutas prie sifilio Trepol'is ir Milanol'is). (Münch. mediz. Wochenschr. Nr. 39 1922).

Autorius sako, kad rekomenduojamasai šiais laikais prancūzų preparatas *Trepol* yra šiuo žemesnės valiutos metu kraštui begalo brangus ir siūlo jo vietoje vartoti vokiečių preparatą *Milanol* išleistą „Chemische Fabrik Athenstaedt und Redener in Hemeling" firmos, kuris savo veiksmu pilnai atstoja prancūzų preparatą.

*Milanol'*is yra tai trichlorbutilmalano rūgšties bismutas — balti, barstūs, amorfiniai milteliai, duoda pastovią emulsiją, o tuo tarpu *Trepol'*is lengvai duoda nuosėdą (sedimentą). Pirmenybė šiam preparatui prieš *Trepol'*į prieklausytų dar iš to atžvilgio, kad jisai yra lengvai sugeriamas organizmo, kas paeina turi būti iš jo lengvo skiedimosi lipoiduose. Dėka tam dūrimo vieta yra visiškai arba beveik visai nejautri.

Vartojimo metodas: pradžioje švirkščiama intramuskuliariai po 1,5 ccm. kartą į 3 dienas, o pradedant 6-ju švirkštimu — po 1 ccm. kartą į 4—5 dienas. Viso 10—14 švirkštimų.

Remdamasis palyginamais daviniais veikimo *Trepol'*io ir *Milanol'*io į ligonius, autorius yra priėjęs išvados, kad pastarojo preparato veiksmas nėra nei kiek ne blogesnis už *Trepol'*io veikimą. Klininiai apsireiškimai greitai pranykdavo.

Autorius yra tos nuomonės, kad laikui einant bismutas pakeisiąs gyvąjį sidabrą. *M. Šimkevičius.*

8. *Prof. Hübner.* — **Zur Behandlung der Psoriasis vulgaris.** (Dermat. Woch. Nr. 29. 1922).

Yra žinoma, kad Psoriasis vulgaris gydymas labai sunkiai vyksta. Pastaruoju laiku buvo rekomenduota daugybė įvairių vaistų, kurių nei vienas nėra tikras. Buvo rekomenduojama, be kitų gydymo būdų, švitinimas Rentgeno spinduliais thymus'o, o taipogi proteinoterapija (Caseosan, Aolan); šios priemonės ligą tiktai pagerindavo, bet visiškų pagijimų nematyta. Prof. *Hanck* yra rekomendavęs naują *Bor'*o metodą intramuskuliarinių švirkštimų sieros + gvajakolo + kamforos + eukalipto ir sezamo aliejų mišinio. Po 142 tokių skaudžių ir sukeliančių karštį injekcijų 60% atsitikimais gauta pilnas pagijimas, 20% — liko be pasekmių. Žinoma, šisai metodas nėra idealus psoriazo terapijoje.

*Sachs'*o metodu vartojama salicilo rūgštis. *Sachs* daręs savo ligoniams intraveninių švirkštimų sterylio Natr. salicyl. skiedinio po 10—15—20 ccm. skiedinio kas 2—3 dieną, aplamai iki 21—28 gr. Natr. salicyl. Gydant šiuo būdu ir nevartojant jokios išorinės terapijos, pradžioje buvo tėmyta *Herheimer'*io reakcija, paskui lupimasis ir, galop, psoriatinių salelių visiškas pranykimas.

Pasiremdamas savo bandymais, autorius tvirtina, jog taip didelės intraveninių injekcijų Natr. salicyl. dozės yra visai gerai ligonių iškenčiamos, ir pradėjęs Psoriasis gydymui vartoti 4—5 Natr. salicyl. injekcijų greta su vietiniu gydymu $^1/_4$—$^1/_2$ % chrizarobino-cinko pasta. Pagijimų autorius daug greičiau susi-

laukdavęs — procesas išnykdavęs maž-daug 2 sąvaičių laikotartarpyje; vartojant gi tiktai vietinį 5—10% chrizarobino tepalu gydymą, gydymas užsitraukdavęs 6-ms ir daugiau sąvaitėms. Stiprų taip mažos koncentracijos chrizarobino tepalo veiksmą autorius aiškina odos sensibilizacija salicilos rūgšties natru.

M. Šimkevičius.

Karo Sanatorijos 2 Nr. Palangoje 1922 m. sezono darbų apyskaita.

Dr. Dom. Kizlauskas (Karo žin.).

Palangos Karo Sanatorija per 1922 m. sezoną sudarė IV Lauko Ligoninė. Sezonas prasidėjo birželio 1 d.; pirmieji ligoniai pribuvo birželio 6 d., užsibaigė sezonas rugsėjo 9 d.

Šiais, 1922 m., Palangos Karo Sanatorijoje gydėsi iš viso **228 žm.**, kurių:

1.	Karininkų bei karo — vald.	153	žm.
2.	Kareivių	59	„
3.	Karininkų žmonų	8	„
4.	Gailestingųjų seserų . . .	7	„
5.	Masažiščių	1	„

Sulig diagnozu Sanatorijos ligoniai skirstosi šitaip:

1.	„Poilsiui"	91	žm.
2.	Neurastenikų	89	„
3.	Anemikų	31	„
4.	Bronchitikų (chron.) . . .	8	„
5.	Chirurgiškų tbc.	3	„
6.	Plaučių viršūnių kataras .	3	„
7.	Nefritikų	1	„
8.	Tabes dorsalis	1	„
9.	Laringo-bronchitis . . .	1	„

Daugiausia buvo prisiųsta ligonių poilsiui, neurastenikų ir anemikų.

Pribuvimas ligonių sulig mėnesiais šitoks:

1.	Per birželio mėn. pribuvo .	50	žm.
2.	„ liepos „ „	80	„
3.	„ rugpiūčio „ „	93	„
4.	„ rugsėjo „ „	5	„

Visi ligoniai kareiviai gyveno Sanatorijoje, užimdami 4 kambarius Šilero villoje, karininkų dalis gyveno Šilero viloje; kita gi didesnė dalis gyveno p. Bočiarskienės viloje po 3—4 žm. vienam kambaryje. Labai nedidelis skaičius karininkų naudojosi tik Sanatorijos maistu, o butus samdė atskirai.

Visos karininkų žmonos ir gailestingosios sesers naudojosi Sanatorijos maistu ir ambulatoriniu gydymu.

Šiltųjų vonių Sanatorija šią vasarą neturėjo, pirma, del vietos stokos, o antra, grafas Tiškevičius, šiltųjų vonių savininkas,

apvylė karo Sanatoriją, visą vasarą berengdamas šiltas vonias ir galų gale jų įrengimo neužbaigęs iki galo sezono.

Buvo manyta išnuomuoti dalį šiltų vonių iš grafo, kas būtų buvę labai patogu Sanatorijai, kadangi grafo šiltos vonios randasi toje pat gatvėje, kitoje kelio pusėje priešais Karo Sanatorijos.

Nežiūrint to, kad Sanatorija ir neturėjo vonių prirengusi platesniam maštabe, vis gi kai kuriems sunkesniems ligoniams, būtinam reikalui esant, Sanatorija darė šiltas vonias, atvežėdama bačkomis vandenį iš jūros ir šildydama jį katile. Tokiu būdu buvo padaryta *apie 30 šiltų vonių*.

Plačiai buvo išnaudoti *saulės spinduliai*, tik dėja, lytinga vasara, ypačiai pirmutinėj sezono dalyje, daug tam kliudė. Saulės voniomis buvo naudojamasi kopose į kairę pusę nuo maudyklių Birutės kalno link. Saulės voniomis naudojosi ligoniai tik sulig gydytojų nurodymais.

Tam tikros specialiai įtaisytos vietos saulės vonioms Palangos kurortas neturi, o reikalas yra tam labai didelis, viena, kad apsaugojus ligonį nuo vėjo, kuris kartais yra gana šaltas ir apneša rūbus ir žmogų lekiančiu smėliu, o antra estetikos ir moralės atžvilgiu.

Sanatorijos *ambulatoriją per sezoną aplankė 1150 žm.*, kurių didesnė dalis vaikščiojo į ambulatoriją aršeniko injekcijai. Ambulatoriją vedė tam tikslui prikomandiruotas gydytojas.

Geras Sanatorijos padėjimas netoli jūros, pušyne, sotus skanus valgis (valgoma buvo 4 kart per dieną: pusryčiai 8 val. ryto — 2 kiaušiniu, pyragas, sviestas, kava su pienu arba kakao; pietus 12 val. iš trijų valgių labai sotūs; 4 val. po piet pavakariams lėkštė rūgusio pieno; vakarienė 7 val. ant pirmo kas nors iš mėsos, o ant antro saldus arba košė) daug prisidėjo prie to, kad visi anemikai ir neurastenikai ir pribuvusieji poilsiui įsigijo svorio nuo 4—6 klg. ir išvyko iš Sanatorijos apdegę, pasitaisę ir įgiję daug naujų jėgų.

To pat negalima pasakyti, kai del kitų rūšių ligonių, ypačiai plaučių kataro, chirurginio tuberkuliozo ir kitų. Visi tos rūšies ligoniai išvyko iš Sanatorijos neįsigiję nei svorio, nei suradę sveikatos, juo labiau, kad ši vasara buvo gana šalta ir lytinga.

Labai gerai į ligonių ūpą veikė orkestras, kuris griežė prie Sanatorijos laike pietų ir apie povakares. Paivairinti Sanatorijos gyvenimui, generolo Nagevičiaus iniciatyva buvo surengta 2 vakarėliai ir viena ekskursija į Šventąją upę.

Sveikatos reikalų tvarkymas Lietuvoj [1]).

Prof. d=ras J. Bagdonas.

Sveikatos reikalais pradėta rūpintis 1918 m. pabaigoj, kai Vilniuje prie Lietuvos Tarybos susidarė Sveikatos Komisija. Organizuojantis Lietuvos valdžiai, ta Komisija tapo pavadinta Sveikatos Departamentu ir buvo įterpta į Vidaus Reikalų Ministerijos sudėtį. Veterinarijos reikalai buvo prikergti Žemės Ūkio ir Valstybės Turtų Ministerijai. Krašto Apsaugos, Susisiekimo, Švietimo ir Teisingumo Ministerijų sveikatos reikalai ėmė tvarkytis skyrium ir savarankiai.

Organizacijos ir darbuotės pagrindan paimta Rusų įstatymai (t. I Ministerijų organizacija, t. XIII Medicinos statutas 1905 m.), bet taikytasi ir Lietuvos gyvenimo sąlygoms ir išleistiems Lietuvos įstatymams.

Sveikatos Departamentas ėmė tvarkytis tik iš palengva. Pradžioj tebuvo tik vienas gydytojas — Direktoris, Farmacijos Skyriaus Vedėjas ir Sekretorius. Nuo balandžio mėn. 15 d. 1919 m. pakviestas Sanitarijos Skyriaus Vedėjas ir tik rugs. 7 d. buvo surastas Medicinos Skyriaus Vedėjas. Tuo būdu Sveikatos D-to funkcijos pasiskirstė į 3 dalis—skyrius. Naujai įvesti skyriai, be sanitarijos ir medicinos personalo ir įstaigų registracijos, rūpinosi ypač kova su limpamomis ligomis (San. Sk.) ir ligoninių tvarkymu (Med. Sk.). Del gydytojų stokos tų skyrių vedėjų pareigas ėjo kitų įstaigų tarnautojai ir Sv. D te tegalėjo dirbti tik po 2—3 valandas kasdien. Tik nuo 1920 m. geg. 15 d. Med. Sk., o nuo birželio 1 d. Sanit. Sk. susilaukė savo tikrųjų Vedėjų, kurie tegali dirbti Sv. D te skirtą laiką. Be to, prie Sveikatos D-to yra Farmacijos Kolegija ir D-to Taryba. Sveikatos D-to darbui reguliuoti kas metai šaukiami Apskričių Gydytojų suvažiavimai.

Prie D to yra Valst. Analizinė Laboratorija [2]), Valst. Higienos Institutas, Centralinis Valdžios Vaistų sandėlis su vaistine, Valst. Kauno Ligoninė ir Valst. Psichiatrinė Ligoninė Tauragėj.

Apskričiuose Sv. D-tas vykdo įstatymus per savo atstovus — Apskričių Gydytojus, kurių pareigos ir teisės nustatytos aplinkraščiais Nr. 4,11,29,42 ir įsakymais. Prie Apskričių Gydytojų nustatyta etatais apskričių felčeriai, apskričių akušerės ir apskr. dezinfektoriai. Apskričių gyd. dirba kontakte su apskr. viršininkais ir savivaldybėmis. Ir viršininkai ir savivaldybės, aps. gyd. padedami, leidžia privalomus įsakymus sveikatai apsaugoti.

Lėšų tarnautojams ir įstaigoms laikyti gaunama buvo pradžioj pamėnesiui sąmatos keliu, tik 1919 m. pabaigoj sustatyta buvo sąmata 4 mėnesiams. Nuo 1920 m. sąmata statoma

---

[1]) Tas pranešimas referuotas I Lietuvos Gydytojų Suvažiavime rugs. 30 d. 1921 m., *J. B.*

[2]) Dabar likviduota. *J. B.*

metams. Iš viso 1919 m. išleista sveikatos reikalams 2,324,311 a., o pajamų gauta 608,795 a., 1920 m. išleista 5,051,331 a., o pajamų gauta 2,625,930 a. Iš to matyt, kad Sveikatos D-to ūkis kyla: 1919 m. pajamos padengė vos 1/4 išlaidų, o 1920 m. daugiau kaip 1/2 išlaidų. Algos tarnautojams labai mažos, ir delto sunku gaut tarnautojai apskritai, o ypač geri tarnautojai.

Medicinos personalo ir įstaigų registracija ir kontrolė pradėta vesti jau pavasarį 1919 m., bet priverstina registracija buvo paskelbta tik 1919 m. lapkr. mėn. (apl. Nr. 43 ir įsakymas Nr. 1727). Greta su registracija vedama medicinos personalo ir įstaigų darbo kontrolė. Gydytojų mokslo cenzo registravimui ir kontrolei palengvinti St. Seimo išleistas įstatymas apie suteikimą gydytojams praktikos teisių Lietuvoj, taip pat aplinkraštis „Apie felčerių teises ir pareigas".

Medicinos pagalbos teikimas Lietuvoj apskritai yra apmokamas. Tos pagalbos teikia laisvai praktikuojantieji gydytojai, felčeriai, akušerės ir ligoninės bei ambulatorijos. Bet del medicinos personalo ir medicinos įstaigų stokos toji pagalba sunkiai prieinama gyventojams. Ypač didelė gydytojų stoka buvo jaučiama, paskelbus pirmąją mobilizaciją. Ištisi plotai liko be gydytojų. 1920 m. apskričių gydytojų buvo nurodyta apie 50 vietų, kur reikalingi buvo gydytojai. Tai stokai pašalinti prie Aukšt. Kursų įsteigtas Medicinos Skyrius, prie Sveikatos D-to organizuoti Akušerių Kursai, kviesta gydytojai lietuviai iš Amerikos, įsileista Lietuvon gydytojų iš svetur, priverstinai siunčiama į apleistas vietas gydytojai, negalėję formaliai įrodyti savo mokslo cenzo, daryta žygių, kad nebūtų mobilizuojami gydytojai ir felčeriai, kurie teikia pagalbos plačiai apygardai, kad būtų mobilizuojami pirmoj eilėj miestų gydytojai...

Apskričių ligoninės, nors laikomos savivaldybių, tačiau gydymas dovanai del lėšų stokos retai kur įvestas. Bet jei ir būtų įvestas toks gydymas, tai vien del mažo apskričių ligoninių skaičiaus (22) vos maža dalis gyventojų tegalėtų tokiu gydymu naudotis. Neturtėlių gydymas nesutvarkytas. Nors įstatymai reikalauja, kad savivaldybės užsimokėtų už savo apskrities neturtėlių gydymą, bet apskričių valdybos įvairiais būdais stengiasi nuo tos naštos atsikratyti. Apskričių ligoninės yra tvarkomos, einant Vid. Reik. M-jos išleistu aplinkraščiu „Apskričių Savivaldybių ligoninių sutvarkymo reikalu" (1920 m. VII 20 d. Nr. 5905), kuris nurodo, kad „savivaldybių įstaigos steigia ir išlaiko ligonines (Sav. Įst. 14 § g. ir III §), o Sveikatos D-tas padeda ir prižiūri", kad „ligoninės gydytojai privalo duoti kas mėnuo apyskaitą apie ligoninės padėtį sveikatos atžvilgiu, apie jos reikalus, ligonių laikymą ir jų keitimasi" (6 §) ir kad „neturtingiems apskrities gyventojams teikiama pagalba apskričių ligoninėse dovanai" (8 §). Be savivaldybių ligoninių, minėtinos yra Kauno Valst. Ligoninė (200 lovų), tarnaujanti plačiai apygardai, ir Vals. Psichiatrinė Ligoninė Tauragėj. Kauno Lig-nės ai-

kymas atsiėjo valdžiai 1919 m. 855.800 a., 1920 m., 1.421.185 a. Suvedus Kauno Ligoninės pajamas ir išlaidas 1920 m., pasirodo, kad vos 1/3 išlaidų padengiama pajamomis (490.960 a.).

Kova su limpamomis ligomis pradžioj buvo pavesta organizuoti apskričių gydytojams (apl. Nr. 11). Apskritai gi tas darbas tenka pakelti Sveikatos D-to Sanitarijos Skyriui. Žinių apie limpamas ligas registracija toli gražu nepilna, viena del medicinos personalo stokos, antra del paties medicinos personalo apsileidimo, o trečia del gyventojų nesusipratimo ir prietaringo ligoninių bijojimo. Priverstinai išvežti ligonius ligoninėn ypač svarbu sergant kruvinąja, raupais ir dėmėtąja šiltine, bet tai pavyksta tik miestuose ir tai ne visuomet.

Ištikus epidemijai Sv. D-tas padeda savivaldybėms įsisteigti barakus, samdo ir siunčia į užkrėstas vietas epidemijos personalą, prietaisų, vaistų...

Del medicinos personalo stokos ir nelygaus pasiskirstymo po Lietuvą Sveikatos D-to buvo paruoštas įstatymo projektas apie medicinos personalo mobilizaciją epidemijos metu. Tas projektas, ištaisytas St. Seimo, buvo išleistas kaip įstatymas.

1920 m. dezinfekcijos reikalams išrašyta tam tikrų prietaisų. Del dezinfektorių stokos Lietuvoj du kartus buvo suruošti dezinfektorių kursai. Be to, kovojant su epidemijomis vartojami skiepymai nuo raupų, kruvinosios, choleros ir vidurių šiltinės. Raupams skiepų pradėjo sekmingai gaminti Valst. Higienos Institutas. Žmonėms šviesti leidžiamos brošurėlės, plakatai, įspėjimai, ruošiamos paskaitos be ir su šviesos paveikslais.

Didelės pagalbos teikia kovojant su limpamomis ligomis sanitarinė priežiūra, kuri buvo pradėta tvarkyti 1920 m. vidury. Išleista instrukcija milicijai sanitarijos reikalu ir daug atskirų instrukcijų apie limonado ir kitų dirbtuvių, valgyklų, viešųjų vietų ir kitų priežiūrą. Padaryta daug revizijų, daug nusikaltusių patraukta atsakomybėn, daug nubausta administraciniu būdu.

Kovojant su ne epideminėmis ligomis, Sveikatos D-tas turėjo daugiausia dėmėsio kreipti į kovą su veneros ligomis. Jau 1919 m. pabaigoj buvo išleistos „Laikinosios prostitucijos reglamentacijos taisyklės" ir „Laikinosios taisyklės prostitutėms"; be to, kiekviename apskrity organizuota Sveikatos Apsaugos Komitetai, kurių pareiga yra registruoti ir kotroliuoti venerikai.

Prie Kom-tų didesniuose miestuose yra prostitučių kontrolės stotys. Nesenai Kaune Sveikatos D-to suorganizuota ambulatorija odos ir veneros ligomis sergantiems, kur teikiama medicinos pagalba dovanai. Yra didelio reikalo įsteigti venerikams ligoninė — kolonija, bet del lėšų stokos tas reikalas tuo tarpu negali būti patenkintas.

Kovai su limpamomis ligomis išleista 1919 m. 260.260 a.; o 1920 m. — 1.000.650 a.

Farmacijos reikalų tvarkymas prasidėjo gruodžio mėn. 1918 m. pabaigoj, kai pradėta registruoti vaistines ap-

skrityse. 1919 m. kovo mėn. išleisti įsakymai Nr. Nr. 8, 9 ir 10 apie farmacijos įstaigų registraciją, jų prievoles ir teises.

Balandžio mėn. buvo išleista pirmoji vaistų ir vaistinės darbų taksa. Kovo mėn. įsteigtas Kaune Cent. Valdžios Vaistų Sandėlis vaistinėms ir ligoninėms aprūpinti vaistais.

Birželio mėn. išleistas vaistinių tvarkytojams įsakymas apie vartojimą vaistinėse lietuvių kalbos.

Vaistinių, vaistinių prekių krautuvių bei sandėlių kontrolei paruoštos tam tikros taisyklės ir kontrolė įvesta gyveniman nuo 1920 m. sausio 7 d. 1919 m. spalių mėn. išleistos taisyklės spiritui gauti ir aikvoti. 1919 m. pabaigoj pradėta tvarkyti V. Analizinė Laboratorija, kuri pradžioj darė analizius ypač teismo medicinos reikalams ir tik vėliau farmacijos analiziui 1920 m. V. Anal. Laboratorijos pajamų 23.545 a., o išlaidų 43. 350 a., tad turėjo nuostolių, bet 1921 m. I — VIII mėn. pajamos toli pra·šoko išlaidas (pajamų 57.520 a., išlaidų 43.350 a.). Balandžio mėn. 1920 m. išleisti įsakymai Nr. Nr. 600,601 ir 602. Pirmoji dalis įsakymo Nr. 600 apie aptiekos prekių krautuvių likvidavimą nebuvo įvykdyta: Ministerių Kabineto nutarimu V. R. M·jai pasiūlyta priruošti tam tikrą įstatymo projektą. Toks projektas ruošiamas, bet ne skyrium, tik drauge su kitų farmacijos reikalų tvarkymo projektu. 1920 m. pradėta kontruoliuoti įvežamieji vaistai ir esencijos limonadui. Centr. Val. Vaistų Sandėlis 1920 m. turėjo išlaidų 1.540.195 a., pajamų gi 2.634.355 a., bet dar neišmokėta dalis skolų už paimtas 1919 m. iš Prekybos D-to prekes.

Kaunas. 1. X 1921 m.

Raudonojo Kryžiaus Klinikos akių skyriaus 1922 m. apyskaita.

Prof. D-ras med. **P. Avižonis.**

A k i ų s k y r i u j e 1922 metais buvo ligonių:

vyrų	102,	gulėjusių klinikoje	2045 dienas;
moterų	81	„ „	1962 „
vaikų	23	„ „	356 „
Iš viso	206 lig.	„ „	4393 dienas.

Vidutiniai kiekvienas ligonis gulėjo 21,2 dienas ir vidutiniai kas dieną gulėjo klinikoje 12 ligonių,

Ligonių paskirstymas sulig ligomis:

L i g o s	Buvo likusių 1. I. 22.	Priimta	Paleista	Liko 1. I. 23.
Trachoma	2	22	19	5
Blennorrhoea	—	2	2	—
Ragenos ligos	2	41	41	2

Gyslainės ligos. . . .	—	13	13	—
Glaucoma	1	12	13	—
Lęšiuko ligos	4	63	66	1
Tinklainės (retina) ligos.	—	1	1	—
Muskulų ligos	—	1	1	—
Vokų ligos	—	5	5	—
Ašarų organų ligos . .	—	3	3	—
Orbitos ligos	—	2	2	—
Akies trauma	—	21	21	—
Panophthalmitis . . .	—	4	4	—
Phthisis bulbi	—	2	2	—
Tumores bulbi	—	4	4	—
Kryptophthalmus . . .	—	1	1	—
Iš viso:	9	197	198	8

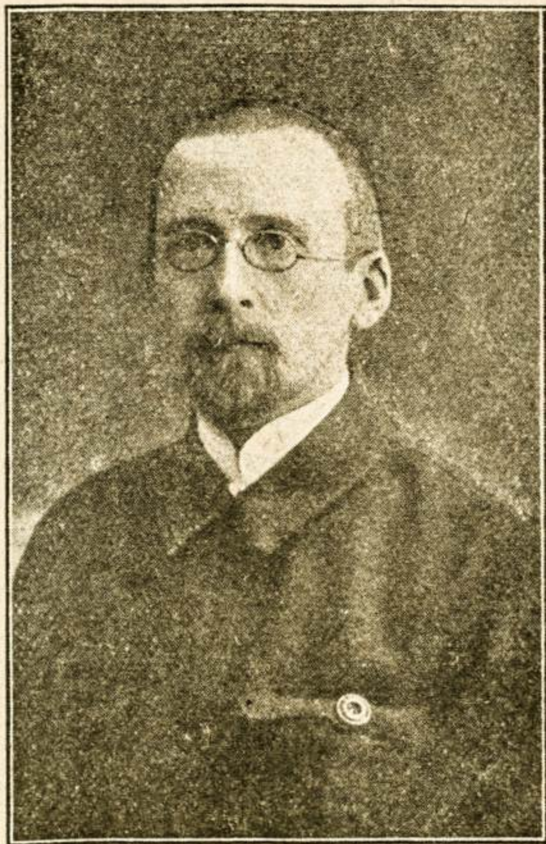
46 ligonių akyse rasta trachoma; tai sudaro 22, 4% visų gulėjusių klinikoje ligonių.

Poliklinikos akių skyriuje 1922 metais priimta 530 vyrų, 794 moterys ir 464 vaikai, iš viso 1788 ligoniai, kurie apsilankė per metus 12956 kartus. Tame skaičiuje prieglaudų vaikų apsilankyta 3240 kartų. Kas dieną lankytasi akių skyriuje vidutiniai po 44 ligonius. Poliklinikos ligonių tarpe įvairių stadijų trachoma rasta 505 kartus; tai sudaro 28,2% visų ligonių.

Operacijų padaryta šių: Enucleatio bulbi 21, Evisceratio oculi 4, Exenteratio orbitae 1, Extractio cataractae 87, Discisio cataractae 4, Discisio cataractae secundariae 10, Iridectomia glaucomatosa 14, Trepanatio Elliot 1, Iridectomia optica 22, Iridotomia 3, Ablatio prolapsus iridis 7, Plastica conjunctivalis corneae 4, Paracentesis corneae 6, Operatio Saemisch 3, Operatio staphylomatis corneae 1, Ablatio pterygii 16, ıatonage 11, Operatio strabismi 17, Plastica palpebrarum 7, Operatio entropii 161, Operatio ectropii 3, Canthoplastica 59, Operatio contra ptosim 5, Tarsectomia 1, Blepharotomia 1, Operatio Chalazion 13, Extirpatio tumoris palpebr. 5, Extirpatio tumoris orbitae 4, Extirpatio tumoris epibulbaris 1, Extirpatio sacci lacrimalis 25, Excochleatio fistulae sacci lacr. 1, Incisio phlegmonae sacci lacr. 7, Incisio phlegmonae retrobulbaris 1, Operatio kryptophtalmi 1, Operatio sympblepharon 2, Ablatio polypi conjunctivae 1, Sutura vuln. conjunctivae 2, Eliminatio corporis alieni corneae 23, Galvanocausis corneae 5, Electrolysis 3, Expressio follic. trachomatis 205. Iš viso padaryta operacijų 768.

Prof. Emlio Vintelerio mokslo darbai.

(Priedas prie prof. Em. Vintelerio biografijos, įdėtos 1922 m. „Medicinos“ 6—7 num., 341 puls.).

Prof. Em. Vintleris.

Spausdinti darbai:

1. О кистоидныхъ новообразованіяхъ желудка. 1906 г.

2. Рѣдкій случай множественныхъ прибавочныхъ селезонокъ. 1907 г.

3. Диссертація на тему: „Къ патологической анатоміи и гистологіи кистъ червеобразнаго отростка. 1909 г.

4. Случай дермоида мозжечка. 1910. г.

5. Псевдомиксома червеобразнаго отростка и брюшной полости. 1916 г.

6. Рѣдкій случай анемическаго инфаркта селезенки, осложнившагося геморрагической кистой сь прободеніемъ въ брющную полость. 1915 г.

7. Случай опухолевиднаго хроническаго межуточнаго нефрита у ребенка. 1916 г.

Referatai:

8. Малякоплякія мочевого пузыря. 1906 г.

9. Къ техникѣ леченія острыхъ воспаленій по Bier'у. 1906 г.

10. Novocain, новое мѣстно-анестезируюшее средство. 1906 г.

Apyskaitos:

11. Отчетъ по прозекторскому отдѣленію Тамбовской Губернской Земской болницы за 1910 г.

Iš Medicinos Draugijų gyvenimo.

I. Kauno Medicinos Dr-jos 1923 m. kovo 8 d. visuot. susirinkimas.

Susirinkime dalyvauja 20 narių ir 3 svečiai.
Pirmininkauja Dr. M. Nasvytis.

1. Perskaitoma ir priimama paskutinio susirinkimo protokolas.

2. Ligonių demonstracija. a) Dr. Stasiūnas demonstruoja naujoką su rankos hemangiomomis (dvi ant riešo ir viena ant V piršto).

b) Dr. Matulionis rodo kareivį su tachycardia (pulsas kartais siekia 240—260 į minutę). Prie progos dar papasakoja apie vieną ligonį, kuris nuo jaunų dienų galėdavęs savo valia vienai — antrai minutei pakelti savo pulsą iki 200 arba nuleisti iki 60 net 40.

c) Dr. Stasiūnas demonstruoja karo invalidą su aneurisma arterialis ant kair. šlaunies po sužeidimo.

Prof. Dzirne, kuris tą ligonį irgi matęs Karo Lig-ėje, mano, kad čia turima reikalo su tipinga aneurisma arterioso — venosa.

3. Prof. E. Vinteleris daro pranešimą apie appendix'o cystis ir peritoneum'o pseudomyxoma, demonstruodamas keliolika piešinių ir keletą histologinių preparatų. (Pranešimas bus įdėtas artymiausiame „Medicinos" numeryje *Red.*).

Prof. Dzirne prisimena vieną atsitikimą Maskvoje, kuomet išpiautame appendix'e buvo rasta lęšiukas.

4. Dr. Staugaitis, „Medicinos" laikraščio redaktorius, nurodo į sunkų finansinį laikraščio stovį ir siūlo surasti išeitį. Šis klausimas pavedamas detalingai aptarti K. Med. Dr-jos Valdybai.

5. Einamieji reikalai:

a) Prof. Dzirne pareiškia, kad jis darąs bandymus su izotoniniu jodo skiediniu (jodo junginys su pepsinu) sulig prof. Pregeliu, ir prašo gydytojų prisiųsti jam atatinkamų pacientų. Šitas preparatas, įšvirkštas po oda, naikinąs patologinius audinius, visiškai neveikdamas normaliams audiniams.

b) Prof. Dzirne, stengdamasi surasti būdą kovai su tam tikra rūšimi turtingų ligonių kurie atkakliai vengia apmokėti gydytojų darbą, siūlo sudaryti tokių asmenų sąrašus, kurie turi būti paskelbiami spaudoje ir išsiuntinėjami visiems gydytojams, kad tuo būdu apsaugojus juos nuo išnaudojimo.

Dr. Žemgulys pataria reikalauti nuo tokių asmenų honoraro pirmyn.

c) Draugijon nariu vienbalsiai priimamas Dr. Jagminas.

Kauno Med. Dr-jos Valdyba.

II. Kauno Med. Dr-jos 1923 m. balandžio 12 d. visuot. susirinkimas.

Susirinkime dalyvauja 17 narių ir 1 svečias.
Pirmininkauja Dr. Radzvickas.

1. Dr. Alekna daro pranešimą „Intranasalė dacryocystostomia“. „Dacryocystorhinostomia“ arba „Toti operacija“, aprašytoji d-ro Marcinkaus „Medicinos“ 1923 m. 2 num., buvo daroma Kaune d ro Šenbergo dar prieš karą 1912—1914 m. Priv. doc. dr. Halle (iš Berlyno), rhinologas Dr. West (iš Berlyno) ir Dr. Polyak (iš Budapesto) pradėjo daryti naują operaciją vad. „intranasalė dacryocystostomia“. Prie šitos operacijos langelis į ašarų maišelį daromas iš vidaus nosies. Pranešėjas nuo 1920 m. X-19 d. šią paskutinę operaciją yra padaręs 18 ligoniams (aštuoniems abipusiai) su gana gerais rezultatais.

Dr. Radzvickas pareiškia, kad taip „Dacryocystorhinostomia“ taip ir „Dacryocystostomia intranasalis“ turi pilietines teises.

2. Einamieji reikalai. Veter. gyd. gener. Bulota prašo Dr jos deleguoti vieną savo atstovą į komisiją, kuri turi nustatyti humanitarinį būdą gyvulių piovimo. Tokiu atstovu išrenkamas Dr. Nasvytis.

Kauno Med. Dr-jos Valdyba.

Bibliografija.

Dr. V. Lašas. — **Fiziologinės Chemijos analizams vadovėlis.** Lietuvos Universiteto Medicinos Fakulteto leidinys Nr. 1. Kaunas. 1923 m. 148 pusl.

KRONIKA.

Medicinos aukštasis mokslas.

× Lietuvos Universiteto Medicinos Fakultetas pakartotinai skelbia konkursą šioms katedroms:

1. Medicinos Skyriuje: 1) Terapeutinė klinika, 2) Chirurginė klinika, 3) Vaikų ligų klinika, 4) Odos ir venerinių ligų klinika.

2. Veterinarijos Skyriuje: 1) Patologinė anatomija su mėsos pažinimu, 2) operacinė chirurgija, chirurginė patologija ir specialinė chirurgija su klinika.

Norintieji dalyvauti konkurse prašomi paduoti iki š. m. gegužės m. 1 d. Dekano vardu pareiškimą, curriculum vitae ir mokslo darbus.

Medicinos Fakulteto Dekanas
Dr. Med. P. Avižonis.

× Konkursas Farmakologijos katedrai. 1923 m. liepos mėn. 2 d. Medicinos Fakulteto Tarybos pakviestasis užimti Farmakologijos katedrą, prof. St. Červinskis iki šio laiko nėra nei pasiuntęs savo sutikimo nei atvykęs. Todel Medicinos Fakulteto Taryba savo posėdyje š. m. kovo 27 d. nutarė paskelbti Farmakologijos katedrą vakuojančia. Norintieji užimti šią katedrą turi paduoti pareiškimus su curriculum vitae Dekano vardu.

Medicinos Fakulteto Dekanas
Dr. med. P. Avižonis.

× Universitetas. Lietuvos Universiteto Medicinos Fakulteto Zootomijos katedrai reikalingi asistentas ir prozektorius. Pareiškusieji norą prašymus su curriculum vitae prašomi siųsti Medicinos Fakulteto Dekano vardu.

× Lietuvos Universiteto garbės daktarai. Sąryšy su „Aušros" 40 metų sukaktuvėmis. Medicinos Fakulteto Taryba posėdyje vasario 28 d. yra nutarusi suteikti medicinos daktaro honoris causa laipsnį Jonui Basanavičiui ir Jonui Šliupui.

× Lietuvių kalbos mokėjimas. Lietuvos Universiteto Taryba š. 1923 m. kovo 18 d. yra nutarusi reikalauti nuo įstojančių į Liet. Universitetą klausytojų mokėjimo lietuvių kalbos. Išėjusieji vidur. mokyklas, kuriose mokslo dalykai dėstoma ne lietuvių kalba, turės laikyti egzaminą iš lietuvių kalbos drauge su baigiančiais mokiniais tose mokyklose, kuriose dėstomoji kalba yra lietuviška, arba pačiame Univ-te tam tikroje kalbos egzaminų komisijoje. Komisija turi teisės pripažinti studentą pakankamai mokančiu lietuvių kalbą, jei jis laisvai susišneka lietuviškai ir atpasakoja paskaitęs komisijos parinktą mokslo turinio straipsnį.

× Prof. E. Vintelerio paskaita. Šeštadienį š. m. balandžio 14 d. nuo 3—5 val. p. p. Un-to salėje prof. E. Vinteleris skaitė įžanginę paskaitą tema: „Patologinės anatomijos reikšmė medicinoje".

× Breslavo Univ-to Medicinos Fakultetas suteikęs medicinos daktaro honoris causa laipsnį Vokiečių kancleriui Kuno. Diplome pažymima, kad šis laipsnis suteiktas Kuno už jo narsų išstojimą kritingu momentu, kuomet milijonų vokiečių teisės ir garbė buvo sumindžiotos: Kuno sukėlęs vokiečių tautoje vilties ir gerumo; jis yra „vokiečių tautos gydytojas"!

„Echo" Nr 59.

× Pasteur'o atminimui šventė. Latvių Universiteto taryba nutarusi Pasteur'o atminimą švęsti š. m. kovo 13 d.: iškilmių pradžia dieną Universiteto rūmuose, o pabaiga vakarė operoje.

Suvažiavimai, susirinkimai, draugijos, parodos.

× 2-ame Liet. Gydytojų Suvažiavime (1923 m. II. 22—24 d.) dalyvavo 128 gydytojai, tame skaičiuje 31 ka-

ro gydytojų. Daugiausiai dalyvių davė Kauno m. (90). Iš Kauno ir Šiaulių apskr. buvo po 5 gyd., iš Kedainių a. —4 g., iš Panevėžio a. —3, iš Alytaus, Kretingos, Mariampolės, Raseinių ir Ukmergės apskričių — po 2 gyd., iš kitų apskričių po 1 gyd., išskyrus Rokiškio, Seinų ir Telšių a., iš kurių nebuvo nei vieno.

Suvažiavime buvo padaryta 24 pranešimai (12 medicinos mokslo pranešimų ir 12 organizacinių — visuomenės medicinos pranešimų) ir priimta 14 rezoliucijų.

Suvažiavimo darbai bus atspaudinti sekančiuose „Medicinos“ numeriuose.

× Gydytojų Korporacijos „Fraternitas Lithuanica“ eilinis posėdis įvyko Karo Ligoninėje 1923 m. kovo 6 d. Gydytojai Žemgulys, Stasiūnas, Stančius ir Matulionis pademonstravo keletą retesnių ir įdomesnių ligonių. Gydytojas Žemgulys padarė pranešimą: „Chirurgų darbas karo lauke“. Šis klausimas labai sujdomavo karo gydytojus, kurių tarpe kilo gyvos diskusijos. Nuspręsta paaukauti „Medicinos“ laikraščiui 100 litų. Nutarta kreiptis laišku į visuomenę, kad būtų sureguliuotas vaikų lankymosi į kinematografus.

× Vilniaus Liet. Sanitarės Pagalbos Draugijos metinis visuotinas susirinkimas buvo šaukiamas š. m. vasario 26 d. Poliklinikos bute (Vilniaus g-vė 28) šia dienotvarke: 1) Valdybos pranešimas, 2) Revizijos Komisijos pranešimas, 3) naujos Valdybos ir Revizijos Komisijos rinkimas ir 4) narių sumanymai.

× Draugijos kovai su vener. ligomis visuotinas susirinkimas įvyko š. m. kovo 11 d. Šaulių Sąjungos Centro Valdybos bute (Laisves Al. Nr. 26) šia dienotvarke: 1) Valdybos pranešimas, 2) pakeitimas narių mokesnio litais, 3) planas tolimesnių darbų, 4) Valdybos ir Revizijos Komisijos rinkimas ir 5) sumanymai.

Susirinkimas buvo neskaitlingas. Pirmininkavo kun. kan. Tumas.

Nario mokesnis nustatytas 6 litai metams arba $^1/_2$ lito mėnesiui. Nutarta steigti Tautos Sveikatos fondą kovai su vener. ligomis.

Išrinkta nauja Valdyba šiame sastate: Dr. Vl. Ingelevičius (pirmininkas), Dr. Al. Fuksas (vice-pirmininkas), kun. Sabaliauskas (sekretorius), Dr. Vyt. Juškys (kasininkas), Dr. gen. Vl. Nagevičius, Dr. V. Mingailytė-Tumėnienė ir Dr. M. Šimkevičius. Į Revizijos Komisiją pateko: Dr J. Karuža, kun. kan. Tumas ir Dr. V. Viršila.

× Kilnojamoji higien. vener. ligų paroda 1923 m. ligi šiol aplankė Mariampolę (vasario 12—19 d.), Vilkaviškį (vasario 20—24 d.) ir Mažeikius (kovo 23—26 d.). Mariampolėje parodą aplankė 2065 žm. (moterų 518, vyrų 697, kariškių 850); bilietų parduota po 25 c. — 725, po 50 c. —490; pinigų surinkta 426 lit. 25 c. Vilkaviškyje parodą aplankė 1234 žm.

(mot. 291, vyrų 300, kariškių 643); bilietų po 25 c. parduotų 229, po 50 c. —362. pinigų surinkta 238 lit. 25 c. Mažeikiuose parodą aplankė 393 žm. (tame skaičiuje kariškių 65); biliet parduotų 298. Visose trijose vietose lankytojų buvo 3692 žm.

Parodai suteikė pagalbos ir ją palaikė savivaldybių organai, dvasiškiai ir medicinos personalas. Paaiškinimų teikė apskričių gydytojai, o taipgi ir kiti gydytojai.

Parodos vedėja buvo Sveikatos Dep-to Sanitar. sk. Sanitarijos dalies vedėja Stef. Bugailienė.

Dabar parodą rengiama pergabęti Kretingon.

X Kilnojamoji higien. tuberkuliozo paroda netrukus bus atidaryta Kaune. Muliažai (apie 40—50) ir piešiniai šiai parodai, dar pernai užsakyti Drezdene, jau yra pagaminti ir išsiųsti iš Drezdeno. Laukiama šiomis dienomis jų atgabenant Kaunan. Visi muliažai ir piešiniai kainavo 732.656 markių, imant šių dienų vok. markių kursą, tai labai pigiai.

X Medicinos kongresas. Pranešimų iš Ausrtitjos, Vienoje neseniai buvęs viduj ligų kongr., dalyvaujant 1000 atstovų.

Gydytojų reikalai!

X Gydytojų praktikai eiti pažymėjimai. Sveikatos Dep-tas yra sustabdęs išdavinėjimą laikinų praktikai eiti pažymėjimų gydytojams, todel norįs įgyti praktikos teises Lietuvoje, privalo pasirūpinti išpildyti visus „Medicinos praktikos teisių Lietuvoje Įstatymo" reikalavimus. Bus daromos mažos išimtys kalbos žvilgsniu. Jau turintiems laikinus pažymėjimus numatytas laikas, iki kuriam visi trūkumai privalo būti išlyginti. Tokis pat nusistatymas jau taikomas ir kitam medicinos personalui.

X Nauji gydytojai. Prie valstyb. egzaminų gydytojo laipsniui įgyti 2-oje sesijoje stojo apie 50 medicinos kandidatų. Iš jų išlaikė egzaminus ir įgyjo gydytojo laipsnį šie asmens:

1. Bortkevičius Juozas,
2. Didžiulis Antanas,
3. Elsbergaitė Bronė,
4. Freidas Šmerkus,
5. Geršteinas Leonas,
6. Ivickaitė Adelė,
7. Joffe Gedalis,
8. Kontorovičius Aleksandras,
9. Karlinskis Juozas,
10. Liandsbergienė Ona,
11. Lučno Jokūbas,
12. Luncas Juozas,
13. Mulleris Izraelis-Chaimas,
14. Paikinas Ickus,
15. Puodžiūnas Jonas,
16. Rachmilevičius Leizeris,
17. Rachmilius Chaimas,
18. Šimkevičius Mečius.

Egzaminai dar nėra pasibaigę.

X Valstyb. egzamenacinės gydytojo laipsniui įgyti komisijos (2-sios sesijos) šis sąstatas: pirmininkas — prof. A. Jurgeliūnas; nariai: prof. Gogelis, prof. Vl. Lašas, Dr. J. Alekna, Dr. J. Karuža, Dr. R. Šliupas ir Sveik-os Dep to direkt. Dr. Br. Sipavičius (patariamuoju balsu). Komisija ketina užbaigti 2-osios sesijos egzaminus ligi š. m. birželio 1 d.

Lietuvos medicinos personalas (Sveikatos Dep-to žiniomis).

Personalo pavadinimas	Išduota pažymėjimų	1923 m. saus. 1 d. buvo užregistr.	1922 metais					1923 m. saus. 1 d. buvo užregistr.	Paskirstymas sulig tautybės					
			Pribuvo	Neleista praktika	Užginta praktika	Išvažiavo	Mirė		liet.	žydų	lenkų	rusų	vok.	latvių
Gydytojai	nuolatinių	237	56		1		4	297						
	laikinų	125	28		32		3	103						
	viso	362	84	35	33		7	400*)	196	159	16	13	14	3
Dantų gydytojai ir dantistai	nuolatinių	139	25			2	1	161						
	laikinų	50	6			1	1	54						
	viso	189	31			3	2	215**)	43	169	2			1
Felčeriai	nuolatinių	74	11					85						
	laikinų	161	32		4		1	188						
	viso	235	43	40	4		1	273						
Akušerės	nuolatinių	124	23					147						
	laikinų	38	4		2			40						
	viso	162	27	3	2			187	131	44	2	4	3	3
Gailesting. sesers	nuolatinių		8											
	laikinų		5											
	viso	53	13					66						
Masažistai	nuolatinių							2						
	laikinų							3						
	viso							5						

(Pastaba. Medicinos personalo yra Lietuvoje kiek daugiau, negu čionai pažymėta, nes yra nemaža dar neužsiregistravusių Sveikatos Dep-te. Pavyzdžiui, mūsų žiniomis, ligi šiol dar nėra užsiregistravę Sveik-os Dep-te šie gydytojai (jų dauguma tarnaujdntieji Lietuvos kariuomenėje): Dobkevičius I. — (kar.), Finkelšteinas Ch., Jagminas J. (kar.), Jackūnas Alb. (kar.), Kaganovas J. (pal. iš kar.), Kaganskis L. (pal. iš kar.), Keselis El. (kar.), Križevičius Al. (kar.), Klopotauskienė O. (Malėtuose), Leščiukaitis (kar.), Mey (Kaune), Norkus M. (kar.), Parčauskis K. (Kret. a.), Segalis El. (kar.), Sližys Pr. (kar.), Stančius P. (kar.), Šliupas J. (Šiauliuose), Turbovičienė, Vaitiekūnas Kl. (kar.) ir t.t. Red.).

*) Sulig pilietybės: Lietuvos p. 381, Rusų p. 9, Vok. p. 5, Ukr. 1. **) Dantų gydytojų 160, dantistų 55.

X 1922 metais mirė šie Lietuvos gydytojai:

1. Berenšteinas Šmuelis-Dovidas,
2. Biržiška Antanas,
3. Glikmanas Elijas,
4. Jonikaitis Jonas,
5. Levi Zalkas-Chaimas,
6. Mejerovičius Teodoras,
7. Radionovas Borisas.

X Mirė 1923 m. sausio 39 d. Dr. Petras Tikuišis, praktikavęs Siesikuose (Ukm. ap.).

X Dr. Pr. Sipavičius Resp. Prezidento įsakymu (ž. „Vyr. Žinios“ š. m. kovo 21 d. Nr. 126, eil. 967) paskirtas Vid. Reik. Min.-jos Sveikatos Departamento Direktoriu nuo š. m. sausio mėn 1 dienos.

X Karo gydytojų mobilizacija ir demobilizacija.

Mobilizuojami einant „Medic. farmac. ir veter. personalo mobilizacijos įstatymu“ („Vyr. Žin.“ 1922 m. X. 28 d. Nr. 112, eil. Nr. 883) šie gydytojai:

1. *Babelis Ant.*, iš Triškių (Šiaul. a.);
2. *Gasiūnas Aleks.*, gelžkelių dirbtuvių gyd.;
3. *Januševičius Br.*, iš Šiaulių apskr.;
4. *Krongoldas* Oš., iš Mažeikių.;
5. *Smalstys* Ant.; Ežerėnų apskr. lig-nės gyd.

Paliuosuotas iš kariuomenės gyd. Kaganovas Jos.

X Dr. P. Kalvaitytė, Kauno Lig nės Rentgeno Skyriaus vedėja, š. m. kovo 13 d. grįžo iš užsienio ir pradėjo eiti savo pareigas.

Dr. Kalvaitytė Berlyne studijavo: 1) Virchow'o Lig-ės Rentgeno skyriuje pas prof. Lewi — Dor'ną bendrąją R-diagnostiką, 2) privačiame R-institute (Strahlinstitut) pas D-ra Nagelschmidt'ą giliąją terapiją ir diatermiją, 3) privačioje prof. Bardelebe'no klinikoje gydymą moterų ligų R-spinduliais ir 4) prof. Schloesinger'o klinikoje specialę skrandžio ir žarnų ligų R-diagnostiką.

X Dr. Ben. Zacharinas, Tauragės apskr. gydytojas ir Tauragės apskr. lig-nės vedėjas, išvyko užsienin pasitobulinti medicinoje.

X Dantų gydytojai Ona Biliūnaitė, Jadv. Sutkevičaitė ir Etla Kotleraitė išvyko užsienin.

Sveikatos reikalai.

X Sanatorijos Latvijoj. Latvių darbo ministerija nutarusi įsteigti sanatorijas valstybinių įstaigų tarnautojams. Balandžio 1 d. atidaroma pirma sanatorija, į kurią tilps 40 žmonių. Į ją bus siunčiami tarnautojai su tuberkuliozu pirmoj stadijoj, neurastenija ir silpnakraujyste.

Antra sanatorija atidaroma išimtinai sergantiems plaučių ligomis. Sanatorija steigiama tarp plačių spigliuotų girių.

X Vagystė. Iš lietuvių ligoninės Vilniuje sandėlio pavogta rūbų ir skalbinių už 1.000.000 l. m.

X Gelžkelių Valdybos Sveikatos Skyriaus mėnesinės ligonių skaičiaus žinios už

1923 m. sausio, vasario ir kovo mėn.

	Sausis				Vasaris				Kovo m.			
	Kauno ruožas	Šiaulių ruožas	Radvil. ruožas	visuose ruožuose	Kauno ruožas	Šiaulių ruožas	Radvil. ruožas	visuose ruožuose	Kauno ruožas	Šiaulių rnožas	Radvil. ruožas	visuose ruožuose
Nelaimingi atsitikimai: lengvai sužeisti	74	74	78	226	69	65	157	291	73	119	63	255
Nelaimingi atsitikimai: sunkiai "	1	—	1	2	—	1	1	2	1	—	—	1
Chirurgijos ligos	420	198	86	704	475	166	35	676	429	200	102	731
Vidujinės "	632	297	195	1124	548	210	174	932	526	341	168	1035
Typhus exanthematicus	—	2	—	2	1	5	—	6	—	—	3	3
Typhus recurrens	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Typhus abdominalis	—	3	1	4	1	2	1	4	1	—	—	1
Tuberculosis	7	3	—	10	—	6	—	6	4	4	—	8
Scarlatina	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2
Rauplės	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Cholera	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kitos apkrečiam. ligos	2	—	32	34	—	—	—	2	2	—	87	89
Vaikų ligos	—	1	54	55	1	3	34	38	2	—	60	62
Akių "	69	43	18	130	71	39	96	206	87	67	18	172
Ausų "	28	11	15	54	27	6	26	59	27	11	11	49
Gerklės "	37	33	25	95	38	37	15	90	62	35	23	120
Odos "	74	48	12	134	58	39	30	127	41	45	11	97
Vener. "	6	1	4	11	11	—	47	58	2	4	1	7
Iš viso	1343	714	521	2578	1299	579	620	2498	1253	770	605	2628
Mirė	1	—	1	2	1	3	—	4	—	—	—	—
Gimė	5	—	5	10	2	—	4	6	4	—	5	9
Patalpinta ligoninėse	28	—	17	45	22	—	4	26	11	9	7	27
Paliuosuota nuo užsiėmimo	233	119	59	411	316	115	61	492	165	119	68	352
Patikrinta sveikata	155	88	—	243	122	63	—	185	100	87	—	187

× Griffith Boscawen, Anglų sveikatos ministeris, atsistatydino; jo vieton paskirtas Nevill Chamberlain. (Reuter).

× Maž. Liet. Raudonasis Kryžius papigintomis kainomis pardavinėja Klaipėdos miesto varguoliams mėsą, miltus, žirnius ir kitus maisto produktus.

× Sveik. Dep-tas yra leidęs atidaryti ambulatorijas: 1) Merkinės Žydų Tarbybai ir 2) Utenos žydų Dr-jai „Oze".

× Ligoninę 8 lovų moterims labdarybės tikslu rengia Krakių vienuolynas.

× Patraukta atsakomybėn š. m. sausio vasario mėn. už neteisėtą medicinos praktiką vienas gydytojas ir vienas „šundaktaris".

× Encephalitis lethargica Lietuvoje vis dar tebesiaučia. Sveikatos Dep-te nuo 1923 m. pradžios ligi šiol užregistruota šios ligos 65 atsitikimai, kurių 12 mirė (18, 46 %). Letarginio encefalito susirgimai užregistruota Kaune ir šiuose apskr.: Alytaus, Kedainių, Mažeikių, Panevėžio, Rokiškio, Tauragės ir Ukmergės. Reikia manyti, kad šios ligos susirgimų Lietuvoje ligi šiol turėjo būti beveik dvigubai daugiau negu aukščiau pažymėta, nes daugelis atsitikimų liko neužregistruota arba ir visai nepastebėta.

× Sanitarijos konvencija. Latvijos seimas balandžio 10 d. priėmęs trečiuoju skaitymu sanitarinės konvencijos su Estija, Rusija, Ukraina ir Gudija projektą.

× Maras Indijoje. Indijoje kovo 14 d. buvę priskaityta 9000 susirgimų maru (džuma), iš kurių 8000 pasimirę.

Savivaldybių medicina.

× Iš Kauno m. Valdybos Medic. ir Sanitar Skyr. darbuotės.

Kauno m. Valdybos Medic. ir Sanitar. Skyriaus 1923 met. sausio, vasario ir kovo mėn. yra nuveikta:

	Saus. mėn.	Vasar. mėn.	Kovo mėn.
I.			
1) Padaryta sanitarin. apžiūrėjimų kiemų, viešbučių, valgyklų, maisto produktų krautuvių ir gamyklų ir t. t., viso	3758	3835	4105
2) Už nešvarumus uždėta pabaudų	19	10	11
3) Atrasta netvarka atsitikimuose	480	630	634
II.			
a) Rajoninėse ambulatorijose:			
1) Atsilankė naujų ligonių	960	903	981
2) Kitų pasikartojamųjų atsilankymų buvo. .	1443	1185	1815

3) Visų apsilankymų	2403	2088	2796
4) Padaryta perrišimų	772	763	1242
5) Atsilankė pas ligonius į namus:			
rajoniniai gydytojai kartų	200	238	221
gailestingosios seserys kartų	85	142	131
b) Centralinėj ambulatorijoj:			
1) Akių skyr.: pirmą kartą atsilankė ligonių	148	84	124
pasikartojamai atsilankė ligonių	1046	688	1198
visų apsilankymų	1194	772	1322
2) Ausų, nosies ir gerklės skyriuj:			
pirmą kartą atsilankė ligonių	125	59	99
pasikartojamai „ „	150	168	137
visų apsilankymų buvo	275	227	236
3) Dantų kabinete: pirmą kartą atsilankė lig.	164	140	121
pasikartojamai atsilankė ligonių	307	285	57
visų apsilankymų	471	425	178
Įdėta plombų	68	75	28
Ištraukta dantų . . , ...	121	73	118
c) Kūdikių ir motinų Sveikatos Centras: (Šančiuose, Ryano ligoninė).			
1) Priimta neščių moterų	17	50	90
2) „ kūdikių iki 6 metų	110	138	186
3) „ išviso	127	188	276
4) Visų apsilank. centre (su pasikartojimais)	150	439	740
5) Apsilankymų namuose	97	166	358
6) Papildomo maisto (pieno) duota	17	17	24
7) Neščių moterų priimta nuo 1922. III. 1. .	159	189	206
8) Kūdikių priimta nuo 1922. III. 1 d. . .	791	813	934
d) Paget vardu Kūdikių ir motinų Sveikatos Centras. (Laisvės Aleja Nr. 12).			
1) Priimta kūdikių ir motinų viso	—	203	228
2) Visų apsilankymų Centre (su pasikartojim.)	—	435	369
3) Apsilankymų namuose	—	111	111
4) Pieno išduota literių	—	1976	2507
(Pienas gautas iš „Pieno Lašo“ Draugijos ir išduodamas 3-juose punktuose: Naujajame mieste, Aleksote ir Šančiuose).			
5) Nuo 1922 m. I. 31 d.: a) užregistruota .	—	1418	1468
b) apsilankymų kūdikių ir motinų buvo . .	—	5333	5781
III.			
a) Naujai užregistr. susirg. limpam. lig. viso	27	29	19
iš kurių: vidurių šiltine	8	14	7

dėmėtąja šiltine	16	5	3
visų kitų ligų	3	10	9
b) Patalpinta į ligoninę gydymui miesto lėšomis viso	53	60	36
Sergančių veneros ligomis prostitučių . .	4	10	7
„ „ „ kitų ligonių . .	8	4	1
„ vidurių šiltine	5	11	3
„ dėmėtąja šiltine	2	—	—
„ džiova (plaučių, kaulų, odos). .	6	6	3
„ nelaimingais atsitikimais . . .	5	3	1
„ moterų ligomis	8	6	5
„ įvairiomis ligomis	15	20	16
c) Sanitariniu automobiliu parvežta į ligonines apkrečiamomis ligomis sergančių ligonių .	14	14	7
d) Miesto akušerė suteikė pagalbą gimdanč. .	10	5	8
IV.			
Šunininkas yra sugavęs viso šunų . .	42	51	60
iš praeito mėnesio buvo likę gyvų šunų .	10	4	8
iš kurių: 1) užmušta	46	41	65
2) atiduota savininkams . . .	2	6	3
3) pasilikę gyvų	4	8	—

Medic. ir Sanit. Skyriaus Vedėjas

× Kauno apskr. Savivaldybės 1923 m. sąmatoje numatyta išlaidų 495.538 litų, tame skaičiuje Sveikatos reikalams 48.600 lit., Veterinarijos reikalams 84.000 litų ir Darbo ir Soc. Apsaugos reikalams 35.000 litų.

Sveikatos reikalams taryba nutarė paskirti kiekvienam valsčiui po 1 medicinos feldčerį ir po 1 pribuvėją ir jiems išlaikyti paskirta 39.000 litų. Be to, Raudonojo Kryžiaus ligoninėje pasamdyta tam tikras skaičius nuolatinių lovų, kad apskrities neturtėliai ligos atvejuj būtų gydomi ir pažiūrimi veltui. Tam reikalui paskirta 9,000 lt.

Veterinarijos reikalai.

× Karo veter. gydytojų demobilizacija. Einant „Med., veter. ir farm. personalo mobilizacijos įstatymo“ 8 § u demobilizuoti ir paliuosuoti atsargon šie karo veter. gydytojai: Zigmas Kelpša, Zigmas Mockus ir Pranas Poška.

× Kauno karo veterinarijos ligoninė priima gydymui ir privačių asmenų bei įstaigų gyvulius. Daromos įvairios chirurginės operacijos. Atsiskaitymas valdžios nustatytomis sąlygomis.

× Gyvulių siutimo liga Latvijoje. Latvijoje pastaruoju laiku labai praplito gyvulių siutimo liga. Daugiausia pasiunta raguočiai ir šunys. Liga del blogai pastatytos kovos su susirgusiais gyvuliais labai plečiasi ir pasiutusių gyvulių įkąs-

tų aukų skaičius labai didelis: Vien tik žmonių sukąsta šiais metais apie 130. Šiomis dienomis vienas pasiutęs šuo Rygoj pačiam miesto centre sukandžiojo 15 vaikų, ėjusių iš mokyklos. Kovai su šunimis išleistas parėdymas šaudyti visus palaidus šunis. Latvių spauda šaukiasi į visuomenę padėti vyriausybei kovoje su šia liga, aiškinant sodiečiams pasiutimo ligos pavojų ir būdus su ja kovoti. Kad liga nepereitų Lietuvon, būtų reikalas uždrausti įvežti Lietuvon iš Latviios gyvulius.

× Pasiutę šunys. Apie Pasvalį ir Biržus pastaruoju laiku daug esą pasiutusių šunų ir šie apdraskę jau nemaža žmonių ir gyvulių. Kai kuriuose kaimuose esą net po keletą tos nelaimės ištiktų žmonių. Kaunan atvažiavusieji iš tų apylinkių gydytis žmonės su pasibiaurėjimu pasakoja apie besiplatinančią pasiutimo epidemiią ir nuo jos gręsiantį pavojų. Yra užregistruota apie 70 žmonių, sukandžiotų pasiutusių šunų. (Elta).

× Dotnavos Mokyklos Veterinarijos Kabinetas. Prie Dotnavos Žemės Ūkio mokyklos yra įsteigtas Veterinarijos Kabinetas kurio darbas artimai surištas su dėstomais mokykloje dalykais, būtent: gyvulių anatomija, fiziologija ir veterinarija. Kabineto vedėjas — veter. gyd K. Aleksa.

× Mirė Tauragės apskr. veter. gydytojas Jonas Vanagas.

× Kauno apskr. Savivaldybės 1923 m. sąmatoje numatyta veterinarijos reikalams 84.000 lit., būtent: trims veterinarijos feldšeriams išlaikyti paskirta 5.400 litų, dezinfekcijos priemonėms įsigyti — 9.000 litų ir reikalingiems tame darbe įrankiams įsigyti — 1.500 litų. Be to, apskrities veterinarijos gydytojui paskirta pašalpos, be algos, kurią jis gauna iš valdžios, dar 600 litų metams.

× **Kai kurie statistikos daviniai.**

I. Kariuomenės arklių tarpe 1919—1922 m. siautė šios infekcinės ligos:

	Ligos pavadinimas	apsirgo	Pasveiko	Krito	Panaikinta	Pasiliko	Paliuosuota iš izoliac.
1	Įnosis arba įplaut. (malleus)	301	—	24	257	—	20
2	Influenza	968	906	59	2	1	—
3	Pažandės (aden. equor.). .	1013	980	28	—	5	—
4	Arklių susna (scab. equor.)	2182	2016	116	29	21	—

II. Ūkininkų gyvulių tarpe 1922 metais siautė šios ligos:

1) Įnosėmis arba įplautimu (malleus) apsirgo 78 arkliai, kurie tapo visi panaikinti; už juos duota atlyginimo 335.650 auk. ir 4.979 lit. 50 c.

2) Liežuvio ir kojų ligomis apsirgo 4239 gyv. (raguočių, kiaulių ir avių) 9 apskrityse.

3) Užkrečiam. plaučių uždegimas — 2 punktuose (rag.)

4) Kiaulių limpamos ligos — labai daug.
5) Paukščių „ „ — „ „
6) Gyvulių maras (pestis bovina) pabaigoje 1920 metų:
a) 5 punktuose Širvintų apyg.: apsirgo 101 rag., krito 73, panaik. 28.
b) 2 punktuose Ukmergėje: apsirgo 3 rag., krito 3.

Iš zooinfekc. ligų pavojingos kaimyninėms valstybėms šios: įnosis (malleus), gyvulių maras (pestis bovina), raguočių užkreč. plaučių uždegimas (pl. pneumonia contag. boum) ir kitos.

III. Anot statistikos daviniais, Lietuvoje 1951 m. buvo gyvulių:

didesnių	arklių	376.000	viso 3.680.000
	raguočių	178.000	
	kiaulių.	1.262.000	
	avių	1.262.000	
paukščių	vištų	1.500.000	viso 2.634.000
	žąsų	730.000	
	ančių	404.000	

IV. Kiekvieno didesnio gyvulio globai Valstybės skiriam. 5 c.
Kariuomenėje gi „ „ „ „ „ ligi 12 litų.

V. Lietuvoje veterinarijos gydytojų 49 asm.; vienam jų tenka aptarnauti žemės ploto apie 2.640 kvadr. kilom. ir apie 184.000 didesniųjų gyvulių (be paukščių).

Kitose šalyse šie santykiai taip išrodo:
a) Vokietijoje — veter. gydytojų iki 8000 asm. (felčerių visai nėra), 1 vet. gydytojui pavesta aptarnauti 10 kv. kilom.; visoje valstybėje yra 6 veterinarijos fakultetai.
b) Estijoje — pusiau mažesnėje valstybėje negu Lietuva — veter. gydytojų yra arti 100 asm.; veterinarijos fakultetas vienas.
c) Švedijoje — gyvulių kiek daugiau negu Lietuvoj, o veter. gydytojų 530 asm.
d) Belgijoje — veter. gydytojų yra iki 800 asm.

Doc. Z. Mockus.

Formacijos reikalai.

X Provizoriaus padėjėjo vardui įgyti egzaminai įvyks š. m. gegužės mėn. prie Valstybinės gydytojų egzaminuojamosios komisijos. Prašymai bus priimami Komisijos pirmininko prof. Jurgeliūno ligi š. m. balandžio 15 d. Higienos Institute (Elgėtyno g. Nr 2) kasdien nuo 12 ligi 13 val. Prašymai turi būti rašyti prašytojo ranka ir prie jų pridėti šie dokumentai:

1. mokslo cenzo liūdymas,
2. pažymėjimas ap e atliktą vaistinėje praktiką,
3. rašytas savo ranka curriculum vitae,
4. pilietybės pažymėjimas,
5. dvi fotografiji,

6. Iždinės kvitas įmokėjimo 5 litų Valstybės Iždui, Valstybinės gydytojų egzaminojamosios komisijos įrašų mokesnio (Šis mokesnis atgal negrąžinamas) ir

7. 25 litai gyvais pinigais mokesnio už egzaminus.

Egzaminai prasidės š. m. gegužės m. 2 d. Komisijos Pirmininko nurodytoje vietoje. Visais šių egzaminų reikalais kreiptis į Komisijos Pirmininką virš nurodytomis valandomis.

Aukšt. Mokslo Dep-to Dir. (pas.) L. Volodka.

× Išduota leidimai (privilegijos) steigti aptiekas 1922 metais ir 1923 m. pradžioje, kurios dar nėra patekusios į Aptiekų sąrašą:

Kame?	kokia aptieka?	kam duota privilegija.
1. Kaune	normalė	prov. A. Karaičiui
2. „	„	„ A. Dambrauskui.
3. „	„	„ K. Lapinui.
4. „	„	„ J. Makauskui.
5. „	„	„ V. Vaitekūnui.
6. „	„	Kauno m. Valdybai.
7. Jonavoje, Kauno apskr.	„	prov. T. Sadauskui.
8. Kedainiuose	„	„ J. Kuprevičiui.
9. Kretingoje	„	„ J. Kiliui.
10. Kazlų Rūda, Mariamp. ap.	„	„ J. Švilponiui.
11. Prienuose, „ „	„	„ J. Šliažui,
12. Mažeikiuose	„	Mažeikių ap. Vald.
13. Pasvalyje	„	Biržų-Pasv. „ „
14. Girkalnyje, Ras. ap.	„	prov. H. Šalkauskui.
15. Tauragėje	„	„ J. Dauginui.
16. Pajurėje, Taur. ap.	„	„ J. Rabinovičiui.
17. Debeikiuose, Ūtenos ap.	„	„ K. Paškevičiui.
18. Tauragnuose, „ „	„	„ P. Šimkūnui.
19. Plutiškiuose, Mariamp. ap.	kaimo apt.	prov. pad. S. Vinkleriui.
20. Sasnavoje, „ „	„	prov. pad. V. Malelai.
21. Smilgiuose, Panev. ap.	„	prov. pad. E. Čečkauskui.
22. Šeštakave, „ „	„	prov. T. Kašubai.
23. Šventažeryj, Seinų ap.	„	„ „ B. Dainauskui.
24. Šaukote, Šiaul. ap.	„	prov. pad. A. Mazurui.
25. Vaiguvoje „ „	„	prov. pad. Š. Mejerovičiui.
26. Pagramantyj, Taur. ap.	„	prov. pad. Čekiui.

27. Nevarėnuose, „ „	„	„ „ P. Drevinskui.
28. Vepruose, Ukm. ap.	„	prov. pad. Pr. Višmontui - Vašmantui.

Past. Jau yra įsteigtos aptiekos šiose vietose: Prienuose, Tauragėje, Tauragnuose, Smilguose, Šventažeryj ir Pagramantyj.

Įvairios žinios.

X Sektinas pavyzdys. Tauragės apskr. gydytojas dr. B. Zacharinas š. m. kovo 2 d. išsiuntinėjo visiems Tauragės apskr. medicinos darbuotojams (gydytojams, felčeriams, vaistininkams, akušerėms, ligoninėms, Apskrities ir miesto Valdyboms) paraginimą užsisakyti „Mediciną" 1923 metams.

X D-ra Jonas Kairiūkštis š. m. kovo 25 d. 4 val. po piet Universiteto salėj turėjo viešą paskaitą: „Biologinė etika" (Etikas problema gamtos mokslų filosofija).

X „Gydytojas" 1923 m 2 Nr. Redakcija: Dr. S. Biežis ir Dr. C. K. Cherrys. Leidžia Amerikos liet. daktarų Draugija. Kaina Lietuvoje 1,5 dol. metams. Adresas: 3310 So. Halsted St., Chicago, Ill.

Turinys: 1) Apie ką norėtum sužinot? 2) Dr. F. S. Zurwell. — Prarastas apetitas. 3) Dr. S. Biežis. — Vėžio priežastys. 4) Dr. J. J. Kaškiaučius — Industrialinė Medicina. 5) Dr. J. J. Vitkus. — Šarlatanizmas. 6) Dr. C. K. Cherrys. — „Negyvi" dantys. 7) Dr. S. Zurwell. — Asfikcija. 8) Gydytojai ir visuomenė. 9) Patarimai apsisaugoti influenzos. 10) Klausimai ir atsakymai. 11) Ligos, paeinančios nuo prastų dantų. 11) Ką mūsų skaitytojai sako.

3 num. (Kovas) turinys: 1) Kelias į sveikatą (sanitarės aplinkybės, sveikas kūnas, kūno priežiūra, kūno ir proto užsiėmimai). 2) Dr. J. F. Paulonis — Paprasčiausi trukumai mokyklų vaikuose. 3) Dr. J. T. Vitkus. — Kokliušas. 4) „Suterštas kraujas". 5) Dr. F. S. Zurwell. Staigi mirtis. 6) F. L. I. S. Kaip kūdikis miega? 7) Klausimai ir atsakymai. 8) Ligos, paeinančios nuo prastų dantų.

Aukos.

„Medicinai" paaukavo šie asmens:

1) Prof. J. Bagdonas	10 Lit.
2) „Fraternitas Lithuanica"	100 Lit.
3) Dr. B. Zacharinas mėn. algą už š. m. balandžio mėn. (dar negauta)	220 Lit.

Lietuvos Medicinos, Farmacijos, ir Veterinarijos personalo ir įstaigų sąrašas.

Vid. Reik. Min-jos
SVEIKATOS DEPARTAMENTO
oficialis leidinys.

1922—1923 m.

„Medicinos“ 1923 m. 3 numerio priedas.

LIETUVOS
DANTŲ GYDYTOJŲ
ir
DANTISTŲ
SĄRAŠAS.

Vid. Reik. Min-jos
SVEIKATOS DEPARTAMENTO
oficialis leidinys Nr. 3.

Paaiškinimai.

Po pavardės ir vardo eina paeiliui: gimimo metai, gyvenamoji vieta, tautybė, pilietybė, mokslo išėjimo vieta ir laikas, nuolatinis ar laikinas pažymėjimas verstis praktika.

Trūkstant bet kokių žinių, atatinkamoje vietoje įdėtas brūkšnelis (—).

Sutrumpinimų paaiškinimas.

(Alyt.) — Alytaus apskrities;
(Ežer.) — Ežerėnų apskrities;
(Kauno) — Kauno apskrities;
(Ked.) — Kedainių apskrities;
(Kret.) — Kretingos apskrities;
laik. — laikinas pažymėjimas;
lenk. — lenkas, -ė;
liet. — lietuvis, -ė;
Liet. — Lietuvos pilietis;
(Mar.) — Mariampolės apskrities;
(Maž.) — Mažeikių apskrities;
nuol., *nuolat.* — nuolatinis pažymėjimas;
(Pan.) — Panevėžio apskrities;
(Pasv.-B.) — Pasvalio - Biržų apskrities;
(Ras.) — Raseinių apskrities;
(Rok.) — Rokiškio apskrities;
rus. — rusas, -ė;
(Seinų) — Seinų apskrities;
(Šak.) — Šakių apskrities;
(Šiaul.) — Šiaulių apskrities;
(Taur.) — Tauragės apskrities;
(Telš.) — Telšių apskrities;
(Trakų) — Trakų apskrities;
(Ukm.) — Ukmergės apskrities;
(Uten.) — Utenos apskrities;
(Vilk.) — Vilkaviškio apskrities;
vok. — vokietis, -ė;
žyd. — žydas, -ė.

I.

Dantų gydytojai.

A. Dantų gydytojai, turintieji teisės nuolatos verstis dantų gydymo praktika Lietuvoje.

1. *Abramovičaitė-Jakobsonienė Rachilė*, 1891, Kaunas, žyd., Liet., Varšuvoje 1915.

Bacevičienė — žiūr. *Orlo - Bacevičienė.*
Barienė — žiūr. *Kleinaitė - Barienė.*
Bortkevičienė — žiūr. *Kokšto - Bortkevičienė.*

2. *Braunytė Berta*, 1886, Naumiestis (Šak.), žyd., Liet., Charkove 1916.

Damijonaitienė — žiūr. *Tomkevičaitė-Damijonaitienė.*
Daukšienė — žiūr. *Olekytė-Daukšienė.*
Degutienė — žiūr. *Vienožinskaitė - Degutienė.*

3. *Dočkytė - Elsbergienė Pranė*, 1893, Raseiniai, liet., Liet., Petrograde 1916.
4. *Dugovskaitė - Rainesienė*—, Kaunas, žyd., Liet., Varšuvoje 1914.
5. *Eidels Enta - Leja*, 1892, Kybartai (Vilk.), žyd., Liet., Varšuvoje 1915.

Elsbergienė — žiūr. *Dočkytė - Elsbergienė.*
Elsonienė — žiūr. *Fredbergaitė - Elsonienė.*

6. *Etingas Mauša*, 1889, Biržai, žyd., Liet., Odesoje 1913.
7. *Feigenzonaitė Tilia - Roza*, 1894, Panevėžys, žyd., Liet., Varšuvoje 1912.
8. *Feigenzonaitė - Gutmanienė Berta*, 1882, Palanga, žyd., Liet., Dorpate 1904.
9. *Fredbergaitė - Elsonienė Ester*, 1881, Vilkaviškis, žyd., Liet., Petrograde 1916.
10. *Gecevičaitė - Jankauskienė Filomena*, —, Kiviliai (Kret.), liet., Liet., Petrograde 1914.
11. *Geffen Nechama*, —, Kaunas, žyd., Liet., Charkove 1916.
12. *Ger Dveira*, 1891, Kuršėnai (Šiaul.), žyd., Liet., Charkove 1907.

13. *Glikmanaitė - Šefferienė Taubė*, 1891, Kaunas, žyd., Liet., Varšuvoje 1913.
14. *Goldbergaitė Doba*, 1896, Vilkaviškis, žyd., Liet., Odesoje 1915.
15. *Goldberg Roza*, 1890, Kaunas, žyd., Liet., Varšuvoje 1912.
16. *Gordonaitė - Stoklickienė Polė*, 1894, Mariampolė, žyd., Liet., Varšuvoje 1915
17. *Graurogkienė Stefanija*, 1895, Kaunas, liet., Liet., Petrograde 1916.
18. *Griliches Samuelis*, 1890, Kaunas, žyd., Liet., Varšuvoje 1915.
19. *Gurvič Sorė*, 1894, Mažeikiai, žyd., Liet., Varšuvoje 1914.
Gutmanienė — žiūr. *Feigenzonaitė Gutmanienė*.

20. *Jablonovičienė Feiga*, 1885, Vilkaviškis, žyd., Liet., Petrograde 1907.
Jakobsonienė — žiūr. *Abramovičaitė - Jakobsonienė*.
21. *Jankauskaitė Jadviga*, 1894, Šėta (Ked.), liet., Liet., Petrograde 1916.
Jankauskienė — žiūr. *Gecevičaitė - Jankauskienė*.

22. *Kacenelenbogenaitė Basė*, —, Kaunas, žyd., Liet., Charkove 1917.
23. *Kagan Reveka*, 1894, Seda (Maž.), žyd., Liet., Kijeve 1811.
24. *Kancedek Sorė*, —, Prienai (Mar.), žyd., Liet., Charkove 1916.
25. *Kaporkalei Šimonelis*, 1887, Šilalė (Taur.), žyd., Liet., Dorpate 1915.
Kazickienė — žiūr. *Žodkevičaitė - Kazickienė*.
26. *Kleinaitė - Barienė Šeina*, 1881, Kaunas, žyd., Liet, Petrograde 1906.
27. *Kokšto - Bortkevičienė Marė*, 1884, Patyrėliai (Šiaul.), liet., Liet., Petrograde 1909.
28. *Kromytė Livija*, 1894, Kaunas, liet., Liet., Petrograde 1906.
29. *Kulvietienė Jeva*, 1888, Ukmergė, liet., Liet., Petrograde 1916.

Landau — žiūr. *Traubaitė - Landau*.
30. *Lenson Ida*, 1893, Jonava (Kauno), žyd., Liet., Varšuvoje 1914.
31. *Leparskaitė Leontina*, —, Joniškis (Šiaul.), liet., Liet., Petrograde 1914.
32. *Levitaitė-Mostienė Sorė*, 1892, Telšiai, žyd., Liet., Varšuvoje 1914.

33. *Mankauskienė Sorė*, 1869, Raseiniai, žyd., Liet., Petrograde 1902.
34. *Mates Dobra*, 1893, Kaunas, žyd., Liet., Varšuvoje 1916.
35. *Meklenburgaitė - Plotkinienė Malka*, —, Mariampolė, žyd., Liet., Petrograde 1915.

36. *Mikuckaitė Ona*, —, Kaunas, liet., Liet., Petrograde 1910.
37. *Mizrochaitė Cipė*, 1891, Panevėžys, žyd., Liet., Varšuvoje 1913.
38. *Mostas - Šachno Chaimas*, 1885, Tauragė, žyd., Liet., Charkove 1911.
Mostienė — žiūr. *Levitaitė - Mostienė*.

39. *Nagornienė Viera*, 1892, Kaunas, liet., Liet., Maskvoje 1915.

40. *Olekytė - Daukšienė Kotrina*, 1894, Kaunas, liet., Liet., Maskvoje 1916.
41. *Orlo - Bacevičienė Marija*, 1886, Pušalotas (Pasv. - B.), liet. Liet., Petrograde 1914.
Orlovskienė — žiūr. *Treismanaitė - Orlovskienė*.

42. *Perekšlienė Emilija*, 1876, Panevėžys, liet., Liet., Charkove 1904.
43. *Plotkinas Beras*, 1892, Mariampolė, žyd., Liet., Odesoje 1915.
Plotkinienė — žiūr. *Meklemburgaitė - Plotkinienė*.
44. *Pukelytė Juzė*, 1892, Tytavėnai (Ras.), liet., Liet., Petrograde 1913.

Rainesienė — žiūr. *Dugovskaitė - Rainesienė*.
45. *Roginskienė Genė*, 1886, Kaunas, žyd., Liet., Charkove 1909.

46. *Stefanavičaitė Elena*, 1891, Telšiai, liet., Liet., Petrograde 1913.
Stoklickienė — žiūr. *Gordonaitė-Stoklickienė*.
47. *Strimavičaitė-Žemaitienė Janina*, —, Vilkaviškis, liet., Liet., Varšuvoje 1914.
48. *Stromaitė Dobra*, 1894, Kaunas, žyd., Liet., Varšuvoje 1913.

Šachno — žiūr. *Mostas - Šachno*.
49. *Šalkauskaitė Elena*, 1888, Šiauliai, liet., Liet., Maskvoje 1911.
Šefferienė — žiūr. *Glikmanaitė-Šefferienė*.
50. *Šemferaitė Valerija*, 1890, Panevėžys, liet., Liet., Kijeve 1912.
51. *Šteinaitė Adelė*, —, Kaunas, liet., Liet., Varšuvoje 1913.

52. *Tomkevičaitė - Damijonaitienė Julija*, 1884, Kaunas, liet., Liet., Petrograde 1907.
53. *Traubaitė - Landau Sorė*, 1888, Panevėžys, liet., Liet., Varšuvoje 1911.
54. *Treismanaitė - Orlovskienė Beilė*, —, Pasvalis, žyd., Liet., Varšuvoje 1913.

55. *Varšavčikaitė Leja*, 1895, Kaunas, žyd., Liet., Charkove 1916.
56. *Verbalinskis Samuelis*, 1889, Šiauliai, žyd., Liet., Varšuvoje 1915.

57 *Vienožinskaitė - Degutienė Marė*, 1884, Rokiškis, liet., Liet., Petrograde 1914.
58. *Volockaitė Alma*, 1898, Kaunas, žyd., Liet., Maskvoje 1917.

Žemaitienė — žiūr. *Strimavičaitė - Žemaitienė*.
59. *Žotkevičaitė - Kazickienė Jadviga*, 1896, Vilkaviškis, liet., Liet., Petrograde 1916.

B. Dantų gydytojai, kurie esamomis Sveikatos Depar - te žiniomis neatatinka kai kuriems dantų gydymo praktikos teisių reikalavimams ir turi teisės laikinai verstis dantų gydymo praktika Lietuvoje.

60. *Abromavičius Joselis*, —, Šiauliai, žyd., Liet., Petrograde 1899.
61. *Akabas Šeinė - Gitlė*, 1897, A. Panemunė (Kauno), žyd., Liet., Charkove 1916.
62. *Alperštein Ester*, —, Radviliškis (Šiaul.), žyd., Liet., Varšuvoje 1914.
Altšulienė — žiūr. *Entinaitė-Vaserdam-Altšulienė*.
Andrejevienė — žiūr. *Sokolskaitė-Andrejevienė*.
Averbuchienė — žiūr. *Brevdaitė-Averbuchienė*.

63. *Balošeraitė Chaja*, 1894, Kaunas, žyd., Liet., Charkove 1918.
Balsienė — žiūr. *Masaitytė Balsienė*.
Baronienė—žiūr. *Vendrovskaitė-Baronienė*.
64. *Beker Genė* —, Alytus, žyd., Liet., Varšuvoje 1914.
Berenšteinienė — žiūr. *Gersteinaitė-Berenšteinienė*.
65. *Berkumaitė Pesa*, 1894, Kretinga, žyd., Liet., Varšuvoje 1915.
Binunienė — žiūr. *Šmulovičaitė Binunienė*.
66. *Blochaitė Berta*, —, Kaunas, žyd., Liet., Varšuvoje 1915.
Bojaržinskienė — žiūr. *Rustekaitė-Bojaržinskienė*.
67. *Boner Rachilė*, 1895, Kelmė (Ras.), žyd., Liet., Dorpate 1914.
68. *Boriutė Chvilivickienė*—,—. Alytus, žyd., Liet., Petrograde 1918.
69. *Brevda Dovidas Mauša*, 1884, Šiauliai, žyd., Liet., Varšuvoje 1913.
70. *Brevdaitė Mina*, 1896, Viekšniai (Maž.), žyd., Liet., Odesoje 1918.
71. *Brevdaitė Reveka*, 1899, Vilkaviškis, žyd., Liet, Odesoje 1921,
72. *Brevdaitė-Averbuchienė Malka*, 1895, Vilkaviškis, žyd., Liet.. Varšuvoje 1915.

73. *Cemachovičius Salemonas*, 1889, Kretinga, žyd., Liet., Dorpate 1913.
74. *Chmelevskaitė - Jafienė Reveka*, 1885, Kaunas, žyd., Liet., Charkove 1907.
Chvilivickienė — žiūr. *Boriutė-Chvilivickienė*.
75. *Cindelis Jankelis*, 1893, Rokiškis, žyd., Liet., Kazaniuje 1917

Cerkeliūnienė — žiūr. *Prapuolenytė-Čerkeliūnienė.*

Dembovskienė — žiūr. *Ziskindaitė-Dembovskienė.*
76. *Druk Ester,* 1894, Panevėžys, žyd., Liet., Varšuvoje 1912.

77. *Entinaitė-Vaserdam-Altšulienė Marija,* 1891, Kaunas, žyd., Liet., Varšuvoje 1913.
78. *Epel Lina* 1893, Kaunas, žyd., Liet., Charkove 1918.
Epšteinienė — žiūr. *Rudnaitė-Epšteinienė.*
79. *Etingaitė Genė-Reizel,* 1893, Biržai (Pasv.-B.), žyd., Liet., Saratove 1919.
80. *Etkinaitė Ita-Freida,* 1895, Kaunas, žyd., Liet., Novorosiiske 1916.
81. *Etkinaitė Šerel,* 1899, Kaunas, žyd., Liet., Odesoje 1919.

82. *Falko Garb Reveka,* 1887, Ukmergė, žyd., Liet., Charkove 1908.
Fink — žiūr. *Rotštein-Fink..*
Fišmanienė — žiūr. *Rozenbergaitė Fišmanienė.*
83. *Fogelevičaitė Roza,* 1890, Ukmergė, žyd., Liet., Varšuvoje 1914.
Frank — žiūr. *Gen-Frank*
84. *Fridlender Ita-Riva,* 1894, Šiauliai, žyd., Liet., Varšuvoje 1916.
85. *Fridmanaitė Raisa,* 1897, Panevėžys, žyd., Liet., Petrograde 1917.

Garb — žiūr. *Falko Garb.*
86. *Garberis Jokūbas,* 1891, Šiauliai, žyd., Liet., Petrograde 1919.
87. *Garfinkelaitė Etel,* 1898, Kaunas, žyd., Liet., Jekaterinoslave 1919.
88. *Gen Frank Meri,* —, Mariampolė, žyd., Liet., Kijeve 1912.
89. *Geršteinaitė-Bernšteinienė Balbina,* 1877, Kaunas, liet., Liet., Charkove 1909.
90. *Gocaitė Liba,* 1892, Kaunas, žyd., Liet., Jekaterinoslave 1919.
91. *Gocaitė Mirel,* 1891, Kaunas, žyd., Liet., Jekaterinoslave 1919.
92. *Grimbergaitė Leja,* 1896, Žasliai (Trakų), žyd., Liet., Odesoje 1917.
Grimbliatienė — žiūr. *Mirkiniutė-Grimbliatienė.*
93. *Grinberg Zlata,* 1894, Žiežmariai (Trakų), žyd., Liet., Odesoje 1916.
94. *Gurvičius Dovidas,* 1894, Ukmergė, žyd., Liet., Varšuvoj 1915.
95. *Gutšteinytė-Švarcienė Esfira,* 1892. Kaunas, žyd., Liet., Petrograde 1912.

Jafienė — žiūr. *Chmelevskaitė-Jafienė.*
96. *Jučaitė Ona,* 1896, Svedasai (Rok.), liet., Liet., Petrograde 1917.

97. *Kacenelensonienė Eugenija-Gitel,* 1887, Aukštadvaris (Trakų), žyd., Liet., Varšuvoje 1913.

98. *Kaganaitė Sorė*, 1890, Kaunas, žyd., Liet., Charkove 1915.
99. *Kapelmanaitė Civė-Leja*, 1898, Naumiestis (Šak.), žyd., Liet., Charkove 1916.
100. *Kapelmanaitė Viera*, 1899, Gelvonys (Ukm.), žyd., Liet., Charkove 1917.
101. *Kaplan Grunia*, 1893, Panevėžys, žyd., Liet., Varšuvoje 1915.
102. *Kaplanskienė Efra-Chaja-Gita*, 1887, Šilalė (Taur.), žyd., Liet., Varšuvoje 1914.
103. *Kibirkštaitė Adelė*, —, Dusetos (Ežer.), liet., Liet., Petrograde 1917.
104. *Kliačko Gitlė*, 1897, Šiauliai, žyd., Liet., Charkove 1917.
105. *Kliačko Malka*, 1895, Šiauliai, žyd., Liet., Charkove 1917.
106. *Kocin Šeina-Taubė*, 1893, Panevėžys, žyd.. Liet., Varšuvoje 1913.
Kovalskienė — žiūr. *Lukaševičaitė-Kovalskienė*.

107. *Langlebenaitė Chana*, — ,Kaunas, žyd., Liet., Varšuvoje 1914.
108. *Levin Sorė*, 1896, Šakiai, žyd., Liet., — —.
109. *Levinaitė-Lurjienė Chaja*, 1895, Vilkaviškis, žyd., Liet., Charkove 1918.
110. *Levinas Aronas*, 1891, Anykščiai (Ūten.), žyd., Liet., Odesoje 1915.
Levitanienė — žiūr. *Rabinovičaitė-Levitanienė*.
111. *Liudvinovskaitė Chaja-Basė*, 1893, —, žyd., Liet., Charkove 1916.
112. *Lukaševičaiiė-Kovalskienė*—, 1898, Šilava (Ras.), liet., Liet., Odesoje 1921.
113. *Lurje Dovidas*, 1888, Simnas (Alyt.), žyd., Liet., Varšuvoje 1912.
Lurjienė — žiūr. *Levinaitė-Lurjienė*.

114. *Macas Ovsei*, 1891, Kalvarija (Mar.), žyd., Liet., Varšuvoje 1914.
115. *Margoliutė-Šlemovičienė Liba*, 1895, Panevėžys, žyd., Liet., Varšuvoje 1916.
116. *Mark Genė-Rivka*, —, Šiauliai, žyd., Liet., Odesoje 1916.
117. *Masaitytė-Balsienė Ona*, 1892, Kaunas, liet., Liet., Petrograde 1916.
118. *Meller Chana*, 1896, Panevėžys, žyd., Liet., Kazaniuje 1917.
119. *Meraitė Berta*, 1896, Ūtena, žyd., Liet., Varšuvoje 1913.
Michnauskienė — žiūr. *Petraškevičaitė-Michnauskienė*.
120. *Milner Šeinė-Libė*, 1897, Kretinga, žyd., Liet., Odesoje 1916.
121. *Milneris Kiselis-Joselis*, 1893, Rokiškis, žyd., Liet., Petrograde 1914.
122. *Mirkiniutė-Grimbliatienė Chaja*, 1896, Kaunas, žyd., Liet., Odesoje 1915.

123. *Norinberčik Leja*, 1889, Biržai (Pasv.—B.), žyd., Liet., Varšuvoje 1911.

124. *Odesaitė Bliuma*, 1892, Telšiai, žyd., Liet., Varšuvoje 1914.

125. *Paulauskytė Alina*, 1886, Kaunas, liet., Liet., Petrograde 1914.
126. *Petraškevičaitė-Michnauskienė*—, 1891, Panevėžys, liet., Liet., Dorpate 1916.
127. *Prapuolenytė-Čerkeliūnienė Sofija*, 1892, Raseiniai, liet,, Liet,, Petrograde 1914.

128. *Rabinovičaitė Feiga*, —, Kaunas, žyd., Liet., Varšuvoje 1914.
129. *Rabinovičaitė Gesė*, 1895, Kedainiai, žyd., Liet., Varšuvoje1914.
130. *Rabinovičaitė Šeina*, 1896, Plungė (Telš.), žyd., Liet., Charkove 1917.
131. *Rabinovičaitė-Levitanienė Šorė-Etil*, 1890, Kaunas, žyd., Liet., Varšuvoje 1911.
132. *Ritenbergaitė Elena*, 1894, Kaunas, žyd., Liet., Maskvoje 1918.
133. *Rotštein-Fink Pesa*, 1892, Mariampolė, žyd., Liet., Varšuvoje 1911.
134. *Rozenbergaitė-Fišmanienė Eugenija*, 1893, Kauno apskrit., žyd., Liet., Varšuvoje 1913.
135. *Rudnaitė-Epšteinienė Malka*, 1893, Šeduva (Pan.), žyd., Liet., Odesoje 1916.
136. *Rustekaitė-Bojaržinskienė Stanislava*, 1894, Šiauliai, žyd., Liet., Kijeve 1920.

137. *Simonovas Mordchelis*, 1890, Jurbarkas (Ras.), žyd., Liet., Odesoje 1915.
138. *Slonimskaitė Mina*, —, Mariampolė, žyd., Liet., Petrograde 1916.
139. *Sokolskaitė-Andrejevienė Olga*, 1880, Kaunas, žyd., Liet., Maskvoje, 1902.
140. *Solovei Abraomas-Zalmanas*, 1889, Skuodas (Kret.), žyd., Liet., Dorpate 1915.

141. *Ščepanavičaitė Marė*, 1890, Kaltinėnai (Taur.), liet., Liet., Petrograde 1911.
Šlemovičienė — žiūr. *Margoliutė-Šlemovičienė*.
142. *Šmulovičaitė-Binunienė*—, 1888, Panevėžys, žyd., Liet., Varšuvoje 1912.
143. *Šneideraitė Chaja*, 1898, Kaunas, žyd., Liet., Jekaterinoslave 1919.
144. *Špejerytė-Urbachienė Šifra*, 1880, Kaunas, žyd., Liet., ——.
145. *Štein Šifra*, 1894, Kaunas, žyd., Liet., Varšuvoje 1914.
Švarcienė — žiūr. *Gutšteinytė-Švarcienė*.
146. *Švarcmanaitė Chaja*, 1894, Pasvalys, žyd., Liet., Novorosiiske 1917.
147. *Švarcmanaitė Pesa-Taubė*, 1892, Kaunas, žyd., Liet., Jekaterinoslave 1920.

148. *Tete-Volpe Ita*, 1881, Šiauliai, žyd., Liet., Dorpate 1909.
149. *Todes Pesa*, 1892, Panevėžys, žyd., Liet., Varšuvoje 1912.

Urbachienė — žiūr. *Špejerytė-Urbachienė.*

150. *Veic Sima-Reiza*, 1896, Panevėžys, žyd., Liet., Charkove 1917.
151. *Velbutaitė Stanislava*, 1892, Kaunas, liet., Liet., Dorpate 1915.
152. *Vencius Vladas*, 1891, Kaunas, liet., Liet., Amerikoje 1919.
153. *Vendrovskaitė Baronienė*—, 1891, Kaunas, žyd., Liet., Varšuvoje 1912.
154. *Vilenskaite Rocha-Leja*, 1892, Simnas (Alyt.), liet., Liet., Odesoje 1916.

Volpe — žiūr. *Tete-Volpe.*

155. *Zeligman Reveka*, 1892, Kupiškis (Pan.), žyd., Liet., Varšuvoje 1911.
156. *Ziskindaitė Dembovskienė Nachama*, 1894, Naumiestis (Šak.), žyd., Liet., Varšuvoje 1915.

II.

Dantistai.

Aronovičienė — žiūr. *Gurvičaitė-Aronovičienė.*

1. *Bermanienė Sofija*, —, Kaunas, žyd., Liet., Charkove 1906, *laik.*
2. *Biliūnaitė Ona*, 1893, Akmenė (Maž.), liet., Liet., ——, *laik.*
3. *Cimkovskaitė Raisa*, 1887, Seirijai (Alyt.), žyd., Liet., Kazaniuje 1902, *laik.*
4. *Elkes Chazė*, 1883, Kaunas, žyd., Liet., Charkove 1905, *nuol.*
5. *Elkes Debora*, —, Kaunas, žyd., Liet., Varšuvoje 1915, *laik.*
6. *Epšteinaitė-Rufienė Berta*, 1879, Kaunas, žyd., Liet., Kijeve 1900, *laik.*
7. *Feigenzonaitė-Kacenelenbogenienė Musė*, 1879, Panevėžys, žyd., Liet., Charkove 1906, *nuolat.*
8. *Funtas Leonas*, 1879, Kaunas, žyd., Liet., Kijeve 1899, *laik.*
9. *Galberštatas Chackelis*, 1879, Ūtena, žyd., Liet., Kijeve 1903, *nuolat.*
10. *Gandin Chaja*, 1881, Panevėžys, žyd., liet., Dorpate 1897, *nuol.*
11. *Gelfandas Samuelis*, 1882, Viekšniai (Maž.), žyd., Liet., Kijeve 1903, *laik.*
12. *Ginsbergas Mordchelis*, 1877, Kaunas, žyd., Liet., Charkove, 1908, *nuolat.*
13. *Glikmanas Ruvinas*, 1875, Kaunas, žyd., Liet., Dorpate 1900, *nuolat.*
14. *Gurvičaitė-Aronovičienė Minucha*, —, žyd., Liet., Varšuvoje 1914, *laik.*
15. *Idelzonas Šmerelis*, —, Žagarė (Šiaul.), žyd., Liet., Dorpate 1896, *nuolat.*
16. *Irlikis Juozas*, 1882, Obeliai (Rok.), liet., Liet., Petrograde 1914, *laik.*

Kacenelenbogenienė — žiūr. *Feigenzonaitė-Kacenelenbogenienė.*

17. *Kaganienė Daša*, 1883, Luokė (Telš.), žyd., Liet., Kijeve 1914, *nuolat.*
18. *Kapuler Chaja*, —, Linkuva (Šiaul.), žyd., Liet., Charkove 1905, *laik.*
19. *Karpelienė Chana*, 1875, Kaunas, žyd., Liet., Charkove 1893, *laik.*
20. *Kopciovskis Boruchas*, 1875, Butrimonys (Alyt.), žyd., Liet., Charkove 1903, *laik.*
21. *Lampe Feiga*, 1887, Sėda (Maž.), liet., Liet., Kijeve 1906, *nuol.*
22. *Lipšicaitė Braina*, 1883, Raseiniai, žyd., Liet., Petrograde 1904, *nuolat.*
23. *Lubockaitė-Šlapoberskienė*—, —, Kaunas, žyd., Liet., Charkove 1901, *laik.*
24. *Macas Celeris*, —, Jonava —, (Kauno), žyd., Liet., Dorpate 1894, *nuolat.*
25. *Mackelis Srulis-Mauša*, 1879, Varniai (Telš.), žyd. Liet., Dorpate 1905, *nuol.*
26. *Matusevičius Zalmanas*, 1870, Krakės (Ked.), liet., Liet., Charkove 1901, *laik.*
27. *Minichas Evaldas*, 1874, Telšiai, vok, Liet., Dorpate 1897, *nuolat.*
28. *Monasevičaitė Raisa*, 1884, Jurbarkas (Ras.), žyd., Liet., Charkove 1903, *nuolat.*
29. *Petrauskas Adolfas*, 1864, Kupiškis (Pan.), liet., Liet., Kijeve 1900, *nuolat.*
30. *Posvianskis Izaokas*, —, Kaunas, žyd., Liet., Kijeve 1902, *laik.*
31. *Putvinskaitė-Žmuidzinavičienė* —, 1878, Kaunas, liet., Liet., Kazaniuje 1903, *nuolat.*
32. *Rabinovičius Grigorius*, —, Kaunas, žyd., Liet., Kazaniuje 1902, *laik.*
33. *Rafas Mauša*, 1866, Panevėžys, žyd., Liet., Kijeve 1899, *nuol.*
34. *Raichelis Berkas*, —, Joniškis (Šiaul.), žyd., Liet., Charkove 1904, *nuolat.*
35. *Rainesaitė-Slimakovskienė Dveira*, 1878, Kaunas, žyd., Liet., Kazaniuje 1903, *laik.*
36. *Rechesaitė-Švarcienė Debora*, 1875, Kaunas, žyd., Liet., Petrograde 1894, *nuolat.*
37. *Reuttas Boleslavas*, 1869, Panevėžys, lenk., Liet., Charkove 1891, *laik.*
38. *Rikleris Mozes*, 1880, Jurbarkas (Ras.), žyd., Liet., Charkove 1904, *laik.*
39. *Rufas Jokūbas*, 1875, Kaunas, žyd., Liet., Kijeve 1900, *laik.*
Rufienė — žiūr. *Epšteinaitė-Rufienė.*
40. *Sajetas Jankelis*, 1859, Virbalis (Vilk.), žyd., Liet., Dorpate 1894, *laik.*

Slimakovskienė — žiūr. *Rainesaitė-Slimakovskienė.*
41. *Spurgis Antanas*, 1866, Berevičiai (Trakų), liet., Liet.. Kijeve 1901, *nuolat.*
42. *Stolovas Notelis*, —, Tauragė, žyd., Liet., Charkove 1903, *nuolat.*
43. *Šablovskis Ignas*, 1861, Kaunas, liet., Liet., Petrograde 1892, *nuolat.*
44. *Šeimes Chaimas-Aronas*, 1878, Kaunas, žyd., Liet., Kijeve 1904, *nuolat.*
Šlapoberskienė — žiūr. *Lubochaitė-Šlapoberskienė.*
Šlomenzon — žiūr. *Volpe-Šlomenzon.*
45. *Šmigolskis Danielis*, —, Lazdijai (Seinų), liet., Liet., Charkove 1903, *laik.*
Švarcienė — žiūr. *Rechesaitė-Švarcienė*,
Švarcienė — žiūr. *Vinogradovaitė-Švarcienė.*
46. *Traubaitė Reba*, —, Ežerėnai, žyd., Liet., Varšuvoje 1904, *nuolat.*
47. *Tverje Jankelis-Berelis*, 1869, Kaunas, žyd., Liet., Dorpate 1891, *laik.*
48. *Urizonaitė Sofija*, —, Vilkaviškis, žyd., Liet., Charkove 1904, *laik.*
49. *Vinogradovaitė-Švarcienė Golda*, —, Kaunas, žyd., Liet., Petrograde 1904, *nuolat.*
50. *Volpe Malka*, 1879, Žagarė (Šiaul.), žyd., Liet., Kazaniuje 1902, *nuolat.*
51. *Volpe-Šlomenzon Rachilė*, 1876, Žagarė (Šiaul.), žyd., Liet., Kazaniuje 1902, *laik.*
52. *Vulfovičius Chaimas*, 1867, Kedainiai, žyd., Liet., Kijeve 1899, *laik.*
53. *Zilberis Michelis*, 1875, Šiauliai, žyd., Liet., Kijeve 1904, *laik.*
54. *Ziskindas Dovidas*, 1885, Šiauliai, žyd., Liet., Charkove 1903, *nuolat.*
55. *Zivas Urlichas*, 1880, Raseiniai, žyd., Liet., Dorpate 1903, *laik.*

Žmuidzinavičienė — žiūr. *Putvinskaitė-Žmuidzinavičienė.*

(pasirašė) *Dr. B. Sipavičius*
Departamento Direktorius.

(pasirašė) *Gyd. V. Juškys*
L. e. p. Medicinos Skyriaus Viršininko.

Kaunas,
1923 m. kovo 1 d.

Lietuvos Veterinarijos gydytojų ir Veterinarijos įstaigų sąrašas.

Paaiškinimai.

Po pavardės ir vardo eina paeiliui: gimimo metai, gyvenamoji vieta, tautybė, pilietybė, mokslo išėjimo vieta ir laikas, tarnyba.

Kam tarnyba nepažymėta, tas skaitosi laisvai praktikuojančiu.

Trūkstant bet kokių žinių, atatinkamoje vietoje stovi brūkšnelis (—).

Sutrumpinimų paaiškinimas:

Ap., apskr. — apskrities;
Alyt. — Alytaus;
bakt. — bakteriologijos;
Dir. — Direktorius, -iaus;
doc. — docentas;
Ežer. — Ežerėnų;
gyd. — gydytojas;
Karo žin. — Karo žinyboje;
Ked. — Kedainių;
Kret. — Kretingos;
lenk. — lenkas;
liet. — lietuvis;
Liet. — Lietuvos pilietis;
lig. — ligoninės;
L. Univ. Med. fak-to Veter. sk. — Liet. Universiteto Medicinos fakulteto Veterinarijos skyriaus;
m. — miesto;
Mar. — Mariampolės;
Maž. — Mažeikių;
Panev. — Panevėžio;
pad. — padėjėjas;
prof. — profesorius;
Ras. — Raseinių;
Rok. — Rokiškio;
Seinų — Seinų;
sk. — skyriaus;
Šak. — Šakių;
Šiaul. — Šiaulių;
Šveic. — Šveicarijos pilietis;
Taur. — Tauragės;
Telš. — Telšių;
Ukm. — Ukmergės;
Uten. — Utenos;
veter. — veterinarijos;
Vilk. — Vilkaviškio;
virš. — viršininkas;
vok. — vokietis;
Vok. — Vokietijos pilietis;
Ž. Ū. ir V. T. Min-jos — Žemės Ūkio ir Valstybės Turtų Ministerijos;
žyd. — žydas.

A.

Veterinarijos įstaigos.

I

Žemės Ūkio ir Valstybės Turtų Ministerija.

Veterinarijos Inspekcija.

Vyr. Veter. Inspektorius — prof. L. Gogelis;
Specialistas I rūš. — veter. gyd. Aleks. Poklevskis-Kozel.

Veter. bakteriologijos stotis (Marvoje pas Kauną).

Direktorius — prof. Leonas Gogelis;
Dir. padėjėjas — veter. gyd. Jurgis Sabaliauskas;
Laborantas — veter. med. d-ras Karolis Hoefflin.

II

Krašto Apsaugos Ministerija.

Karo Veterinarijos Skyrius.

Viršininkas — veter. gyd. vyr. leit. Sergijus Brazys;
Virš. padėjėjas — veter. gyd. pulk. leit. Petras Mironas;
Farmacijos dalies vedėjas — proviz. Juozas Indrašius.

Karo Veterinarijos Ligoninė.

Vyresnysis veter. gyd. — kap. Pranas Kvedaras;
Jaunesnysis „ „ — Vincas Ambraževičius;
„ „ „ — Stasys Jaroševskis;
Bakteriolog. Kabineto vedėjas—vet. gyd. pulk. leit. Jonas Bielkevičius.

B.

Veterinarijos gydytojai.

1. *Aleksa Konradas*, —, Dotnava (Ked.), liet., Liet., Varšuvoje —, Dotnavos Žemės Ūkio mok. mokytojas.
2. *Aleksandravičius Dominikas*, 1869, Zypliai (Šak. ap.), liet., Liet., Dorpate 1897, Šakių ap. veter. gyd.
3. *Ambraževičius Vincas*, 1882, Karo žin., liet., Liet., Varšuvoje 1910, Karo Veter. lig. jaun. veter. gyd.
4. *Bielkevičius Jonas*, 1871, Karo žin., liet., Liet., Dorpate 1898, Karo Veter. lig. bakter. kab. ved.
5. *Brazys Sergijus*, 1888, Karo žin., liet., Liet., Dorpate 1917, Karo Veter. Sk. virš.
6. *Brundza Andrius*, 1872, Mariampolė, liet., Liet,, Dorpate 1908, Mar. ap. veter. gyd.
7. *Bulota Jonas*, 1855, Karo žin., liet.. Liet., Petograde 1882, priskirtas prie Krašto Ap Min-jos Gener. štabo.
8. *Butkevičius Juozas*, 1882, Kaunas, liet., Liet., Dorpatę 1908, Kauno m. veter. gyd.
9. *Daugirdas* —, —, Mažeikių ap., liet., Liet., Dorpate —.
10. *Gano Viktoras*, 1883, Mažeikiai, liet., Liet., Kazaniuje —, Maž. ap. veter. gyd.
11. *Gediminas Jonas*, 1893, Alytus, —, Liet., Maskvoje —, Alyt. ap veter. gyd.
12. *Gogelis Leonas*, 1869, Kaunas, liet., Liet., Dorpate 1903, L. Univ. Med. fak-to Veter. sk. prof., Veter. bak. stoties dir. ir Žem. Ūkio ir Valst. Turtų Min-jos Vyr. Veter. Inspektorius.
13. *Hoefflin Karolis*, 1895, Kaunas (Marvoje), vok., Šveic., Berne 1921, Veter. bakt. stoties laborantas.
14. *Jakimavičius Jonas*, 1889, Karo žin., liet., Liet., Varšuvoje 1912.
15. *Jaroševskis Stasys*, 1894, Karo žin., lenk., Liet., Varšuvoje 4 kursus, Karo Veter. lig. jaun. veter. gyd.
16. *Jašinskas Konstantinas*, 1875, Vilk. apskr., liet., Liet., Dorpate —, Vilk. ap. veter. gyd.

17. *Jurevičius Zigmas*, 1889, Karo žin., liet., Liet., Varšuvoje 1915.

18. *Kancleris-Drapas Justinas*, 1890, Karo žin, liet, Liet., Varšuvoje 1917.
19. *Kelpša Zigmas*, 1882, —, liet., Liet., Dorpate —.
20. *Kognovickis Vincas*, 1901, Kaunas, lenk., Liet., Dorpate —, Kauno ap. veter. gyd.
21. *Kosarskis Bronius*, 1874, Panevėžys, liet., Liet., Dorpate 1918, Panev. ap. veter. gyd.
22. *Krasauskas Antanas*, 1893. Karo žin., liet., Liet., Varšuvoje 1918
23. *Kutrevičius Jurgis*, 1871, Ežerėnai, liet., Liet., Dorpate —, Ežer. ap. veter. gyd.
24. *Kvedaras Pranas*, 1889, Karo žin., liet., Liet., Varšuvoje 1914, Karo Veter. lig. vyr. veter. gyd.

25. *Levinas* —, —, Ukmergė, žyd., Liet., — —.
26. *Lopas Laurynas*, 1878, Šiauliai, liet.. Liet, Dorpate 1911, Šiaul. ap. veter. gyd.
27. *Lucas Oskaras*, 1887, Karo žin, liet., Liet., Dorpate 1911.

28. *Mandžejevskis Stanislovas*, 1881, Kedainiai, lenk., Liet., Charkove 1907, Ked. ap. veter. gyd.
29. *Mikšys Peliksas*, 1892, Kaunas, liet., Liet., Varšuvoje 1916, Seimo atstovas.
30. *Milaknis Jonas*, 1882, Ūtena, liet., Liet., Kazaniuje —, Ūten. ap. veter. gyd.
31. *Mironas Pranas*, 1872, Karo žin., liet., Liet., Dorpate 1901, Karo Veter. Sk. virš-o pad.
32. *Mockus Zigmas*, 1878, Kaunas, liet., Liet., Dorpate —. L. Univ. Med. Fak-to Veter. Sk. doc.

33. *Nastopka Petras*, 1871, Biržai, liet., Liet., Dorpate 1896, Pasv. B. ap. veter. gyd.
34. *Neef Jonas*, 1891, Rokiškis, vok., Vok., Gessene 1914, Rok. ap. veter. gyd.
35. *Nonevičius Elijošius*, 1863, Kaunas, liet., Liet. Dorpate 1889, veter. mag., epizootijos veter. gyd.

36. *Poklevskis-Kozel Aleksandras*, 1873, Kaunas, lenk., Liet., Charkove 1897, Ž. Ū. ir V. T. Min-jos Veter. Inspekcijos I rūš. veter. gyd. specialistas.
37. *Poška Pranas*, 1893, —, liet., Liet., Dorpate —.

38. *Sabaliauskas Jurgis*, 1859, Kretinga, liet., Liet., Dorpate 1885, Veter. bakter. stoties dir. pad.
39. *Sikeris Bronius*. 1887, Karo žin., liet., Liet., Dorpate 1915.
40. *Skačkauskas Alfonsas*, 1878, Karo žin., liet., Liet., Dorpate 1908.

41. *Šalkauskis Jurgis*, 1859, Kretinga, liet., Liet., Dorpate 1885, Kret. ap. veter. gyd.
42. *Šniukšta Pranas*, 1875, Telšiai, liet., Liet., Dorpate 1900, Telšių ap. veter. gyd.
43. *Šukšta Jonas*, 1863, Ukmergė, liet., Liet., Dorpate 1888, Ukm. ap. veter. gyd.
44. *Šukšta Juozas*, 1854, Raseiniai, liet., Liet., Petrograde 1882, Ras. ap. veter. gyd.

45. *Trumpis Kazys*, 1890, Karo žin., liet., Liet., Dorpate 1917.
46. *Tvarijanavičius Vincas*, 1862, Kaišiadorys (Trakų ap.), liet., Liet., Dorpate 1890, Trakų ap. veter. gyd.

47. *Valentas Antanas*, 1872, Karo žin., liet., Liet , Kazaniuje 1896.
48. *Veitas Matas*, 1870, Šiauliai, liet., Liet., Charkove 1896, Šiaul. ap. veter. gyd.
49. *Vyšniauskas Juozas*, 1883, Lazdijai, lenk., Liet., Dorpate 1911, Seinų ap. veter. gyd.

40. *Žakevičius Romualdas*, 1870, Kaunas, liet., Liet., Dorpate 1900, Kauno m. Savivaldybės veter. gyd. (prie miesto skerdyklos).

Lietuvos

Sveikatos įstaigų
ir
Medicinos mokymo įstaigų,
o taipgi
jų personalo
sąrašas.

Sutrumpinimų paaiškinimai.

Akuš. — akušerijos;
apskr. — apskrities;
asist. — asistentas;
bakt. — bakteriologijos;
Bend-ės — bendruomenės;
C. V. V. — Centralis Valdžios Vaistų;
chem. — chemijos;
chir. — chirurgijos;
dal. — dalies;
Dep-to — Depa tamento;
dir. — direktorius;
doc.—docentas;
dr., d ras — daktaras;
e. ord. / extraord. — ekstraordinaris;
e. p. — einąs pareigas;
gen., gener. — generolas;
ginek. — ginekologijos;
gyd. — gydytojas;
g vė — gatvė;
infekc. — infekcinių;
išlaik. — išlaikoma;
ypat. — ypatingiems;
jaun.—jaunesnysis;
kab. — kabinetas;
kap. — kapitonas;
kat. — katedrai;
kons. — konsultantas;
leit. — leitenantas;
lig. — ligonių;
lig-ė, -ės — ligoninė, -ės;
L. Raud. Kr. Dr-ja—Liet. Raudonojo Kryžiaus Draugija;
m. — miesto;
mag.—magistras;
med.—medicinos;
ord. — ordinatorius;
pad. — padėjėjas;
priv. — privati nuosavybė;
prof. — profesorius;
prov. — provizorius;
pulk. — pulkininkas;
reik. — reikalams;
san. — sanitarijos;
Sav-ės — Savivaldybės;
sk, skyr. — skyrius, -iaus;
Sveik. — Sveikatos;
tel. — telefonas;
terap. — terapijos;
vald. — valdininkas;
valst. — valstybinis, -ė;
valšč.— valsčiaus;
ved. — vedėjas;
vener. — veneros;
vet., veter.— veterinarijos;
vid. — vidaus, -vidujinių;
vyr. — vyresnysis.

A.

Vidaus Reikalų Ministerija.

I.

Sveikatos Departamentas.

(Kaunas, Maironio g-vė Nr. 11).

Departamento Direktorius — *d-ras Bronius Sipavičius.*
Dep-to Vice-direktorius — *d-ras V. Mingailytė-Tumėnienė.*
Vyr. ypat. reik. vald. gydytojas — *d-ras Leizeris Epšteinas.*

Medicinos skyrius.

E. p. Medicinos skyr. viršininko — *d-ras Vyt. Juškys.*
Medicinos skyr. dal. ved. — Monika Buzelytė.
„ „ sekretorius — Eugenija Kudirkytė.

Sanitarijos skyrius.

E. p. Sanitarijos skyr. viršininko — *d-ras V. Mingailytė-Tumėnienė.*
Epidemijos dal. ved. — Aleksandra Kaupelytė.
Sanitarijos „ „ — Stefanija Bugailienė.
Sanitarijos skyr. sekretorius — Elena Urbonaitė.
Dezinfektorius-Instruktorius — Jonas Milaševičius.
Pasiuntinys — Jokūbas Jakubčinskas.

Farmacijos skyrius.

Farmacijos skyr. viršininkas — *Prov. Antanas Karaitis.*
„ „ revizorius — prov. Mykolas Kuprevičius.
„ „ dal. ved. — prov. pad. Julius Stašenis.
„ „ sekretorius — Konstancija Brazytė.
„ „ „ — Veronika Arnastauskaitė.

Departamento kanceliarija.

Dep-to kanceliarijos ved. — (neužimta).
Statistikos dal. ved. — Zigmas Kybartas.
Kvalifikuota mašininkė — Sofija Karaliūnaitė.
Kanceliaristė I-os eilės — Jėva Bankauskaitė.
„ „ „ ir registratorė — Elena Imakaitė.
„ II-os eilės — Antanas Mikšys.
Sargas — Alensandras Daukša.
Pasiuntinys — Oskaras Rozenbergas.

Bugalterija.

Bugalteris I-os eilės — Jonas Pajėda.
Sąskaitininkas — Aukštolytė.

Centralinis Valdžios Vaistų Sandėlis

(su Kauno Ligoninės Aptieka).

(Kaunas, Aleksoto g-vė Nr. 11, tel. 291).

C. V. V. Sandėlio ved. — *prov. P. Bertulis.*
Bendro skyr. „ — „ „ „
Sandėlio „ „ — prov. A. Putra.
Vaistinės „ „ — prov. B. Vyšniauskas.

Valst. Higienos Institutas.

(Kaunas, Elgėtynų g-vė Nr. 2, tel. 140).

Skyriai: Pasteur'o stotis, Serologijos skyrius, Raupų limfos gaminimo skyrius ir Klinikinių analizų skyrius.
Instituto Direktorius — prov. med. dr. *Antanas Jurgeliūnas.*
Asistentas-gydytojas — d-ras Jonas Madeikis.
„ „ — d-ras Karolis Ravensbergas.
Laborantas — Izidoris Lavrinavičius.
„ „ — Emma Izakevičaitė.
Laborantė-mokinė — Nina Šalkauskaitė.

Odos ir Veneros ligų Ambulatorijos.

1) **Kaune** (Gardino g vė Nr. 4).
Ambulatorijos vedėjas — *Med. d-ras Jurgis Karuža.*
2) **Panevėžyje**
Ambulatorijos vedėjas — d-ras Antanas Didžiulis.
3) **Šiauliuose**
Ambulatorijos vedėjas — d-ras Simonas Volpertas.
4) **Tauragėje**
Ambulatorijos vedėjas — d-ras Juozas Blažys.

Prostitučių Kontrolės Stotis.

(Kaunas, Gardino g-vė Nr. 4).

Vedėjas — *d-ras Jokūbas Jasinskis.*

Sveikatos D-to Apskričių tarnautojai.

1. Alytaus apskr.

Apskr. gydytojas — *D-ras Simanas Jonavičius;*
„ felčeris — Juozas Vyšniauskas;
„ akušerė — Cecilija Chadakauskaitė;
„ dezinfektorius — Anupras Veščiūnas.

2. Ežerėnų apskr.

Apskr. gydytojas — *d-ras Juozas Buzelis*;
„ felčeris — Jonas Šile ka;
„ akušerė — Sofija Bartuševičaitė (e. p.);
„ dezinfektorius — Antanas Gladkauskas.

3. Kauno apskr.

Apskr. gydytojas — *d ras Vaclovas Viršila* (Maironio g-vė 15);
„ felčeris — Andrius Adamavičius;
„ akušerė — (neužimta);
„ dezinfektorius — Juozas Valimanavičius.

4. Kauno miesto.

Miesto gydytojas — *d-ras Vaclovas Viršila;*
„ felčeris — Romas Striūpas;
„ akušerė — Emilija Gerdzevičienė;
„ dezinfektoriai — Juozas Žilinskis, Mineika.

5. Kedainių apskr.

Apskr. gydytojas — *d-ras Antanas Sivickas;*
„ felčeris — Jonas Čepas;
„ akušerė — Marija Giedzienė;
„ dezinfektorius — Mykolas Cvilikas.

6. Kretingos apskr.

Apskr. gydytojas — *d ras Jurgis Nainys*;
„ felčeris — Petras Bernatas;
„ akušerė — Marija Mackevičienė;
„ dezinfektorius — Ignas Keras.

7. Mariampolės apskr.

Apskr. gydytojas — *d ras Vladas Bagdonas*;
„ felčeris — Matas Kriaučiūnas;
„ akušerė — Marijona Švedytė;
„ dezinfektorius — Stanislovas Kašuba.

8. Mažeikių apskr.

Apskr. gydytojas — *d-ras Povilas Tautvaiša*;
„ felčeris — Pranas Gabalis;
„ akušerė — (neužimta);
„ dezinfektorius — Peliksas Praškauskis.

9. Panevėžio apskr.

Apskr. gydytojas — *d ras Kazys Sliekas*;
„ felčeris Jonas Aramavičius;
„ akušerė — (neužimta);
„ dezinfektorius — Petras Vyšniauskas.

10. Pasvalio-Biržų apskr.

Apskr. gydytojas — *d-ras Vladas Markevičius*;
„ felčeris — Stasys Urniežius;
„ akušerė — (neužimta);
„ dezinfektorius — Jonas Gučas.

11. Raseinių apskr.

Apskr. gydytojas — (neužimta);
„ felčeris — Petras Šiaudytis;
„ akušerė — Liūda Godvaišaitė;
„ dezinfektorius — (neužimta).

12. Rokiškio apskr.

E. p. Apskr. gydytojo — *d ras Andrius Žemaitis;*
„ felčeris — Antanas Dieksmys;
„ akušerė — (neužimta);
„ dezinfektorius — Jonas Savičius.

13. Seinų apskr.

Apskr. gydytojas — *d-ras Pranas Mikužis;*
„ felčeris — Vladas Abramavičius;
„ akušerė — Palagija Vaičiuškienė;
„ dezinfektorius — Jonas Vyšniauskas.

14. Šakių apskr.

Apskr. gydytojas — *d-ras Juozas Ciplijauskas*;
„ felčeris — Baltrus Labutis;
„ akušerė — Vanda Mikelkevičaitė;
„ dezinfektorius — Petras Valaitis.

15. Šiaulių apskr. I apylenkė.

Apskr. gydytojas — *d-ras Jonas Kvedaras;*
„ felčeris — Balys Vitkus;
„ akušerė — (neužimta);
„ dezinfektorius — Antanas Valaitis;

16. Šiaulių apskr. II apylenkė.

Apskr. gydytojas — *d-ras Izidorius Gailiūnas*;
„ felčeris — Antanas Šlevas;
„ akušerė — (neužimta);
„ dezinfektorius — Liūdas Vitkauskas.

17. Taraugės apskr.

Apskr. gydytojas — *d-ras Benjaminas Zacharinas*;
„ felčeris — Adomas Overlingas;
„ akušerė — (neužimta);
„ dezinfektorius — Albertas Naujokas.

18. Telšių apskr.

Apskr. gydytojas — *d-ras Jonas Mikulskis*;
„ felčeris — Giršonas Abramavičius;
„ akušerė — Filimena Jasinskienė;
„ dezinfektorius — Abraomas Levitas.

19. Trakų apskr.

Apskr. gydytojas — *d-ras Petras Žilinskas;*
„ felčeris — Stasys Kasperavičius;
„ akušerė — (neužimta);
„ dezinfektorius — Jonas Narkevičius.

20. Ukmergės apskr.

Apskr. gydytojas — *d-ras Abraomas Karlinskis*;
„ felčeris — Jurgis Šimanauskas;
„ akušerė — Teofilė Liubenienė;
„ dezinfektorius — Vincas Zubris.

21. Ūtenos apskr.

Apskr. gydytojas — *d-ras Povilas Svilas*;
„ felčeris — Adomas Čiabilis;
„ akušerė — (neužimta);
„ dezinfektorius — Giršas Gandelsonas.

22. Vilkaviškio apskr.

Apskr. gydytojas — *d-ras Juozas Kudirka*;
„ felčeris — Motiejus Viltrakis;
„ akušerė — Konstancija Kairiūkštienė;
„ dezinfektorius — Vytautas Kameža.

II.

L i g o n i n ė s.

1. Alytaus apskr.

1. *Alytaus apskr. lig—ė*, išlaikoma Apsk. Sav—ės; telpa 90 lig. Lig—ės ved. — *dr. Sim. Jonavičius*. S k y r i a i: chirurgijos sk. (ved. — dr. B. Petrovas), vid. ligų ir gimdymo. Laboratorija. Ambulatorija.

2. Ežerėnų apskr.

2. *Ežerėnų apskr. lig — ė*, išlaik. Apskr. Sav — ės; telpa 70 lig. Lig—ės ved. — *dr. A. Smalstys*. S k y r i a i: chirurgijos, vid. ligų ir infekc. ligų. Ambulatorija.

3. Kauno m. ir apskr.

3. *Valst. Kauno ligoninė* (Gardino g-vė Nr. 67, tel. 100), išlaik. Valstybės; telpa 200 lig. Lig—ės direktorius — *dr.*

J. Staugaitis. S k y r i a i: chirurgijos sk. (ved. — prof. Boit, ordin. dr. Vl. Kuzma, gyd. asist. — d-rai: V. Kanauka ir Bielskus), vid. ligų sk. (ved. — prof. J. Bagdonas, gyd. asist.—drai: A. Petrikas ir J. Mackevičaitė), izoliacijos ir vener. ligų sk. (ved. — dr. Gefenas), Rentgeno sk. (ved. — dr. P. Kalvaitytė, gyd. asist. — dr. Finkelšteinas). Nervų ligų konsultantas — dr. Vl. Kutorga. Laboratorija. P o l i k l i n i k a: chir., vid. ligų, nervų ligų ir vener. ligų.

4. *Kauno m. Žydų lig - ė* (Jakšto g-vė Nr, 3, tel. 103), išlaik. Žydų Bend—ės: telpa 60 lig. Lig—ės ved.—*dr. Al. Lurje.* S k y r i a i: chirurgijos (ved. — dr. A. Lurje), terap. sk. (ved.— dr. B. Bergeris), infekc. ligų (dr. S. Finkelšteinas) ir moterų ligų (ved. — dr. J. Levitanas). *Vaikų sveikatos apsaugos punktas* (ved. — dr. Lehman); Rentgeno kabinetas ir vaikų ambulatorija.

5. *Liet. Raud. Kryžiaus klinika* (Laisvės Al. Nr. 7, tel. 101), išlaik. L. Raud. Kr. Dr-jos; telpa 90 lig. Lig—ės Dir. — *doc. dr. Pr. Mažylis.* S k y r i a i: akuš. ir ginek. sk. (ved. — dr. Pr. Mažylis, gyd ordinatoriai — dr. dr. Em. Bliūdžiūtė ir Ald. Šliupaitė), akių ligų sk. (ved. — prof. P. Avižonis), ausų, nosies ir gerklės ligų sk. (ved. — dr. J. Alekna). Laboratorija. P o l i k l i n i k a: viduj. ligos, akuš. ir ginekologijos, nervų ligos, akių ligos, ausų, nosies ir gerklės ligos.

6 *Kauno kalėjimo lig - ė* (Mickevičiaus g-vė Nr. 9), išlaik. Valstybės; telpa 50 lig. Lig-ės ved. — *dr. V. Viršila.*

7. *Ryan'o vardu lig ė gimdančioms* (Šančiai, Juozapavičiaus g-vė Nr. 35), išlaik. m. Sav-ės; telpa 10 lovų. Ved. — *dr. N. Liubarskaitė — Gildienė.*

8. *D-ro Hagentorno chirurginė ortopedinė lig-ė* (Miškų g-vė Nr. 17, tel. 245), priv.; telpa 10 lig. Lig-ės ved. ir chirurgas — *dr. Al. Hagentornas.*

9. *D-ro Rabinovičiaus lig ė* (Keistučio g-vė Nr. 42, tel. 290), priv.; telpa 20 lig. Lig ės ir moterų sk. ved. — *dr. Efr. Rabinovičius*; chir. sk. ved. — prof. Boit.

10. *D ro Stonkaus gimdymo prieglauda* (Gedimino g-vė 33), priv.; telpa 6 lig. Ved. — *dr. J. Stonkus.*

11. *D-ro Švarco gimdymo prieglauda* (Laisvės Al. Nr. 42, tel. 256). priv.; telpa 10 lig. Ved. — *dr. Dov. Švarcas.*

12. *Jonavos lig ė,* išlaik. Žydų Bendr ės; telpa 12 lig. Lig-ės ved. — *dr. Gr. Ranas.*

Be to. civiliai ligoniai priimami šiose Karo ligoninėse (esant liuosoms vietoms):

13. *Karo Ligoninė* (Vytauto prosp. Nr. 2, tel. 154) — vid. ir chir. ligos;

14. I *Atskiras Lazaretas* (Šančiai, Juozapavičiaus prosp. Kareiv.)—infekc ligos; beto, akių ligos, ausų, nosies ir gerklės ligos;

15. II *Atskiras Lazaretas* (Augšt. Panemunėje) — odos ir vener. ligos (tiktai vyrai).

4. Kedainių apskr.

16. *Kedainių apskr. lig-ė*, išlaik. Apskr. Sav-ės; telpa 60 lig. Lig-ės ved. — *dr. J. Augevičius*. Skyriai: chir., vid. ligų, infekc. ligų ir gimdymo. Ambulatorija.

5. Kretingos apskr.

17. *Kretingos apskr. lig-ė*, išlaik. Apskr. Sav-ės, telpa 60 lig. Lig-ės ved.—*dr. Rob. Gotšalkas*. S k y r i a i: chir., vid. ligų, infekc. ligų ir gimdymo. Ambulatorija.

18. *D-ro F. Kauno-Kaunackio lig-ė* (Kviliuose), privati; telpa 10 lig. Lig-ės ved. — *dr. F. Kaunas-Kaunackis*. Skyriai: chir. ir vid. ligų

6. Mariampolės apskr.

19. *Mariampolės apskr. lig-ė*, išlaik. Apskr. Sav-ės; telpa 60 lig. Lig-ės ved. — *dr. P. Bliūdžius*. S k y r i a i: chir. sk. (ved.—dr. V. Slavėnas), vid. ir infekc. ligų sk. (ved.—dr. P. Bliūdžius) ir gimdymo sk. (ved. — dr. D. Rozenfeldas). Ambulatorija.

7. Mažeikių apskr.

20. *Mažeikių apskr. lig-ė*, išlaik. Apskr. Sav-ės; telpa 40 lig. Lig-ės ved. — *dr. Cez. Mikuckis*. Skyriai: chir., vid. ir infekc. ligų. Ambulatorija.

8. Panevėžio apskr.

21. *Panevėžio miesto lig-ė*, išlaik. Miesto Sav-ės; telpa 100 lig. Lig-ės ved. — *dr. Ant. Didžiulis*. S k y r i a i: chir. (ved. — dr. Vit. Gusevas), vid. ligų ir infekc. ligų sk. (ved. — dr. A. Didžiulis), akuš. - ginek. sk. (ved. — dr. Andr. Domaševičius). Laboratorija. Ambulatorija.

22. *Panevėžio Žydų lig-ė*, išlaik. Žydų Bend-ės; telpa 55 lig. Lig-ės ved. — *dr. L. Borokas*. S k y r i a i: chir., vid. ir infekc. ligų. Laboratorija. Ambulatorija.

9. Pasvalio — Biržų apskr.

23. *Pasvalio — Biržų apskr lig-ė* (Biržuose), išlaik. Apskr. Sav-ės; telpa 35 lig. Lig-ės ved. — *dr. Jok. Mikelėnas*. S k y r i a i: chir., vid. ir infekc. ligų.

24. *Joniškėlio lig-ė*, išlaik. Apskr. Sav-ės; telpa 25 lig. Lig-ės ved. — *dr. J. Rudis*. S k y r i a i: chir., vid. ir infekc. ligų. Ambulatorija.

10. Raseinių apskr.

25. *Raseinių apskr. lig-ė*, išlaik. Apskr. Sav-ės; telpa 40 lig. Lig-ės ved. — *dr Pr. Elsbergaitė*. S k y r i a i: chir., vid. ligų, apkreč. ligų ir gimdymo. Laboratorija. Ambulatorija.

26. *Raseinių Žydų lig-ė*, išlaik. Žydų Bendr-ės; telpa 20 lig. Lig-ės ved. — *dr. L. Jasvonskis*. S k y r i a i: chir., vid. ligų ir infekc. ligų. Ambulatorija.

11. Rokiškio apskr.

27. *Rokiškio apskr. lig-ė*, išlaik. Apskr. Sav-ės; telpa 70 lig. Lig-ės ved. — *dr. Andr. Žemaitis.* S k y r i a i: chir., vid. ligų, infekc. ligų ir gimdymo. Laboratorija. Ambulatorija.

12. Seinų apskr.

28. *Seinų apskr. lig-ė*, išlaik. Apskr. Sav-ės; telpa 10 lig. Lig-ės ved. — *dr. Pr. Mikužis.* S k y r i a i: chir., vid. ir infekc. ligų.

13. Šakių apskr.

29. *Šakių apskr. lig-ė*, išlak. Apskr. Sav-ės; telpa 20 lig. Lig-ės ved. — *dr. Ag. Ambraziejūtė - Steponaitienė.* S k y r i a i: chir., vid. ligų, infekc. ligų ir gimdymo. Ambulatorija.

14. Šiaulių apskr.

30. *Šiaulių miesto lig-ė*, išlaik. Miesto Sav-ės; telpa 50 lig. Lig-ės ved. — *dr. M. Mickus.* S k y r i a i: chir. (ved — dr. M. Mickus) ir infekc. ligų. Rentgeno kabinetas. Laboratorija. Ambulatorija.

31. *Pakruojaus rajono lig-ė* (Pakruojuje), išlaik. Apskr. Sav-ės; telpa 30 lig. Lig-ės ved. — (neužimta). S k y r i a i: chir., vid. ligų ir infekc. ligų.

32. *Šiaulių rajono lig-ė* (Šaukėnuose), išlaik. Apskr. Sav-ės; telpa 40 lig. Lig-ės ved. — *dr. Alb. Stefanavičius.* S k y r i a i: chir., vid. ligų ir infekc. ligų Ambulatorija.

33. *Papilės rajono lig-ė* (Papilėje), išlaik. Apskr. Sav-ės; telpa 30 lig. Lig-ės ved. — *dr. Januševičius.*

15. Tauragės apskr.

34. *Tauragės apskr. lig-ė* išlaik. Apskr. Sav-ės; telpa 40 lig. Lig-ės ved. — *dr. B. Zacharinas*; ordinatoris — dr. J. Pralgauskas. S k y r i a i: chir., vid. ligų, infekc. ligų, gymdymo ir akių. Rentgeno kab. Ambulatorija.

35. *Valst. Psichiatrinė lig-ė*, (Tauragėje), išlaik. Valstybės; telpa 70 lig. Lig-ės ved. — *dr. J. Blažys*; gyd. asist — dr. J. Kairiūkštis.

16. Telšių apskr.

36. *Telšių apskr. lig-ė*, išlaik. Apskr. Sav-ės; telpa 30 lig. Lig-ės ved. — *dr. Pr. Šimkevičius.* S k y r i a i: chir., vid. ligų infekc. ligų. Ambulatorija.

37. *Plungės valšč. lig-ė*, telpa 10 lig.

17. Trakų apskr.

38. *Trakų apskr. lig-ė* (Kaišedoryse), išlaik. Apskr. Sav-ės; telpa 30 lig. Lig-ės ved. — *dr. Ad. Ivickaitė.* S k y r i a i: chir., vid. ir infekc. ligų. Ambulatorija.

18. Ukmergės apskr.

39. *Ukmergės apskr. lig-ė*, išlaik. Apskr. Sav-ės; telpa 40 lig. Lig-ės ved. — *dr. H. Urbanavičius*. Skyriai: chir., vid. ligų ir gimdymo.

40. *Ukmergės Žydų lig-ė*, išlaik. miesto Sav-ės; telpa 40 lig. Lig-ės ved. — *dr. Leiz. Klingas*. Skyriai: chir., vid. ligų infekc. ligų ir gimdymo.

19. Utenos apskr.

41. *Utenos apskr lig-ė*, išlaik. Apskr. Sav-ės; telpa 60 lig. Lig-ės ved. — *dr. P. Svilas*. Skyriai: chir. (ved. — dr. Č. Norvila), vid. ligų, Infekc. ligų ir gimdymo. Ambulatorija.

20. Vilkaviškio apskr.

42. *Vilkaviškio apskr. lig-ė*, išlaik. Apskr. Sav-ės; telpa 40 lig. Lig-ės ved. — *dr. St. Matulaitis*. Skyriai: chir., vid. ligų, infekc. ligų ir gimdymo. Ambulatorija.

III.

Rentgeno Kabinetai.

1. Kauno Lig-ės Rentgeno Skyrius.

(Kaunas, Gardino g-vė Nr. 67, tel. 100).
Vedėjas — d-ras P. Kalvaitytė.
Rentgeno aparatas „Intensiv“ — giliajai terapijai;
„ „ „Ideal“ — peršvietimams ir R-gramoms;
„ „ „Rotax“ — paviršutinei (odos) terapijai.
„Aukštumų saulė“ (kvareo žibintas).

2. Karo Lig-ės Rentgeno Kabinetas.

(Kaunas, Vytauto prosp. Nr. 2).
Vedėjas — d-ras J. Žemgulys.
Rentgeno aparatas „Transverteris“.

3. Żydų Lig-ės Rentgeno Kabinetas.

(Kaunas, Jakšto g-vė Nr. 3).
Vedėjas — d ras Lehman.

4. D-ro Ab. Lapino Rentgeno Kabinetas.

(Kaunas, Gaisrininkų g vė Nr. 1, tel. 105).
Vedėjas — med. d-ras Ab. Lapinas.

5. D-rų B. Galacho ir Sudarskio Rentgeno Kabinetas.

(Kaunas, Laisvės Al. Nr. 50).
Vedėjas — d-ras B. Golachas.

6. **D-ro M. Mickaus Rentgeno Kabinetas**

(Šiauliai, Šiaulių m. Lig-ė).
Vedėjas — d-ras M. Mickus.

7. **Tauragės apskr. Lig-ės Rentgeno Kabinetas.**
(Organizuojamas).

Vedėjas — d-ras B. Zacharinas.

IV.
Chemijos-bakteriologijos laboratorijos.

1. **Valst. Higienos Institutas.**

(Kaunas, Elgėtynų g-vė Nr. 2, tel. 140)

Skyriai: a) Pasteur'o stotis, b) Serologijos sk., c) Raupų limfos gaminimo sk. ir d) klinikinių analizų sk.
Instituto Direktorius — prof. med. d-ras *Ant. Jurgeliūnas.*

2. **Valst. technikos chemijos laboratorija.**

(prie Fin. Prek. ir Pram. Min-jos Kaunas, Keistučio g-vė Nr. 17).
Laboratorijos Direktorius — prof. Petras Juodakis.

Skyriai: a) Technikinių ir organinių ir neorganinių analizų sk. (ved. Mikolas Kaveckis);
b) Farmacijos ir maisto dalykų sk. (ved. Juozas Krasauskas).

3. *D-ro M. Nasvyčio* „Chem. — bakt. kabinetas".

(Kaunas, Duonelaičio g-vė Nr. 42, tel. 134).

4. *N. Leščinskio* „Chem. — bakt. laboratorija".

(Kaunas, Ožeškienės g-vė Nr. 15, tel. 149).

5. *D-ro chem M. Matiso* „Chem. — bakt. laboratorija".
(Kaunas, 16 Vasario g-vė Nr. 4, tel 327).

6. *D-ro chem. K. Rozenbliumo* „Chem. — bakt. laboratorija".

(Kaunas, Laisvės Al. Nr. 66).

7. *D-ro fil. J. Zakovičiaus ir prof. bakter. L. B. Ratnovskio.* „Chem. — bakt. laboratorija".

(Kaunas, Maironio g-vė Nr. 6).

8. *D-ro M. Jochelsono* (Šiauliuose) „Chem. — bakt. kabinetas".

9. *Prov. St. Jurevičiaus* (Šiauliuose) „Chem. — bakt. kabinetas".

V.

Kauno m. Savivaldybės Medicinos ir Sanitarijos Skyrius.

(Rotušė, Viešoji Aikštė).

Skyriaus Vedėjas — d-ras *K. Grinius*.
„ Sekretorius — Juozas Steponaitis.

I. Rajoninės ambulatorijos.

1) Senojo miesto (Gardino g vė Nr. 59) — ved. dr. Vienožinskienė.

2) Naujojo „ (Keistučio g-vė Nr. 23) — ved. d-ras V. Krasauskaitė-Steponaitienė.

3) Šančių (Juozapavičiaus g-vė Nr. 35) — ved. d-ras L. Kaganas.

4) Žaliojo Kalno (Malūnų g vė Nr. 56) — ved. d ras J. Guščas.

5) Slabados (D. Dvaro g-vė Nr. 44) — ved. d-ras E. Sležėvičienė.

II. Centralinė ambulatorija (Laisvės Al. Nr. 12).

(akių, dantų, nosies, ausų ir gerklės ligoms).
Vedėjas — d-ras P. Radzvickas.

III. Motinų ir Kūdikių Sveikatos Centrai.

1) *Paget* vardu (Laisvės Al. Nr. 12) — ved. d-ras S. Kamberaitė ir A. Šliupaitė.

2) *Ryan'o* vardu (Šančiai, Juozapavičiaus g-vė Nr. 35) — ved. dr. N. Liubarskaitė—Gildienė.

IV. Ryano vardu ligoninė gimdančioms (10 lovų).

(Šančiai, Juozapavičiaus g-vė Nr. 35).
Vedėja — d-ras N. Liubarskaitė-Gildienė.

V. Miesto akušerė (Gardino g-vė Nr. 59) — Em. Gerdzevičienė.

VI. Miesto aptieka (Rotušė) — ved. prov. K. Butkevičius.

VII. Kauno m. pradedamųjų mokyklų Gydytojai:

M. Chmielevskis, J. Guščas, C. Kaganas, V. Krasauskaitė-Steponaitienė, E. Šležėvičienė, A. Šmukleris, Vienožinskienė.

VIII. Sanitariniai gydytojai.

1) Naujojo miesto san. gyd. — d-ras M. Chmielevskis (Mickevičiaus g. Nr. 6).
2) Senojo miesto „ „ — d-ras Ar. Šmukleris (Laisvės Al. Nr. 36).
3) Šančių „ „ — d-ras L. Kaganas (Šančiai, Juozapavičiaus g-vė Nr. 35).
4) Žaliojo Kalno „ „ — d-ras J. Guščas (Ukmergės pl. Nr. 41).
5) Slabados „ „ — d-ras E. Sleževičienė. (Janavos g-vė Nr. 34—36).
6) Aleksoto „ „ — d-ras Vienožinskienė (Augšt. Freda).

IX. Naktiniai gydytojų dežurai.

(Kaunas, Laisvės Al. Nr. 12).
Nuo 10 val. vak. ligi 7 val. r.

Dežuruoja: D-rai D. Bliumentalis, J. Gušča, Vl. Kutorga, E. Buividaitė - Kutorgienė.

X. Sanitariniai automobiliai.

Duonelaičio g-vė ties Elektros stotimi — šoferis Raudonikis.

VI.

Lietuvos Raudonojo Kryžiaus Draugija.

Veikia nuo 1919 m.

Centro Valdyba.

(Kaunas, Keistučio g-vė Nr 8, tel. 102).

Pirmininkas — *Dr. R. Šliupas.*
Vicepirmininkas — Dr. J. Alekna.
Nariai: Dr. El. Draugelis, Dr. Vl. Ingelevičius, Dr. Pr. Mažylis, kun. kan. Olšauskas ir kun. kan. Šaulys.

L. Raud. Kryžiaus įstaigos.

1. L. Raud. Kr. Klinika su Poliklinika (Kaunas, Laisvės Al. Nr. 7, tel. 101). Klin. dir. — doc. med. *Dr. Pr. Mažylis.*

(Žiūr. Liet. Med., Farmac. ir Veter. personalo ir įstagų sąrašą" „Medicinos" 1923 m. 3—4 num. Sveik. Dep-to priede, 80 pusl.).

2. L. Raud. Kr. Aptieka (Kaunas, Laisvės Al. Nr. 7). Aptiekos ved. — prov. Jul. Juškevičius.

3. Gailestingųjų seserų Kursai (Kaunas, Laisvės Al. Nr. 7). Kursų ved. — Dr. Ald. Šliupaitė.

4. P r o t e z ų ir o r t o p e d i j o s r e i k m e n ų d i r b t u v ė (Kaunas, Žaliasis Kalnas, Ukmergės pl. Nr. 87). Dirbtuvės ved. — Em. Philippas.

VII.

Lietuvos Žydų Sveikatos Apsaugos Draugija „Oze".

(veikia Lietuvoje nuo 1921 m. gruodžio mėn.)

Centro Komitetas (Kaune).

Pirmininkas — *d-ras L. Finkelšteinas.*
Sekretorius — d-ras Bliudzas.

L. Ž. Sv. Aps. Dr-jos „Oze" įstaigos Kaune.

Ambulatorija įvairių specialybių (Maironio g-vė Nr. 6) — ved. d-ras B. Strasburgas.

Mokyklų medicinos kabinetas — ved. dr. B. Ritenbergaitė.

Vaikų Sanatorija (Kolonija Veršvoje) — ved. d-ras Turbovičienė.

Vaikų (su kaulų tuberkuliozu) Sanatorija Palangoje — ved. d-ras T. Gutmanas.

Panevėžio skyrius.

Panevėžio sk. pirmininkas — *d-ras Meros.*
Ambulatorija vaikams ir suaugusiems — ved. dr. Gurvičienė.
Mokyklų medicinos punktas — ved. dr. Gurvičienė.

Šiaulių skyrius.

Šiaulių sk. pirmininkas — *d-ras A. Pikas.*
Ambulatorija — ved. d-ras A. Pikas.
Mokyklų medicinos punktas (mokyklų gydytojai) — d-ras G. Direktorovičius ir d-ras A. Pikas.

Mariampolės skyrius.

Mariampolės sk. pirmininkas — *d-ras M. Chidekelis.*
Ambulatorija — ved. d-ras. S. Svarcaitė-Bialoblockiene.
Mokyklų gydytoja „ „ „

Ūtenos skyrius.

Ambulatorija — ved. d-ras S. Volpertas.

Ukmergės vaikų ambulatorija — d-ras Ch. Rozenbaumas.

Merkinės ambulatorija — ved. dr. J. Kovarskis.

B.

Krašto Apsaugos Ministerija.

Karo Sanitarijos Skyrius.

Viršininkas (ir Vyr. Armijos Gyd.) gyd. gener.-leit. — *Vl. Nagevičius.*
Viršininko padėjėjas — gyd. pulk. *Vl. Ingelevičius.*
Sąstato dalies vedėjas — gyd. kap. *Juozas Ūsas.*
Farmacijos „ „ — prov. *Jonas Valentinavičius.*
Ūkio „ „ — karo vald. *Simanas Jakobas.*
Vaistų sandėlio „ — prov. *Juozas Valančius.*

Karo Ligoninė.

Vyriausias Gydytojas — gyd. pulk.-leit. *Kazys Oželis.*
Vyr. gyd-jo padėjėjas — gyd. kap. *Jonas Brundza.*
Skyriai: Vid. ligų (vyr. ord. d-ras Leščiukaitis), chir. (kons. prof. J. Dzirne, vyr. ord. gyd. majoras Povilas Stančius), akių ligų (vyr. ord. med. d-ras pulk. Petras Radzvickas) ir ausų nosies ir gerklės ligų (vyr. ord. med. d ras pulk. P. Radzvickas). Pastaruoju du skyriu randasi prie 1 Atskiro Lazareto.

Atskiras Lazaretas.

I (Šančiuose, Juozapavičiaus prosp., kareivinės).

(apkrečiamosioms ligoms).
Vyriausias Gydytojas — gyd. kap. *Antanas Matukas.*
Vyr. ord. — gyd. pulk. leit. Baltrus Atkočiūnas.

II Atskiras Lazaretas (Aukšt. Panemunėje).

(Odos ir veneros ligoms).

Vyriausias Gydytojas — gyd. pulk.-leit. *Kazys Gurauskas.*
Vyr. ord. — gyd. pulk. Juozas Jagminas.

C.

Susisiekimo Ministerija.

1. Gelžkelių Valdybos Sveikatos Skyrius.

(Kaunas, Daukanto g-vė Nr. 12 b. 14).
Skyriaus Vedėjas — *Med. d-ras Jurgis Karuža.*
Farmacininkas — prov. Stasys Ščefanavičius.

2. Kauno ruožo ambulatorija.

(Kaunas, Čiurlionies g vė Nr. 14).
Ruožo gydytojas — d ras Br. Galkytė - Bylienė (Laisvės Al. Nr. 5);
Dirbtuvių gydytojas — d-ras Aleksandras Gasiūnas (prie stoties);
Vyr. felčeris — Marcelė Jasiulaitienė (Čiurliomės g-vė 14);
Felčeris — Matas Jankauskas; „ „
Akušerė — Viktė Šabunevičaitė (Maž. Vilniaus g-vė 17).

Virbaliaus felčerio punkto ambulatorija.
(Kybartuose).
Vyr. felčeris — Vincas Mačiokas.

Jonavos felčerio punkto ambulatorija.
(Jonavoje).
Vyr. felčeris — Jonas Bielskis.

3. Radviliškio ruožo ambulatorija.

(Radviliškyje).
Ruožo gydytojas — d ras Zin. Rozalevaitė-Šalkauskienė;
Vyr. felčeris — Jonas Gabrėnas;
Akušerė — Ona Naumonovičaitė.

Panevėžio felčerio punkto ambulatorija.
(Panevėžyje).
Vyr. felčeris — Aleksandras Rymonis.

Rokiškio felčerio punkto ambulatorija.
(Rokiškyje).
Vyr. felčeris — Vincas Rizokas.

4. Siaulių ruožo ambulatorija.

(Šiauliuose).

Ruožo gydytojas—d-ras Paul. Kondruškaitė-Urbanavičienė
Vyr. felčeris — Matas Tamulis.

Mažeikių felčerio punkto ambulatorija.

(Mažeikiuose).

Vyr. felčeris — Jonas Jaugelis.

Pažerūnų felčerio punkto ambulatorija.

(Pažerūnuose).

Vyr. felčeris — Danielis Paulauskas.

D.

Mokymo įstaigos.

I.

Lietuvos Universiteto Medicinos Fakultetas.

(Medicinos, Veterinarijos, Odontologijos ir Farmacijos skyriai).

Mokslo personalas.

(II, IV ir VI semestrai).

1) Dekanas — Ord. prof. *Petras Avižonis* (akių ligos).
2) Sekretorius — Extraord. prof. *Vladas Lašas* (fiziologija ir fiziologinė chemija).
3) Ord. prof. *Emilis Vinteleris* (bendr. patologija ir patolog. anatomija).
4) „ „ *Leonas Gogelis* (epizootologija ir veter. bakteriologija).
5) „ „ *Petras Raudonikis* (farmacija ir farmakognozija).
6) „ „ *Antanas Jurgeliūnas* (higiena ir bakteriologija).
7) „ „ *Hans Boit* (operacinė chirurgija ir topografinė anatomija).
8) „ „ *Jonas Dzirne* (įvadas į chirurgiją).
9) Extraord. prof. *Jurgis Žilinskas* (anatomija ir histologija su embriologija).
10) „ „ *Juozas Bagdonas* (įvadas į vidaus mediciną).
11) Docentas *Pranas Mažylis* (akušerija ir ginekologija).
12) E. p. doc. *Zigmas Mockus* (gyvulių anatomija).
13) Prozektorius *Kazys Oželis*.
14) E. p. vyr. asist. *Juzė Bubenaitė* (histologijos kat.).
15) „ „ *Benediktas Šaulys* (farmacijos kat.).
16) „ „ *Vladas Kuzma* (operac. chirurgijos kat.).
17) „ „ *Povilas Stančius* (įvado į chirurgiją kat.).
18) „ „ *Janina Mackevičaitė* (patol. anatomijos kat.).

19) „ „ *Regina Sapačinskaitė Lazersonienė* (fiziologijos kat.).
20) E. p. jaun. asist. *Aloizas Petrikas* (įvado į vid. mediciną kat.).
21) „ „ *Vaclavas Tlškus* (fiziologijos kat.).
22) „ „ *Emilija Bliūdžiūtė* (akušerijos ir ginekologijos kat.).
23) „ „ *Jonas Madeikis* (higienos ir bakterologijos kat.).
24) Vyr. odontologijos technikas *Adolfas Petrauskas.*
25) Stomatologijos katedros protezų technikos demonstratorė *Ona Mikuckaitė.*
26) Odontologijos jaun. technikas *Pranas Lecas.*

II.

Valst. Akušerijos kursai.

(prie L. Raud. Kr. Klinikos Kaune, Laisvės Al. Nr. 7).
Kursų vedėjas — *doc. med. dr. Pr. Mažylis.*

III.

L. Raud. Kr. Gailestingųjų seserų kursai.

(prie L. Raud. Kr. Klinikos Kaune, Laisvės Al. Nr. 7).
Kursų vedėja — *d-ras Ald. Šliupaitė.*

E.

Draugijos.

1. Lietuvos Raudonojo Kryžiaus Draugija.

(Žiūr. 86 pusl.).

2. 2-ojo Liet. Gydyt. Suvažiavimo Vykdomasai Komitetas

(Kaunas, Kauno m. Ligoninė, Gardino g vė Nr. 67).
Išrinktas 1923 m. vasario 24 d. šiame sąstate: Dr. J. Alekna, Dr. L. Epšteinas, Dr. Iz. Kocinas, Dr. Marcinkus, Dr. M. Nasvytis, Dr. Br. Sipavičius ir Dr. J. Staugaitis.

3. Kauno Medicinos Draugija.

Gyvuoja nuo 1919 m. X. 2 d.

Valdyba: Dr. P. Radzvickas (pirmininkas), Dr. M. Nasvytis (vice-pirmininkas), Dr. K. Gurauskas (sekretorius), Dr. Ald. Šliupaitė (kasininkas) ir Dr. Vl. Kuzma (knygininkas).

4. Kauno m. Gydytojų Sąjunga.

Gyvuoja nuo 1918 m. XII. 1 d.; turi 46 narius.
Valdyba: Dr. Iz. Kocinas (pirmininkas), Dr. Ab. Lapinas, Dr. St. Lechavičius, Dr. Al. Pagodinas, Dr. F. Garfunkelis, Dr. Al. Feinbergas ir Dr. R. Kamberytė.

5. Korporacija „Fraternitas Lithuanica".

Gyvuoja nuo 1908 m.

Valdyba: pirmininkas — paeiliui; Dr. J. Brundza (sekretorius) ir Dr. J. Žemgulys (kasininkas).

6. Liet. Žydų Sveikatos Apsaugos Draugija „Oze".

Valdyba: Dr. L. Finkelšteinas (pirmininkas), Dr. Bliudzas (sekretorius).

7. Kovai su veneros ligomis Draugija.

Valdyba: Dr. Ingelevičius (pirmininkas), Dr. Al. Fuksas (vice-pirmininkas), kun. Sabaliauskas (sekretorius), Dr. V. Juškys (kasininkas), gyd. gen. Vl. Nagevičius, Dr. V. Mingailytė-Tumėnienė ir Dr. M. Šimkevičius.

8. **Kedainių apskr. Gydytojų Draugija.**

Gyvuoja nuo 1922 m. III. 19 d.

Valdyba: Dr. Pr. Gudavičius (pirmininkas), Dr. J Jarašius (sekretorius) ir Dr. Tamariniūtė-Gineikienė (kasininkas).

9. **Panevėžio Gydytojų Draugija.**

Gyvuoja nuo 1922 m. V. 15 d.

Valdyba: Dr. Š. Meras (pirmininkas), Dr. A. Didžiulis (sekretorius), Dr. Efr. Golombekas, Dr. Jon. Gurvičas ir Dr. Gusevas.

10. **Kauno m. Dantų Gydytojų Draugija.**

Gyvuoja nuo 1920 m. III. 12 d. Turi 49 narius.

Valdyba: Dr. G. Rabinovičius (pirmininkas), O Mikuckaitė (vice-pirmininkas), S. Griliches (sekretorius), Štromaitė (kasininkė) ir J. Rufas (knygininkas).

11. **Lietuvos Farmaceutų Sąjunga.**

Valdyba: prov. J. Valančius (pirmininkas), prov. Z. Kuzavas (sekretorius), prov. L. Žemaitis (kasininkas), prov. Pr. Kilius ir prov. P. Bertulis.

12. **Lietuvos Vaistininkų Draugija.**

Gyvuoja nuo 1922 m. IX. 18 d.

Valdyba: prov. St. Nasvytis iš Jonavos (pirmininkas), prov. Pov. Mikuličas iš Aleksoto (vice-pirmininkas), prov. Don. Šukevičius iš Joniškio (sekretorius), prov. Jok. Kocinas iš Kauno (iždininkas) ir prov. Kaz. Kazlauskas iš Šiaulių.

13. **Gailestingųjų Seserų Sąjunga.**

(Kaunas, Keistučio g-vė Nr. 28).

Gyvuoja nuo 1922 m. gegužės 21 d.

Valdyba: O. Norvašaitė (pirmininkė), O. Kazanskaitė (sekretorė), Buterlevičaitė (iždininkė), A. Vaitelytė ir Bartoševičaitė.

TURINYS.

„Varpo" B-vės spaustuvė. Kaune, Laisvės Alėja Nr. 60.

„Varpo“ B-vės spaustuvė. Kaune, Laisvės Alėja Nr. 60.